

BÁNYÁSZNAP

Az 59. Bányásznapi központi ünnepsége

A szénbányászat egykori fellegrárára, Tatabánya adott otthont az 59. központi bányásznapi ünnepségnek. 2009. szeptember 3-án a felújított Jászai Mari Színház, Népházban megtartott ünnepségen 400 meghívott jelenlétében az elnökségben helyet foglaltak: *Hónig Péter* közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter, *dr. Faller Jenő* külügyminisztériumi, *dr. Gulyás Kálmán* szociális és munkaügyi szakállamtitkár, *Szabados Gábor*, az MBFH, *dr. Tolnay Lajos*, az OMBKE, *dr. Válaszka József*, az MBSZ és *Rabi Ferenc*, a BDSZ elnöke, *dr. Tihanyi László*, az ME Műszaki Földtudományi Kar dékánja, *Bencsik János* Tatabánya Megyei Jogú város polgármestere és *dr. Zoltay Ákos*, az MBSZ ügyvezető főtisztára.

A Himnusz és szavalat elhangzása után *Rabi Ferenc* nyitotta meg az ünnepséget, majd *Hónig Péter*, *dr. Faller Jenő*, *dr. Gulyás Kálmán* és *Bencsik János* köszöntötte a megjelenteket.

Hónig Péter, közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter az alábbiakat mondta: „Őszinte tisztelettel köszöntöm Önöket, akik a bányászat szerteágazó területén dolgoznak, akiket a nehéz, de szép szakma, írott és íratlan törvényei, a hagyományok, a veszélyes és nehéz munkakörülmények formáltak közösséggé. A bányászok generációkon át a munkájuk legelőbből adódóan közösséget teremtő, közösséget formáló emberek voltak. Hiszen a bányászatban nincs egyéni teljesítmény, abban mindig kollektív csapatmunka dukál.” A miniszter hozzátette, a bányászat történetében egyetlen dolog mutatott csak állandóságot: a bányászokra szükség volt és szükség is lesz.

Ezt követően kitüntetések átadására került sor.

Az ünnepségen közreműködött a Rozmaringos Bányász Egyetel kórusa. A Bányászhimnusz eléneklése után a résztvevők átvonultak a Május 1. parkba, ahol az állófogadáson *Vásas Mihály*, a BDSZ Országos Elnökség és Tanács tagja mondott pohárköszöntőt.

Dr. Horn János

Az 59. Bányásznapi országos központi ünnepségén átadott kitüntetések

„**Kiváló Bányász**” miniszteri kitüntetésben részesült összesen 26 fő, közülük az OMBKE Bányászati Szakosztály tagjai: *Germus Bertalan*, a MECSEK-ÖKO Zrt. Gyöngyösi Fióktelep felelős műszaki vezető helyettese, *Lakó Ernő*, a Perlit '92 Kft. műszaki vezetője, *Lohrmann Ervin*, a Lasselsberger Hungária Kft. püspökmónári bányavezetője, *Varga Mihály*, a MECSEKÉRC Zrt. biztonsági főmérnöke.

„**Miniszteri Elismerés**” kitüntetésben részesült összesen 5 fő, közülük az OMBKE Bányászati Szakosztály tagja: *Bóna Róbert*, a Mátrai Erőmű Zrt. Visonta Bánya bányavezetője.

„**Bányász Szolgálati Oklevél**” kitüntetésekben részesül a központi ünnepségen összesen 11 fő, közülük az OMBKE Bányászati Szakosztály tagjai*:

35 éves szolgálatért: *Dr. Bóhm József*, a Miskolci Egyetem egyetemi docense

25 éves szolgálatért: *Fekete István*, a MAL Zrt. Bauxit-Hidrárt Divízió Fenyőfő bányauzem vezetője.

* A helyi ünnepségeken még számosan kapták meg a Bányász Szolgálati Oklevél és a Bányamentő Szolgálati Oklevél különböző fokozatait.

A Magyar Bányászati Szövetség „**Magyar Bányászatért**” emlékérem kitüntetését kapták:

Dr. Fazakas Szabolcs, volt Európa parlamenti képviselő, aki annak idején miniszteri rendeletben szabályozta a „Borbála-érem” miniszteri kitüntetés adományozását, *Kiss János*, a CEMEX Kft. bányászati igazgatója, *Dr. Mátyás Ernő*, geológus, a földtudományok kandidátusa, a Geoproduct Kft. ügyvezetője (átvette felesége), *Dr. Ormos Tamás*, a Miskolci Egyetem Földtudományi Kar docense, *Horváth J. Ferenc*, a Magyar Energia Hivatal szeptember 1-jén nyugalmazott elnöke.

A Magyar Bányászati Szövetség „**Jubileumi emléklapok**” kitüntetését kapták a fennállásuk jeles évfordulóját ünneplő bányászati vállalkozások:

100 éves jubileuma alkalmából:

Basalt-Középkő Kőbányák Kft. a Sághegyi Bazaltbánya Rt. alapítása emlékére

Duna-Dráva Cement Kft. a Beremendi Gyár alapításának emlékére

90 éves jubileuma alkalmából:

MANGÁN Kft. a mangánbányászat kezdete emlékére.

60 éves jubileuma alkalmából:

Renezsánsz Kőfaragó Zrt.

30 éves jubileuma alkalmából:

EDIAFILT Kovaföld Termelő és Feldolgozó Kft.

Saint Gobain Weber Terranova Kft.

25 éves jubileuma alkalmából:

GEOPRODUCT Kft.

20 éves jubileuma alkalmából:

CEMEX Hungária Kft.

TESZT Tervező Szervező és Fővállalkozó Kft.

15 éves jubileuma alkalmából:

GEOTEAM Kft.

KAVICSKER Kft.

KAVICSUNION Kft.

A Bánya- és Ipari Dolgozók Szakszervezetének Elnöksége a településen élő bányász nyugdíjas közösségek támogatásáért, a bányász emlékek és hagyományok ápolásáért **emléklapot és ezüst bányászgyűrűt** adományozott: *Molnár Katalinnak*, Kazár község polgármesterének, *Tóth Andrásnének*, Egercsehi község polgármesterének, *Szitka Péternek*, Kazincbarcika polgármesterének (a helyi ünnepségen vette át).

A Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetének Elnöksége a bányász kulturális örökség és hagyományörzés terén végzett kiemelkedő munkásságának elismeréseként

Művészeti Nívódíjat adományozott:

Dr. Krisztián Béla címzetes egyetemi tanár részére;

a *Kazári Népdalkör* és a népdalkör vezetője, *Takácsné Édes Katalin* részére;

a *Mázai Bányász Fúvószenekar* és a zenekar karnagya, *Pecze Gábor* részére.

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata „**Bányász Hagyományokért**” díjat adományozott

Bársony Lászlónak, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Tatabányai Szervezete elnökének.

Valamennyi kitüntetettnek e helyről is gratulálunk!

Szerkesztőség

Bányásnap és „Bányarém-fesztivál” Salgótarjában

Az 59. bányásnapok az előző évekhez képest még mozgalmasabbak voltak Nógrádban. Az idén 10 fölé emelkedett azon települések száma, ahol emléktáblát vagy emléktárnát emeltek a bányászerecséltenségekben elhunytak emlékére.

Kisterenyén a bányatelepi városrészen gyűltek össze a helyi és környező településeken élő egykori bányászok, hogy leróják tiszteletüket szerencsétlenségekben elhunyt egykori társaik előtt. Az emlékükre felépített bányász-emlékhelyet szeptember 5-én avatták fel. „A szénbányászat nyomai a bányák bezárását követően is megmaradtak környezetünkben, emlékeinkben, mindennapjainkban, hagyományainkban” – hangsúlyozta köszöntőjében *Molnár József* alpolgármester. Az itt lakó bányászközösségek évek óta készültek, hogy egy emlékhelyet alakítsanak a szénbányászatnak és -bányászoknak. Ezt követően a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal pályázatának elnyerésével megindult a munka és megvalósult az összefogás folytatás a cél; múltunk egy szeletének megőrzésében. Ezt követően *Szabados Gábor*, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal elnöke felavatta és a helyi esperes megáldotta az emlékhelyet.

Ezen a vidéken a bánya volt az iskola, az óvoda, az orvosi rendelő és a bolt is. Az a több, ami soha nem mások ellen szerveződött, hanem mindig másokért, az a szolidaritás, az összetartozás, amit nem lehetett soha mesterségesen létrehozni – hangsúlyozta az elnök. Nekünk, akik a bányákban dolgoztunk, nagyon fontos feladatunk, hogy megőrizzük és továbbadjuk mindazt, amit a bánya adott.

Salgótarjában a Forgách-aknai bányászshősök tiszteletére helyeztek el emléktáblát az utókor részére. Több mint hat szervezet hozott koszorút, és a Bányászhimnusz énekelve történt meg a tábla leleplezése. Karancs-völgyi települések, Salgó- és Róna-bánya lakói, Mátranovák, Homokterenye, Nemti, Nagybátony bányászai helyeztek el virágokat.

Salgótarjában első alkalommal rendeztek „Bányarém-fesztivált” – szeptember első hetében három napon át.

A bányászemlékműnél tartott koszorúzással egybekötött megemlékezéssel kezdődött az ünnepségsorozat. Az ünnepélyes megemlékezés után a József Attila Művelődési és Konferencia Központban folytatódott a rendezvények. A palóc hiedelemvilágban élő bányarémeket ábrázoló alkotásokból nyílt bányarém-művészeti kiállítás. Nagyon sok pályázati munka érkezett, rajzok, kisplasztikák, bábok. Az ünnepélyes megnyitót *Székyné dr. Sztremi Melinda* polgármester tartotta. A rendezvény sorozat második napja „Bányaváros – Bányász emlékek” nevet viselő történelmi-geológiai-természetismereti akadályversennyel kezdődött, amelynek keretén belül általános és középiskolások egyaránt összemérhették tudásukat, ismereteiket a Karancs – Medves Tájvédelmi Körzetben.

A szervezők a labdarúgás szerelmesei részére serdülő és öregfiúk labdarúgóturnát tartottak a városi sportcsarnokban. A fesztivál egyik leglátványosabb része pedig az este kezdődő bányarém jelmezes verseny volt, amelyen a maskaráktól kezdve a manókon keresztül a zsákos emberig mindenki képviseltette magát.

A harmadik napon – vasárnap – zenés ébresztőre kelhettek a salgótarjániak: a Bányász-Kohász Zenekar a város számos pontján ébresztgette a lakókat, majd a Fő téren zenéltek. A programsorozat egyik üde színpoltja volt a délelőtti folyamán, Salgótarján főutcáján a Koncert fúvószenekar és mazsorett-csoport felvonulása, majd a gyöngyösi Bányász Alapítvány zenekara adott hangversenyt.

A művelődési ház előterében a Bányamúzeum anyagából egy kisebb kiállítás készült, bemutatva a régi bányászszerszámokat, emléktárgyakat, néhány bányagép makettjét. A három-

napos rendezvénysorozaton bizonyossá vált, hogy az ilyen kezdeményezéseket folytatni kell, a bányász hagyományok nem évülnek el.

Az ünnepi rendezvényeknek külföldi vendégei is voltak. Városunknak közel 10 éves kapcsolata van az Erdélyben fekvő Óradna ércbánya-város magyar közösségével, amihez csatlakozott a salgótarjáni Akkord zenekar és Bányász-Kohász Dalkörünk is. Évente kerül sor oda-vissza baráti látogatásokra, egyre szorosabb kapcsolat alakul ki a két város között. Ez a baráti kapcsolat oda fejlődött, hogy ez év augusztus végén (26-tól 31-ig) salgótarjániak vettek részt az akkor rendezett Óradnai Magyar Kulturális Napokon, léptek fel a programban úgy zenével, mint énekszámokkal. Ez alkalommal városunk polgármester asszonya meghívta Óradna polgármesterét és a város delegációját, hogy vegyenek részt a Salgótarjában megrendezésre kerülő, fentiekben bemutatott rendezvényeken. Így az óradnai delegációval érkezett fúvószenekar, énekesek és ifjú táncosaik is színesítették programunkat. A városházán fogadáson vettek részt, ahol polgármester asszonyunk rövid ismertetőt adott városunkról, terveinkről, majd a 18 emeletes toronyházunk tetejéről gyors látképet kaptak városunkról. Ezt követően meglátogatták a Bányamúzeumot, elmondták, hogy ők is tervezik egy hasonló bemutató-múzeum létesítését, és kérték ehhez a további együttműködés folyamán segítségünket.

Vajda István – Liptay Péter

Bányásnap a Győrzámolyi kavicsbányában

Ismét mindenfajta „földi jók” (malacsült, sütemények, italok) várták a KAVI-KÓ Kft. kavicsbányászait az üzem szabadidő központjában. A bányásnap alkalmából *Szabó József* vállalkozó hívta meg dolgozóit egy kis beszélgetésre és az említett gasztronómiai élményekre.

A cég az év során jól teljesített (bár nem volt annyi vevő mint az elmúlt években, de az üzem azért rendben működött). Így nem volt akadály a vidámságnak, a jókedvnek. A munkáról, a bánya mindennapos életéről sok szó nem esett, inkább az együttlét, a kapcsolatok elmélyítése, a bányász hagyományok őrzése volt a cél. Ez sikerült is, mert a dolgozók életük történéseiről, családjukról rengeteg dolgot elmondtak. Órákig tartott az anekdoták elmondása, a viccek mesélése. Végül mindenki a hasát fogta a nevetéstől.

Írhatom: ilyenek kell lennie a bányásnapnak egy kis üzemben, egy kis kavicsbányában, ahol (dolgozók, vendégek) csupán 12-en ülnek az ünnepi asztalnál.

Sóki Imre

Bányásnap Ajkán

Az idei Bányásnap mottója volt, hogy „Megbecsüljük a bányászat értékeit”.

Az 1950 óta megtartott bányásnapok ünnepélyes hangulatának emeléséhez hozzátartozott két esemény, a kiemelkedő munkának elismerése kitüntetések átadásával, és a hűség megjutalmazása az úgynevezett hűségjutalommal. Az Ajkai Bányász Nyugdíjas Alapszervezet az 59. Bányásnap megünneplése alkalmából az 50 és a 60 éve szakszervezeti tagsággal rendelkező tagjainak okleveleket, a szakszervezet által készített korszót és pénzt adott át a hűség elismeréseként. *Bábics Gábor*, a szakszervezeti bizottság elnöke köszöntötte a jubilálókat és a meghívottakat. Egy kis visszatekintésre kérte a tagtársakat, hiszen az elmúlt években volt jó és rossz, volt felfelé ívelő és leszálló időszaka a szakmának. A bányászat megszűnésével sokan temették a bányász szakszervezetet is, de az idő

bebizonyította, hogy van bányász társadalom itt Ajkán, és él a szakszervezet. Háromszáznegyetagot tartunk nyilván, akikkel bizalmiak tartják a kapcsolatot. Ajka idén ünnepel, 50 éves lett a város. Mi bányászok megalapozói voltunk a várossá válásnak és az utána következő lüktető életnek. A bányászok odaadó munkája és összetartása legyen az unokák előtt is példa, mondta a szakszervezet elnöke.

A köszöntő után az 50 éves szakszervezeti tagság elismeréseként oklevelet, porcelán korsót és pénzjutalmat vehetett át *Beitli Antal, Csiszár Ferencné, Farkas Gyuláné, Herendi Józsefné, Hódi László, Jokesz Károly, Kovács István és Marczona Ferenc*, majd a 60 éves hűség jutalmaként *Polgár Ferenc* és *Szövérfi Sándor* vehette át az ajándékokat, és fogadták a tagok gratulációit.

A hivatalos részt felváltotta a családi hangulat, ahol oldottan, harmonikaszó mellett folytatták a bányásznapi megünneplését.

Ajkán többszörös évfordulót hozott ez az év. Az 59. bányásznapot és a város 50. születésnapját. Az érdeklődők szép számmal gyűltek össze a Hild-park árnyas fái alatt, a föld mélyének egykori munkásai, a szén kitermelői, hogy a Bányász Nyugdíjas Szakszervezetek és a Bányász Hagyományörző Egyesületek szervezésében ünnepeljének és koszorúzzanak.

A Hild-parkban, az 1984-ben felállított bányászemlékműnél a Bányászhimnusz eléneklése után *Kazár Attila* bányakapitány emlékezett az egykor virágzó iparágra, azokra a bányászokra, akik dacolva az elemekkel nap mint nap vállalták a szén kitermelésével járó nehézségeket. A szénbányászatnak Ajka és környéke nagyon sokat köszönhet, hiszen a bányászat tette lehetővé, hogy ezen a területen kialakuljon az üvegyártás, a villamosenergia-termelés, a timföld- és alumíniumgyártás. A szénbányászatnak köszönhetően Ajka 1959-ben városi rangra emelkedett – hangsúlyozta a bányakapitány. Örömet fejezte ki, hogy a város vezetősége, a hagyományápoló klubok mindig ébren tartják a bányászati hagyományokat. A beszéd után a város, a Bakonyi Erőmű Zrt. vezetői, a társadalmi szervezetek képviselői megkoszorúzták az emlékművet. Ezt követően felmentek a Bányászati Múzeum kertjébe, ahol a kopjafánál tisztelegtek a 175 bányászerecsétlenségben elhunyt bányász emléke előtt, akik neve márványtáblába van vésvé. A Bányász Fúvósenekar térzenéje méltó háttérrel adott a megemlékezésnek.

A *padragkúti bánya* bejáratánál négy éve felállított emlékműnél *Horváth István* emlékezett volt munkahelyükre, amely tisztaságát, megélhetést biztosított számukra. Megemlékezett arról a huszonhárom bányásztársukról, akik Padragon munkahelyi balesetben veszítették életüket. Elmondta, hogy már több mint tíz éve bezárt a padragi bánya, de azoknak, akik ott dolgoztak, örökké a szívükben él a munkahelyük szeretete. Az embert próbáló nehéz, férfias munka összetartó kollektívákat kovácsolt. Itt mindenki mindenkiért dolgozott. Amíg emlékezünk, addig él a szakmakultúra, s beszélnek róla a megőrzött tárgyi emlékek.

Padragkúton még egy megemlékezés zajlott, a Borbálszobornál, amit a Civil Fórum Padragkútért Egyesület rendezett. Itt a bányász kulturális hagyományokat továbbvivő Bányász Férfikórus bányászdalokat, valamint a békéről szóló éneket adott elő.

A *csingervölgyi Boldog Károly király kápolnában* a felszenteléstől kezdve minden évben ünnepi szentmisét tartanak a bányászok emlékére, szeptember első vasárnapján. Sokan jöttek el, hogy meghallgassák a misét és a Padragi Bányász Férfikórus által tolmácsolt dalokat. *Zoltán* atya ezt az évközi 23. vasárnapi misét a bányászokért ajánlotta fel. Kérte, emlékezzünk meg azokról, akik közöttünk élnek, és azokról is, akik már eltávoztak közülünk. A bányászok nap mint nap fohászt

rebetgek el, amikor leszálltak a föld mélyébe. A bányászok ha nem is voltak templomba járók, de gyakran imádkoztak, fohászkoztak, mielőtt beléptek a lefelé induló kasba. Régen tudták, hogy csak a jó Istenbe vethetik bizalmukat, mert nincs az a technika, az a jól felszerelt bánya, ami száz százalékosan megvédheti az életüket. Nagyon sok társadalmi munkát végeztek, hogy templomokat, kápolnákat építsenek falvaikban és a bányák környékén, hogy kapcsolatba kerüljenek az Istennel, hogy legyen velük, védje meg őket és családjukat. Hívők voltak. Már nincs működő bányánk, de vannak bányászaink, akik elmondhatják a felnövekvő ifjúságnak, hogy létezett egy ilyen életforma, ők tanúskodhatnak, hogy a technika önmagában kevés. A mise után *Dujmovics István* (82 éves bányász) verset mondott el a bányász életről, amely izelítőt adott a bányász szakma veszélyeiről, a család mindennapos aggodalmáról, de arról a különös tényről is, hogy ha valaki belekóstolt a fekete elemmel való küzdelembe, nem szabadult, egy életre hűséget esküdött a bányának és bányásztársainak. Ezt az érzést élte át minden jelenlévő, és ennek hatása alá került, amikor a kórus által felcsendülő Bányászhimnusz dallamaira könnyecseppek gördültek végig az arcokon.

Barcánfalvi Zsuzsa

Pécsi bányásznapi események

A pécsi Bányásznapot a városnapi események vezették be. Az első jelentős program *2009. szeptember 4-én délelőtt Berks Péter* (*BÉCS 1770 – †PÉCS 1845) bányamérnöknek a Pécsi Kincstári Bányagazgatóság megalapítója emléktáblájának felavatása, leleplezése volt. Az emléktáblát a Pécsi Bányakapitányság épületén helyezték el.

Az emlékjelet a Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány kezdeményezte és tervezte. Elkészítését a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal támogatta. Az avató ünnepségen és a tábla leleplezésében részt vett a hivatal elnöke is. Az avató ünnepséget megtisztelte jelenlétével *dr. Páva Zsolt*, Pécs Város polgármestere, továbbá a PANNONPOWER Holding elnöke, vezérigazgatója, a Mecsekérc, a Mecsek-Öko vezérigazgatója és a bányászati jelen és múlt sok pécsi résztvevője, barátja és támogatója (1. kép).

Pálffy Attila okl. bányamérnök – az alapítvány kuratóriumának tagja –, *Berks Péter* életútjának kutatója így foglalta össze a kiemelkedő bányász, bányászervező, bányafelügyelő és geológiai kutató bányász, bányamérnök tevékenységét:

„*Berks Péter*, teljes nevén *Ritter Peter Johann Maria von Berks*, a selmeci akadémián 1791-ben végzett bányamérnök.

1. kép: Berks Péter emléktáblája a Pécsi Bányakapitányság épületén

Diplomát szerzett a pesti egyetemen is. Selmecen kezdte munkáját (itt is házasodott meg), majd több ausztriai bányavárosban (hosszabban Eisenerzben és Reichenauban) tevékenykedett. 1808-tól haláláig, 1845-ig a Pécsi Bányászati Kerület bányai igazgatója (kincstári bányakormányzó) volt. Pécsre költözése után polgársággá fordult, mivel hivatala során a város javát is szolgáltni kívánta. Bányai igazgatói munkája mellett jelentős tudományos értékű geológiai, kőzettani kutatást végzett, vizsgálta és ismertette a Mecsek flóráját. Mint városi mérnök és szakértő, tervező, földmérő részt vett Pécs fejlesztési munkáiban. A város tudományos, kulturális, társadalmi életének elkötelezett részese volt.” 37 évig vezette a kincstári bányai igazgatóságot. Mérnöki pontossággal szervezett hivatalában áttekinthető rendszerben 1-100 téma szerinti csoportosításban rögzítette és hagyta az utókorra tevékenységét. Ma jórészt neki köszönhetjük, hogy a kezdeti mecseki bányász-kodásról – szakembertől származó – ismereteink vannak.

2009. szeptember 4-én délután a Hősök terén volt koszorúzási ünnepség, ahol az ünnepi beszédet *Kunszt Márta*, Pécs alpolgármestere mondta. Meleg szavakkal emlékezett meg a területen és a város más helyszínein lakó egykori bányászok erőfeszítéseiről és érdemeiről a város fejlődésének elősegítésében. A résztvevő városi és társadalmi szervek képviselői ezt követően koszorúkat helyeztek el a Hősök terei szoborcsoportnál a bányász mártírok emlékművénel (2. kép). A lélekemelő hangulatról a Fekete Gyémánt Fesztivál Fúvószenekar gondoskodott.

2. kép: Koszorúzási ünnepség Pécsen a Hősök terén

Innét a megemlékezők autóbusszal és egyénileg a Csertetői Bányász Emlékműhöz vonultak, ahol *Bókay Endre* országgyűlési képviselő tartott gondolatébresztő beszédet a bányász múlt és jelen kapcsolatáról és arról a példáról, amelyet a múlt bányászai mutattak összefogásban és a nehézségek leküzdésében a mai pécsieknek.

A koszorúzást követően a Bányász Kulturális Szövetség a résztvevők számára fogadást adott a „Pákolitz István” Községi Házban.

2009. szeptember 5-én koszorúzási ünnepségek voltak Pécsbányán a temetőben, a vasasi bányász szobornál, a vasasi templomkertben a bányász áldozatok emléktáblájánál, valamint a somogyi temető bányász emlékművénel.

2009. szeptember 6-án a Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány által létrehozott bányász toronyzene bekapcsolása történt meg. A toronyzene a Mecseki Szénbányák egykori központjának épületén, a mai Gandhi Gimnázium Kollégiumának épületén szólalt meg.

A bekapcsolás előtt *Szirtes Béla*, az alapítvány kuratóriumi elnöke foglalta össze a toronyzenével kapcsolatos tényeket és a világvizonylatban is egyedülálló toronyzene-hálózat célját. Így Pécsen 7 helyszínen, a Mecsekben 13 hajdani bányásztelepülésen hangzik fel két alkalommal minden nap, egyszerre: „Tisztelet a bányász szaknak...”, az alapítvány ezen célkitűzése ezzel teljesült.

A Mecsekérc és a Mecsek-Öko vállalkozások szeptember 4-én 13 órakor, Kővágószőlőn, a Víz tisztító Üzem területén tartották megemlékező és kitüntetés-átadó ünnepségüket.

Az Uránvárosban színes programok (zenehallgatás és főzőverseny) mellett ünnepeltek. A résztvevőket köszöntötte *dr. Szili Katalin*, a terület országgyűlési képviselője és *dr. Páva Zolt* polgármester is. Utóbbi kifejtette, hogy a hagyományok ápolása az utódoknak mindenkor kötelessége lesz.

Pécs-Meszésen már június 19-re tervezett átadásra felállították – helybeli civil hagyományörző szervezetek, a volt bányászok között a parkban – a „Bányalovak emlékére” feliratú márvány kompozíciót. A kőtömbben egy munkában elgyötört bányaló alakja látható. Az előzetes engedélyek ellenére a megváltozott összetételű városvezetés nem támogatta a végső engedély megadását. Végül, tiltakozások és aláírásgyűjtések után Bányásznapra a fennmaradási engedélyt megkapta ez az alkotás is, melyhez azóta is friss virágokat helyeznek el a bányalovakra emlékezők. Az emberek véleménye, hogy végre nem csak a rombolás csatalovainak van emlékműve!

Dr. Biró József

Bányásznapi Rózsaszentmártonban

2009. szeptember 5-6-án rendezte meg Rózsaszentmárton Község Önkormányzata és a Nyugdíjas Bányász Szakszervezet a Bányásznapot.

Szeptember 5-én, szombaton az ünnepi program a Szolnoki Ifjúsági Fúvószenekar ünnepi falujárásával kezdődött. A Lignitbányászati Emlékháznál *Sipos Jánosné* polgármester nyitotta meg a rendezvénysorozatot. Megnyitójában kiemelte

az önkormányzat és a szakszervezet példaértékű kapcsolatát, valamint a bányász hagyományápolás terén végzett munkát, külön is kitért az ez évi pályázatokra, fejlesztési elképzelésekre. Ezután ünnepi köszöntőt mondott *dr. Katona Gábor*, az MBFH elnökhelyettese. Méltatta Rózsaszentmárton bányász múltját, a hagyományápolásban betöltött szerepét. Az ünnepi programot koszorúzás zárta.

A délután folyamán a sportpályán gazdag sport- és kulturális program várta az érdeklődőket. Szeptember 6-án, vasárnap este a *Korda-Balázs* művészpáros adott koncertet a nagyszámú közönségnek.

Sipos Jánosné

Bányásznapi Borsodban

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei bányásznapi ünnepségre augusztus 30-án Kazincbarcikán került sor a Fő téren. Köszöntőjében *Szitka Péter* polgármester megtiszteltetésnek nevezte, hogy az 55 éves város házigazdája lehet egy ilyen rangos eseménynek. *Rabi Ferenc*, a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke megnyitójában kiemelte, hogy a bányásznapi mindig a jövőt akaró emberről szól. A mostani 59. ünnepi megemlékezésen *dr. Zambó János* professzort idézte: „amíg ember lesz a földön, lesz bányászat is”. A borsodi szénbányászat 1786-ban indult, és 1994-ig folyt a mélyműveléses bányászat. Ekkor szűnt meg több mint 10 ezer fő munkaviszonya véglegesen. Az iparág azonban ma is szép eredményeket ér el, a Bükkábrányi külfejtés mellett a kavics- és kőbányászat eredményesen működik.

A bányász emlékműnél koszorúzásra, *Kovács István* megemlékezésére került sor, majd *dr. Ódor Ferenc*, a megyei közgyűlés elnöke 18 egykori bányásznak emléklapot nyújtott át a bányászat hagyományainak megőrzése érdekében kifejtett tevékenységükért. Az ünnepség állófogadással ért véget.

Ezt követően volt a bányász fúvószenekarok és mazsorett együttesek országos találkozója, melyen a miskolc-perecsesi, a szolnoki, a rimaszombati, besztercebányai, kazincbarcikai zenekarok mellett a miskolc-perecsesi tánccsoport, a szolnoki mazsorett csoport, a lábatlani mazsorett csoport, a dorogi mazsorett csoport és a kazincbarcikai mazsorett együttes lépett fel.

Bányásznapi megemlékezésre ill. ünnepségre került sor Sajószentpéteren, Edelényben, Múcsonyban, Ormosbányán, Rudabányán, Felsőtelekesen, Berentén, Felsőnyárádon, Farkaslyukban és Perecesen is.

Lóránt Miklós

Nyugdíjas Bányásznapi Tapolcán

Az OMBKE tapolcai csoportjának vezetősége és a MAL Zrt. Bauxit-Hidrát Divíziója az 59. Bányásznapi alkalmából 2009. szeptember hó 17-én megemlékezésre hívta a nyugdíjas bauxitbányászokat a tapolcai városi művelődési házba.

A rendezvényen Kovacsics Árpád, a MAL Zrt. vezérigazgató-helyettese bemutatta a magyar bauxitbányászat és -feldolgozás jelenlegi helyzetét, külön foglalkozott a válság okozta kényszerintézkedésekkel, melyek – úgy tűnik – biztosították a hazai bauxitbányászat és timföldgyártás túlélését.

A megemlékezés állófogadással és baráti beszélgetéssel zárult.

PT

Bányásznapi Gánton

A bauxitbányászat bölcsőjében idén is megemlékezést tartottak szeptember 5-6-án, a bányászok tiszteletére. Az események immáron 16. alkalommal egybeesnek a Herczog család által szervezett lovas nappal és az Önkormányzat által szervezett főzőversennyel.

A településre érkezők és a helybeliek színes programok közül választhattak. Szombat este a Vértes Vendéglő halvaszoráján, majd az azt követő bálon pihenhették ki a résztvevők a díjugratás, a főzőverseny, a bálagurítás és a gyermekprogramok fáradalmait.

Másnap *dr. Pataki Attila*, a Geoász Kft. ügyvezetője és *Orbán Tibor*, a Bauxit Kft. nyugalmazott főmérnöke, valamint a falubéli bányászok, a település vezetői és számos érdeklődő jelenlétében került sor a bányászok és a kitelepítettek emlékére állított kereszt megkoszorúzására. *Kutsch András* plébá-

Gánti bauxitbányászok az 1920-as években

nos szentmiséjét követően rövid megemlékezést tartottak a Borbála-szobornál, és a vendéglő falán – az egykori bányairodánál – elhelyezett Balás Jenő-emléktáblánál. A vasárnapi program *Spergelné Rádl Ibolya* polgármester asszony meghívására az aktív és egykori bányászok társaságában kötetlen beszélgetéssel, énekléssel egybekötött vacsorával zárult. Mivel a település vezetői fontosnak tartják a sváb hagyományok mellett a bányász hagyományok ápolását, így hamar megszületett az ötlet a Borbála-napi alkalmából tartandó ünnepségekről is.

Baross Botond

Ünnepség Zsigmondy Vilmos szobránál, Dorogon

A dorogi bányásznapi ünnepségsorozat keretén belül, 2009. szeptember 4-én délelőtt a Zsigmondy Vilmos Gimnázium és Informatikai Szakközépiskola tanárai és diákjai ünnepséget rendeztek névadójuk tiszteletére az 1988-ban felava-

Dr. Korompay Péter ünnepi beszédét mondja a szobornál

tott szobornál, mely szép környezetben, a város *Zsigmondy Vilmosról* elnevezett lakótelepét díszíti.

Zsigmondy Vilmos bányamérnök 1851-59 között a dorogi szénmedencében tevékenykedett, majd a magyar mélyfúrás és vízbányászat megteremtője volt.

A jelenlévők meghallgatták a szavakat, majd *dr. Korompay Péter*, az OMBKE dorogi helyi szervezete titkárának az alkalmat méltató szavait. Ezt követően a gimnázium igazgatója az OMBKE helyi képviselőivel együtt helyezte el az emlékezés koszorúját. Az ünnepség a Bányászhimnusz hangjaival ért véget.

Sohymár Judit

Bányásznapi Tatabányán

Tatabányán a bányásznapi ünnepségsorozat 2009. szeptember 3-án kezdődött, miután ebben az évben a városban került sor az országos megemlékezésre is. Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata jelentős anyagi és szervezési támogatást nyújtott a rendezvényhez, örömmel vállalva az Országos Bányásznapi szervezésével járó feladatokat, hiszen ez jó alkalom arra, hogy a bányászok országos közössége előtt is számot adhasson a bányászattal kapcsolatos helyi hagyományok megőrzése terén kifejtett erőfeszítéseinek eredményeiről – mondta köszöntőjében *Bencsik János* polgármester, országgyűlési képviselő a Jászai Mari Színházban megtartott csütörtöki ünnepségen.

Néhány éve a bányászok és a villamosipari dolgozók között ünnepelnek, az ünnepi program része a villamos-napi rendezvénysorozat is.

Az ideai megemlékezések sajátossága volt, hogy igen komoly figyelem fordult a kultúra és közművelés, ezen belül a bányáskultúra felé. Ennek keretét adott, hogy elkészült a tatabányai kulturális élet egyik központja, a Népház felújítása. Az ebben működő *Városi Könyvtár megnyitására* a Bányásznapon került sor. A megnyitón, szeptember 4-én, *Bencsik János* polgármester mondott köszöntőt. Kiemelte, hogy a korszerű fény-, fűtés-, biztonságtechnikai berendezésekkel és új számítógép-csatlakozókkal felszerelt könyvtár több mint 73 ezer kötetnek adhat helyet. A könyvtár közösségi színtere az olvasásnak, a tanulásnak és a tájékozódásnak. A polgármester bejelentette, hogy saját képviselői kerete terhére őt monitort adományoz a könyvtárnak. *Csics Gyula*, a könyvtár igazgatója mutatta be a megújult intézményt, amely öt fiókkönyvtárral működik.

Ugyancsak szeptember 4-én, szintén a Népház adott helyet az ünnepi gálaműsornak, amelyet a Bányásznapi érkező testvérvárosok tiszteletére adtak.

1. kép: *Juhász András: Vájár* című képe, az *Öregbányászok* tárlatán

Szeptember 4-én az Óvárosi Közösségi Házban nyílt meg az „*Öregbányászok*” tárlata. *Bognár Attila*, *Juhász András*, *Rochlitz György*, *Szám János*, mindannyian a tatabányai bányászatban dolgoztak és a Tatabányai Bányász Képzőművészeti Kör tagjaként fejtik ki alkotó tevékenységüket. (1. kép) *Pleier Tamás* önkormányzati képviselő köszöntője után *Papp Albert* festőművész méltatta a kiállító művészeket. A Képzőművészeti Kör ezzel a kiállítással búcsúzott az ideiglenesen helyet adó Közösségi Házról, és

viSSzaköltöznek a felújított Népházba.

Szeptember 5-én a Május 1. Parkban a *Bárdos Vegyeskórus* adott rövid hangversenyt. A Bányászati és Ipari Skanzenben, a volt XV. akna falézában *Krajcsirovits Henrik-émlékiállítás* nyílt. Az ünnepség kezdeteként általános iskolás gyerekekből álló kórus (2. kép) vezetésével énekelték a részvevők a Bányászhimnuszt. A művész 80. születésnapjára rendezett emlékkiállítást *Bencsik János* polgármester nyitotta meg. Kiemelte, hogy a festőművész-pedagógus életműve segít abban, hogy a fiatalok jobban megismerjék és megértsék a bányászat mindennapjait. *Rochlitz György* hangsúlyozta, hogy

2. kép: *Bányászhimnuszt* éneklő gyerekkórus

Krajcsirovits Henrik életműve egyidős a Bányász Képzőművészeti Körrel, amelynek 44 évig vezetője volt. Műveivel azt üzeni, hogy az élet szép, és ezért a szépségért minden áldozatot meg kell hozni. A szépszámú résztvevő nagy érdeklődéssel szemlélte a kiállított képeket, melyek közül többet a család bocsátott a kiállítás rendelkezésére. (3. kép)

3. kép: *Krajcsirovits Henrik* emlékkiállításán

A Skanzen a kasházban adott helyet *Szamódy Zsolt*, *Tatai Tibor* és *Tarjáni Antal* fotóművészek „*Változások Kora*” című tárlatának, amelyet *Wehner Tibor* művészettörténész nyitott meg.

A Szabadtéri Bányászati Múzeum tárlatai ingyenesen látogathatók voltak, az Iskolamúzeumban *Régi tanítási óra* emlékeztetett a bánya által támogatott oktatásra.

A koszorúzások sora 2009. szeptember 4-én az Erőmű lakótelepen kezdődött *Verbély László* (villamosmérnök, a Bánhidai Erőmű tervezője) szobrának megkoszorúzásával, majd a sárberki lakótelep *Bányász-szobra* előtt tisztelegtek a lakótelepek. Fél kettőkor indult a hagyományos kegyeleti emlékmenet, felkeresték a tatabányai temetőben a tömegszerencsétlenségek áldozatainak sírjait, más bányász emlékhelyeket és elhelyezték az emlékezet koszorúit. A menet hagyományosan az utolsó, 1978. február 16-ai *XIII/a. aknai áldozatok* sírjainál álló emlékhelyen zárult, ahol a Bányászhimnuszt éneklésével tisztelegtünk (4. kép).

Délután négykor a városi központi koszorúzásán a mostoha időjárás ellenére több száz ember, bányász egyenruhában és civilben, gyülekezett a Vértanúk terén. 16 órakor indult a koszorúzó sora, a városi országgyűlési képviselők, a város vezetői, a város bányászati vállalkozásai, társadalmi egyesületek képviselői, a testvérvárosok küldöttei, egyesületünk és alapítványunk vezetői helyezték el a megemlékezés koszorúit a mártírok emlékművén. A rendezvény végén idősök és fiatalok egy-egy szál virággal emlékeztek az önkény áldozataira, a bá-

4. kép: A vadorzói áldozatok sírjainál

nyákban hőiesen dolgozókra, a meghaltakra, a megrokkantakra.

Szeptember 5-én a *Bányász Kegyeleti Emlékműnél*, a felvonulásra gyülekezők emlékeztek meg egy-egy szál virággal a tatabányai bányászat munkahelyi balesetben meghalt 579 áldozatára.

Ezután indult a színes *felvonulás*. A menet elején és végén egy-egy fúvószenekar adta az ütemet, mazsorettek, majd a magyar, városi és bányász zászlókat lengető zászlóvivők (5. kép) után a több száz főből álló menet vonult, az érdeklődők sorfala között. A felvonulás a Szabadtéri Bányászati és Ipari Skanzenben végződött.

5. kép: Zászlóvivők a felvonulás élén

Ünnepi megemlékezést tartottak a tatabányai bányászat-hoz kötődő működő üzemek is, így a *CARBONEX Kft.* a volt Felsőgallai Szénosztályozón és az *Észak-Dunántúli Vízmű Zrt. Víztermelő Bányáüzeme*.

2009. szeptember 5-én, szombaton 10 órakor a Május 1. parkban felállított nagy sátorban *Vásas Mihály* nyitotta meg a hagyományos *bányásznap* vásárt. Büszkéek lehetünk arra, hogy

az immár 32. alkalommal megrendezett vásár színvonalas termékeket kínáló árusai, népművészei, nem csak a városból, megyéből, hanem az ország más tájairól, sőt a határon túlról is érkeztek. A nagy sátor környékén zajlott a vásári kavalkád: fazekasok, szűcsök, fafaragók stb. árulták portékájukat, a vurstliban pörögtek a körhinták, fogott a sör és a kolbász. Közben folyamatosan zajlott a színes műsor, helyi és vendég, profi és amatőr együttesek léptek fel. A kétnapos program során a vendégek között szerepelt az *Apostol együttes*, az *Adagio és Szűcs Judit*. A helyi együttesek közül a *Népház Show Formációs Táncgyűttes* és a *Bányász Öregtáncos Együttes* aratott – mások mellett – nagy sikert.

A Szabadtéri Bányászati és Ipari Skanzen is helyet adott a szórakoztató rendezvényeknek. A színpadon a *Rozmaringos Bányász Egylet* műsorát élvezhette a közönség. Este utcából volt.

A régi idők magas színvonalú tatabányai sportjára emlékeztetett a tatabányai *Carbonex KC – Pick Szeged* első osztályú bajnoki kézilabda mérkőzés és az *FC Tatabánya – Kaposvölgye NB-II-es labdarúgó* mérkőzés.

A számos amatőr sportprogram közül kiemelkedett a hagyományos Bányásznap *Szénkupa* labdarúgó torna, a *Két kezeiken Jászaival* örömkerékpározás. A sport és a hagyományörzés ötvözte az immár hetedik alkalommal megrendezett *Csillelő-verseny*. A küzdelem előtt *Kilián Géza* önkormányzati képviselő köszöntötte a csapatokat, melyek a mintegy 600 m-es távon, egymás után tolták – a szigorú zsűri időmérése mellett – a hétmázsás szénszállító csillét. Az eddig ötször nyertes „Csillecsigák” és a márkushegyi bányászokból álló „Lendület” szerette volna a győzelmet megszerezni, de végül a tűzoltókból verbuválódott „Hamutaposók” vehették át a győztesnek járó *Schalkhammer Vándorkupát*.

A vasárnapot és az egész bányásznap ünnep egyik fénypontja, a programok záróakkordja a *szalamanderes felvonulás* volt a polgármesteri hivatal és a Szent Borbála tér között. 20 óra 30 perckor leoltották a városi közvilágítást, a mintegy száz főből álló, bányász egyenruhába öltözött, kezükben lámpát vi-vő bányászok mögött a külföldi vendégek és kétoldalt a nagy számú diákság ment. Az ifjúságot öröm volt látni a menetben, mert így biztosak lehetünk abban, hogy a hagyományok tovább öröklődnek. A több ezres tömeg a járdákon figyelte, tapsolta a látványos lámpasort; hallgatta a bányászok időnként előadott dalait, a zeneiskola tetején megszólaló harangjátékokot. A Borbála téren mindenki átszellemülten, sokan könnyes szemmel énekelték a Bányászhimnuszt. A himnusz eléneklése után az emberek megfordultak, az égre tekintettek és végignézték a negyed órán át tartó káprázatos tűzijátékot, amelyet végül kitoró tapssal jutalmaztak.

Az elmúlt három napban a város jól érezte magát. A nagy tömegeket megmozgató, felemelő ünnepelés élménye egy kis gyógyírt jelentett a méltatlanul felszámolt tatabányai és magyar szénbányászatért fájó szívünknek!

Dr. Csiszár István – Sóki Imre

Személyi hír

Hegedüs Csaba aranyokleveles bányamérnök tagtársunknak, 16 évig volt önkormányzati képviselőnek Tatabánya Megyei Jogú Város önkormányzata 2009. december 4-én, a Szt. Borbála-napi ünnepi közgyűlésén „Ezüst Turul Díj” kitüntetést

adományozott.

A kitüntetéshez ezúton is gratulálunk!

Szerkesztőség

Egyesületi ügyek

Az OMBKE Választmányának ülése

2009. október 22-én az OMBKE Mikoviny termében tartotta aktuális ülését az OMBKE választmánya. *Dr. Tolnay Lajos* elnök a megnyitó után átadta a Zsigmondy Vilmos-emlékérmet *Holoda Attilának*, a Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály elnökének, aki nem tudott részt venni a 98. Küldöttgyűlésen. Ezután megemlékezett a közelmúltban elhunyt *dr. Kun Béla* vasokleveles bányamérnök és *Selmeci Béla* vasokleveles kohómérnök tiszteleti tagjainkról.

Az Elnök napirend előtt röviden emlékeztetett az elmúlt időszakban történt fontosabb eseményekre:

- Selmecebányai Szalamander, megállapodás a Szlovák Bányászati Egyesületek Szövetségével,
- Fazola Napok,
- Fémkohászati Napok,
- Öntő Napok,
- Megállapodás a Somogyfajsi Alapítvány újjáélesztésére,
- A „Munkavédelem időszzerű kérdései a bányászatban és a gáziparban” konferencia.

Ezután ismertette, hogy az Egyesület október 15-én ismételt levélben szólította fel a tagdíjhátralékos tagjait. Akiknek ennek ellenére 2009. november 20-án 2 éves hátralékuk marad, az OMBKE alapszabálya szerint a tagok közül törlésre kerülnek. Az egyes szakosztályok titkárai megkapták a szakosztályukra vonatkozó adatokat.

Szintén napirend előtt *dr. Tardy Pál* szóbeli kiegészítést tett a választmányi tagoknak kiküldött írásos anyaghoz, melyben az Európai Parlament magyar tagjai részére memorandum küldését javasolja, hogy – más szervezetekhez hasonlóan – tájékoztassuk őket szakmáink sajátosságairól annak érdekében, hogy a különböző szabályzók, irányelvek elfogadásakor döntéseik szakmailag helyesek és racionálisak legyenek. Javasolta, hogy ehhez az OMBKE hozzon létre bizottságot, melybe a szakosztályok javasoljanak tagokat. (Az Ellenőrző Bizottság részéről *Götz Tibor* javasolta *Molnár Istvánt*.)

Az **1. napirendi pontban** *Kovacsics Árpád* főtítkár a 98. Küldöttgyűlés határozataival kapcsolatos teendőket terjesztette elő.

- Az iparpolitikával kapcsolatos határozat teljesítéséhez *Gál István* javasolta, hogy az MBSZ – BDSZ – OMBKE tartson ülést a Magyar Tudományos Akadémián, és erre hívják meg a pártok szakpolitikussait.
- A fiatalok megtartásával kapcsolatban *Morvai Tibor* a végzős hallgatóknak kimenő tájékoztató levélből kért másolatot.
- *Götz Tibor* szerint minden rendezvényről valamennyi szaklapunkban jelenjen meg tájékoztatás. *Huszár László* szerint a 3 felelős szerkesztő koordinálja ezt.

A **2. napirendi pontban** *Komjáthy István* elnök az Érembizottság javaslatát terjesztette elő a Szt. Borbála-érem kitüntetésekre. A beérkezett javaslatok a megszabott keretnek megfelelőek. A szakosztályok az alábbi tagársak kitüntetését terjesztették fel:

- Bányászati Szakosztály: *dr. Balogh Béla* és *dr. Mizser János* bányamérnökök
- KFV Szakosztály: *Götz Tibor* olajmérnök
- Vaskohászati Szakosztály: *Tóth László* kohó üzemmérnök, mérnök-közgazdász
- Öntészeti Szakosztály: *Szombatfalvy Rudolf* kohómérnök
- Fémkohászati Szakosztály: *Csurgó Lajos* kohómérnök
- Salgótarjáni Osztály: *Liptay Péter* kohómérnök

Komjáthy István felkérte a Szakosztályok vezetőit, hogy a jövőben a kitüntetések előterjesztésében nagyobb hangsúlyt

fektessenek a kitüntetések indoklására és az adatlap pontos kitöltésére.

A 13. Európai Bányász-Kohász Találkozó szervezéséről a **3. napirendi pontban** adott tájékoztatást *Erős György*, a Szervező Bizottság társelnöke. Hozzászóltak: *dr. Pataki Attila*, *Katkó Károly*, *Tóth János* és *Morvai Tibor*.

Dr. Tolnay Lajos elnök összegezte a hallottakat és kiegészítette azzal, hogy kb. 1500 főnyi magyar résztvevőre számítunk. Az erdészek is ekkor tartják a szokásos vándorgyűléstükét Pécsen. A szervezés állásáról a Választmány folyamatos tájékoztatást kap, amit a szakosztályok továbbítanak a tagjaiknak.

4. napirendi pont: Felkészülés a 2010. évi tisztújításra. *Kovacsics Árpád* főtítkár hangsúlyozta, hogy a rendezvények megszervezése ugyanarra a stábra nehezedik. A Knappentag alkalmából tartott küldöttgyűlés emiatt és a nagy időigény miatt nem lehet tisztújító. Így két, külön funkciójú küldöttgyűlés lesz, ami az alapszabállyal nem ellentétes. A 2010. évi tisztújítást – mely egyúttal az OMBKE 100. (jubileumi) Küldöttgyűlése lesz és megemlékezés az Akadémia 275 éves évfordulójáról – 2010. szeptember 10-én *Selmecebányán* tartjuk a Szalamander ünnepség napján.

A szakosztályoknak és a Jelölő Bizottságnak a jó előkészítés érdekében nyáron aktívnak kell lenni. Választmányi ülést júniusban és várhatóan augusztus 20-a körül is kell tartani. (A küldöttgyűlés előkészítéséhez kapcsolódó ütemtervet alább közöljük. – Szerk.)

Hozzászólásában *Katkó Károly* határidő-módosítást kért (átvezetésre került), *dr. Szabó Imre* a korábbi pártoló tagvállalatok megtartására és újabbak beszerzéséhez adott ötleteket. *Hajnal János* az elhunytak bejelentését hangsúlyozta.

Az 5. napirendi pontban *Kovacsics Árpád* főtítkár adott tájékoztatást az Egyesület pénzügyi helyzetéről. Eszerint az I-III. negyedévben 45,5 M Ft költség merült fel. A IV. negyedévi várható kiadásokra még be kell érkezni egyéni és jogi tagdíjaknak is. Nagyon szigorú a költséggazdálkodás, továbbra is folytatni kell.

6. napirendi pont: Egyebek

Kovacsics Árpád főtítkár tájékoztatta a választmány tagjait, hogy a Bányászati Szakosztály kezdeményezésére ismét rendel az egyesület zöld színű bányász nyakkendőt, melyhez november 30-ig az OMBKE titkárságán kell jelezni az igényeket. Amennyiben a kohász szakosztályok is igényelnek bordó nyakkendőt, a fenti határidő rájuk is vonatkozik. A gyártó minimum 300-300 db-os rendelést fogad el.

Morvai Tibor vállalta, hogy az egyesületi tagokat érintő híreket az „OMBKE levelező listán” közzé teszi. Többen dicsérték őt eme hasznos tevékenységért.

A választmányi ülés határozatai:

V.22./2009. sz. határozat: A választmány elfogadta *dr. Tardy Pál* memorandum készítésre vonatkozó javaslatát. A szakosztályok 2009. november 4-ig kijelölik a tagokat, a bizottság vezetője *dr. Tardy Pál* ex-elnök és *dr. Gál István*, az Iparpolitikai Bizottság vezetője lesz. (Egyhangúlag)

V.23./2009. sz. határozat: A Választmány elfogadta a főtítkárnak a 98. Küldöttgyűlés határozataival kapcsolatos teendőkről szóló előterjesztését. (Egyhangúlag)

V.24./2009. sz. határozat: A Választmány jóváhagyta a szakosztályok javaslata alapján az Érembizottság előterjesztését a Szent Borbála-érem kitüntetésekre. (Egyhangúlag)

V.25./2009. sz. határozat: A Választmány jóváhagyta a 2010. évi tisztújításra előterjesztett ütemtervet. (Egyhangúlag)

Az OMBKE 2010. évi tisztújításának ütemterve

Határidők	Teendők
2009. november 20.	Az egyéni tagdíjak rendezésének határideje.
2009. december 1.	Az OMBKE tikársága írásban közli a szakosztályokkal és a helyi szervezetekkel az érvényes egyesületi tagsággal rendelkezők számát és az alapszabály alapján számított egyesületi küldöttgyűlési küldöttek számát.
2009. december 20-ig	A taglétszámok alapján a Választmány jóváhagyja a Tisztújító Küldöttgyűlésre szakosztályonként delegálható szavazati jogú küldöttek számát.
2010. január 31-ig	A szakosztályvezetőségek megválasztják a 3-5 tagú szakosztályi Jelölő Bizottságot és annak elnökét.
2010. január 31-ig	A szakosztálytitkárok megadják a helyi szervezetek tisztújító taggyűléseinek helyét és időpontját.
2010. február 28-ig	A szakosztályi vezetőségek a szakosztályi titkár előterjesztése alapján meghatározzák a szakosztályi küldöttgyűlés létszámkereteit.
2010. február 28-ig	A Választmány jóváhagyja az Egyesületi Jelölő Bizottság szakosztályok által delegált tagjait és kijelöli az Egyesületi Jelölő Bizottság elnökét.
2010. március 31-ig	A helyi szervezetek a taggyűlésen megválasztják a helyi szervezetek vezetőségét (elnök, titkár, vezetőségi tagok) és a szakosztályi küldöttgyűlésre a küldötteket.
2010. március 31-ig	A szakosztályok vezetőségei az ügyvezető igazgatóval egyeztetve meghatározzák a szakosztályi küldöttgyűlések helyét és időpontját.
2010. április 10-ig	A helyi szervezetek új vezetőségének és a küldötteknek a névsorát a szakosztálytitkárok meg kell küldjék az ügyvezető igazgatóhoz.
2010. május 29-én	OMBKE 99. Küldöttgyűlés Pécsen a jelenlegi küldöttekkel.
2010. június 30-ig	Szakosztályi Küldöttgyűlések megtartásának határideje.
2010. június 30-ig	Választmányi ülésen a Jelölő Bizottság tájékoztatást ad a végzett munkájáról.
2010. augusztus 25-ig	Választmányi ülés a Tisztújító Küldöttgyűlés előtt.
2010. szeptember 10-én (péntek)	OMBKE 100. Tisztújító Küldöttgyűlés Selmebányán az új szakosztály küldöttekkel, megemlékezés a selmebányai oktatás 275. évfordulójáról.

A választmányi ülés emlékeztetője alapján

PT

A Bányászati Szakosztály vezetőségi ülése

Az OMBKE Bányászati Szakosztálya 2009. október 14-én vezetőségi ülést tartott Budapesten az OMBKE központ Mikoviny termében.

Az **első napirendi pont** keretében a szakosztály elnöke, Nagy Lajos adott tájékoztatást az elmúlt időszak eseményeiről. Beszámolt:

- a helyi szervezeteknél tett látogatások tapasztalatairól,
- Dr. Richter Richárd professzor halálának évfordulójára a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Karával közösen rendezett emlékülésről,
- a Selmei Szalamander eseményeiről,
- a vezetőség felhatalmazását kérte a Magyarországi Bányásztelepülések Országos Szövetségével történő együttműködés lehetséges kereteinek, formájának meghatározására történő tárgyalásokhoz.

A 2009. évi Szent Borbála-kitüntetésre történő előterjesztést a Szakosztály vezetősége egy tartózkodás mellett hagyta jóvá.

Az **egyebek napirendi pont** keretében:

Dr. Gagyí Pálffy András adott tájékoztatást a 2010. május 27-30. között Pécsen megrendezendő Európai Bányász-Kohász Találkozó (Knappentag) előkészületeiről, tervezett programjáról.

Áttekintésre került a helyi szervezetek tagdíjfizetési helyzete. Az elmaradásban lévő tagtársakat az OMBKE központon kívül a helyi szervezetek is keressék meg a tagdíj november 20-ig történő pótlására. Ehhez a titkárok megkapták a helyi névsorokat.

Podányi Tibor a BKL Bányászat 2008. évi lapszámairól adott összefoglaló értékelést.

Vojuczki Péter a Paksi Atomerőművel történő kapcsolatfelvételt szorgalmazta.

A helyi szervezetek vezetői közül:

- Törő György a Borsodi Helyi Szervezet lengyelországi kirándulásáról,

- Szabó Imre a pártoló tagok bővítése terén elért eredményekről,
- Lóránt Miklós a Miskolci Bányakapitánysággal való jó együttműködésről,
- Korompay Péter a Dorogi Helyi Szervezet tevékenységéről adott tájékoztatást.

A Szakosztály vezetősége az alábbiakat a szakosztályba egyhangúlag felvette: Geiszler József, Pazgyera Pál (Dorogi H. Sz.), Fejti István, Suhaj András, Szabó Endre (Hegyaljai H. Sz.), Poczik Károly (Mátraaljai H. Sz.), Bársony Miklós, Kovács Imre, Somogyi Károly (Oroszlányi H. Sz.), Csik Zoltán (Rudabányai H. Sz.), Heiter Dávid (Tapolcai H. Sz.), Fekete Lajosné, Horváthné Kiss Ilona (Tatabányai H. Sz.)

Az ülés emlékeztetője alapján

PT

Megemlékezés a dorogi temetőben

Az OMBKE dorogi helyi szervezete emlékezve, hogy 50 éve hunyt el *Tettamanti Jenő* aranydiplomás gépészmérnök, ny. egyetemi tanár, a műszaki tudományok doktora, sírjára elhelyezte az emlékezés koszorúját.

Tettamanti Jenő a Budapesti Műegyetemen 1905-ben szerezte gépészmérnöki oklevelét. Dolgozott a Ganz Vagongyárban, majd 1913 szeptemberében a selmebányai Bányászati és Erdészeti Főiskolán kezdte előadásait. Katonai szolgálata után 1919-től a Sopronba helyezett főiskolán folytatta működését, 1924-26 között a főiskola rektora, 1930-52-ig a Bányá-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar Központi Könyvtárának igazgatója. 1952-57 között a Bányászati Tervező Intézet szakértője.

Nyugdíjba vonulása után fiához Dorogra költözött, ahol 1959. augusztus 2-án elhunyt, a dorogi temetőben helyezték örök nyugalomra.

Solymár Judit

Szervezeti élet Salgótarjában

Egyesületünk Salgótarjáni Helyi Szervezete az őszy folyamán folytatta a havi klubdélutánok rendszeres összejöveteleit. A szeptember első hetében tartott foglalkozásra meghívta *Farkas Tamást*, a Mátraterenye határában tervezett Első Nógrádi Erőmű Zrt. vezérigazgatóját, hogy ismertesse a beruházás tervezetét. A 49 MW teljesítményű erőmű Mátraterenye külterületén, Mátraballával közös területen épülne. A létesítmény tüzelőanyagát 80%-ban barnaszén a Borsod és Nógrád megyei külfejtésekből, illetve 20%-ban erdészeti biomassa adná. Az erőmű ötven főnek adna munkát, a bányászat, a szállítás további 200 főnek, ami ezen a területen nagy segítség lehetne, hiszen itt aránytalanul magas a munkanélküliség. A tervezett létesítmény a számítások szerint 120.000 háztartás éves villamosenergia-igényét biztosítaná.

Szeptember végén a salgótarjáni önkormányzat területfejlesztési osztály vezetője, *Lőrinc Gyula* adott tájékoztatást a város jelenleg folyó beruházásairól, majd a továbbiakban a távlati városfejlesztési feladatokról. Az ismertetést követően a résztvevők több kérdést, felvetést tettek, melyeket az előadóval megbeszélhettünk.

Vajda István – Liptay Péter

Nagyvárad kirándulás

Az OMBKE Borsodi Helyi Szervezetének Nyugdíjas Baráti Társasága 2009. 07. 02-án Szent László király városába, Nagyváradra látogatott.

A csoportot szállító autóbusz Kazincbarcikáról indult, itt szálltak fel a helyi és a környékbeli településekről érkező tagok. A csoport létszáma Miskolcon alaposan megnövekedett, majd a Budapestről Debrecenbe vonattal érkező és csatlakozó két tagtársunkkal egészült ki 43 főre.

A határt elhagyva rövidesen Nagyvárad „Rogerius” nevű városrészén áthaladva értük el a Petőfi Sándor teret, és azt megkerülve érkezünk a városlátogatás első állomására, a Kanonok sorra.

A Sebes-Körös folyó két oldalán elterülő Nagyvárad a 7544 km² nagyságú, közel 700 ezer lakosú Bihar megye központja, Erdély és a Partium Ny-i kapuja. Nagyvárad több mint ezeréves léte tanúsítja, hogy a település mindvégig meghatározó szerepet játszott Európa történelmében és kultúrájában. Ma a közel 230 ezer lakosú város (ebből kb. 60 ezer magyar) újból Európa felé nyitotta ki kapuit, igyekszik régi arcát, régi fényét és szépségét visszaszerezni. Ebben a törekvésében a város számít a kisebbségben lévő magyar lakosságra, mely Szent László király iránti tiszteletét és szeretetét a mai napig megőrízte.

Szent László hermája

Csoportunkat a Kanonok soron *Lakatos Attila*, a Körösvidéki Múzeum történész-muzeológusa fogadta. Szakavatott vezetésével Nagyváraddal való ismerkedésünket a belvárost övező területen lévő *püspöki palotával* kezdtük, melyet 1762-1770 között *Franz Anton Hillebrandt* tervei alapján építettek meg. A formájában a bécsi Belvedere palotát idéző épület (a szé-

Püspöki palota

kesegyházzal együtt) Románia legszebb és legjelentősebb késő barokk-kori műemléke. A palotának 100 szobája és 365 ablaka van, kertjében ritka hazai és egzotikus fafajták találhatók.

A püspöki palotából 1949-ben a román hatóságok a katolikus egyházat kitelepítették (erre 4 órát engedélyeztek!), és a kiürített épületbe az 1948-1949-es görög szabadságharc áldozatainak gyerekeit (kb. 1000 főt) helyezték el. A görög kolónia megszűnése után a püspökségnek nem volt elegendő pénze az épület rendbetételére, ezért azt 1963-ban a városnak átadta. A püspökségi épületben 1971-ben nyitotta meg kapuit a Körösvidéki Múzeum. 2004-ben az egyház a palotát visszakapta, és döntés született arról is, hogy a múzeum 2009 végéig más helyre költözzön, ezért az jelenleg nem látogatható.

Hosszabb időt töltöttünk a hatalmas, kéttornyú székesegyházban, amely 1752-1780 között *Franz Anton Hillebrandt* bécsi, *Giovanni Battista Ricca* és 1762-től *Domenico Luchini* olasz építészek tervei szerint épült. A templom hajója 70 méter, szélessége 40 méter. A székesegyház előtt a püspöki palota udvarán áll I. Szent László magyar király gyönyörű ércszobra (Tóth István alkotása), amely 1893-1923 között a város főterét, a Szent László teret díszítette. A székesegyház belsejében található a Szent László Keresztény Múzeum és Képtár. Itt van kiállítva Szent László ezüst hermája. A székesegyháznak 1992-ben *II. János Pál* pápa „basilica minor” rangot adott.

A Bazilika és a kiállítás után néztük meg a Kanonok sort, melynek építését 1753-ban kezdték meg és 1875-ben fejezték be. A 253 m hosszú épület 10 lakásból áll, itt laktak a székesegyházban szolgálatot tevő papok. Az épület érdekessége az, hogy az egymás mellé épült házak előtt összesen 56 oszlopon

Fekete Sas Palota

Állami színház

nyugvó árkádsor fut. Az árkádok alatti folyosót deszkaburkolat borítja.

A kirándulást *belvárosi sétával* folytattuk. Nagyvárad az erdélyi szecesszió fellelegvára, de emellett számos, más építészeti stílussal is találkozunk a Fő utcában végigsétálva:

Pénzügyi Igazgatósági Palota, Nagyvárad-Olaszi Római Kat. Plébánia (Barátok Temploma), Irgalmas-rendi Kórház (1760, kései barokk), Fő utca – sétálóutca szakasza (2006-ban alakították ki), Apolló-palota (1912-1914, szecessziós épület), Moskovits-palota (1905-ben építették), Stern-palota (1904-1906), Rimanóczy-palota (1905), Orsolya zárda a Szent Anna-templommal, Park Szálló (1903-ban épült).

A Bémer tér nevezetes épületei: a Poyvár-ház (1910-1911), a Szigligeti Ede Színház (1900. október 15-én avatták), az Astoria szálló (1902), a Pannónia szálló (1904) és az egykori Bihari Takarékpénztár 1907-ben épült szecessziós épülete.

A Bémer tér után a Sebes-Körös folyó hídján át a város reprezentatív főterére, a Szent László térre értünk. Nevezetes épületei: Városháza (1902-1904 között épült), Szent László Római Katolikus Plébániatemplom (építése 1742-ben fejeződött be), Görög Katolikus Püspöki Palota (1905), Sf. Ierarh Nicolae Görög Katolikus Templom (1806-1810 között épült), Fekete Sas Palota (1907-1909).

A belvárosi séta után a *nagyvárad* várát tekintettük meg, melyet a XI. században I. (Szent) László magyar király kezdett építtetni. A XI-XIII. század között erődítményként működött, földsáncsal, egyes szakaszokon kőfallal és a sarkokon fatornyokkal. A várnak különleges védelmet nyújtott, hogy a várárkot a Pece patak a közeli hőforrásból (Félix fürdő) meleg vízzel táplálta, ezért az a legnagyobb hidegben sem fagyott be. A XIV. században a földvárat szabálytalan alakú, hétszögletű várrá bővítették, melyben 1342-1370 között háromhajós, gótikus, katolikus székesegyház épült.

Szent László 1095-ben hunyt el, földi maradványait 1130-1134 között vitték a váradi várba. Miután 1192-ben III. Celestinus pápa szentté avatta László királyt, a vár zarándokhellyé változott. A katolikus egyház és temetője királyok nyughelye lett, az idők során hét uralkodó talált itt végső nyugalomát. Itt temették el II. Istvánt 1131-ben, II. Andrást (az Aranybulla kiadóját) 1235-ben, IV. Kun Lászlót, Róbert Károly feleségét, Beatrix királynét 1319-ben, Luxemburgi Zsigmond feleségét (Nagy Lajos király lányát), Mária királynét 1396-ban, majd az 50 éven át uralkodó Luxemburgi Zsigmond német-római császár és magyar királyt 1437-ben.

Az 1945-1989 közötti évek dicstelen időszakot hoztak a vár történetében. Állaga leromlott, a látogatók elől elzárták, a kommunista uralom évtizedeiben a román hatóságok mindent elkövettek, hogy a magyar múltat utaló emlékeket meg-

semmisítsék. A román rendszerváltást követően a város egyre több figyelmet fordít a vár „Csipkerózsika” álmából történő felébresztésére. Felújítási, ásatási munkák kezdődtek, több épület tetőszerkezetét kicserélték, és újjáépült a várban lévő Szent László Római Katolikus Templom is.

A vár megtekintésével fejeztük be a nagyvárad kirándulásunkat. Itt köszöntünk el idegenvezetőnkől, Lakatos Attilától, akinek professzor szintű idegenvezetését még a harmadik órában is élmény volt hallgatni. Buszra ültünk, és Nagyváradot elhagyva, 20 perc múlva Mezőpeterdre értünk, ahol csoportunkat már várta a Bástyá Panzió személyzete. Kellemes környezetben, szabadtéren terített asztalokon találták fel a már korábban megrendelt ételünket. A bőséges és izletes estebéd elfogyasztása után még egy-két pohárka ital is lecsusszant, de a nótaszó elmaradt, mert indulni kellett haza.

Sóvágó Gyula

Az új Népház Tatabányán

2008-ban az OMBKE tatabányai csoportja előadás keretében ismerte meg a Jászai Mari Színház Népház építkezésének terveit. 2009. szeptember 30-án a csoport tagjai már a kész épületet látogathatták meg. A programra 44-en jöttek el.

Tatabánya nevezetes épületét: a Népházat a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. építtette 1913-1917 években. 1919-ben a házban már aktív kulturális élet folyt. 1976-1979-ben a Tatabányai Szénbányák Vállalat a színházat felújította, átalakította és az akkori legkorszerűbb színházi technikával látta el. A Népházban elhelyezést nyert a könyvtár, a képzőművészeti szakkörök, a kamaratermek, a rendszeres kiállítások, sőt a filmmúzeum is. Többször itt ünnepeltük a bányásznapot is. A régi Népház tehát a szívünkhöz nőtt.

2006-ban Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata úgy döntött, hogy a Népház helyén új színházat építtet, meghagyva annak régi arculatát. 2008-ban és 2009-ben csodálatos – 7000 m² hasznos területű – épületet alkottak a tervezők és építők. Gyakorlatilag az intézmény kétharmadát lebontották, csupán a főbejárat épületrésze maradt meg. A beruházásra 3,7 milliárd Ft-ot költöttek.

Ismerve a terveket és nem utolsósorban a régi Népház szépségét, megszokottságát, izgalommal léptünk át a főbejáraton. Az első meglepetésünket az előterek méretei váltották ki. Ezután a könyvtár felé vettük az utunkat, ahol régi kollégánk, Csics Gyula könyvtárigazgató fogadott bennünket. Megmutatta a háromszintes intézményt a tároló polcokkal, az olvasóasztalokkal, számítógéphehelyiségekkel, a raktárakkal. Mi a könyvtárat nagyon láttuk, de Csics Gyula barátunk még bővítené azt.

Rövidesen betekintést nyerhettünk a színház közönsége által nem látogatható épületrészekbe. Végighaladtunk az intézményt irányító személyek irodáinak folyosóján, bekukkanthattunk a sminkes és öltöző szobákba, a nagy gyakorló tánc- és próbaterembe, a második emeleti teraszra, ahová virágokat és bokrokat telepítettek. Itt tapasztalhattuk, hogy ez a terasz akár Tatabánya kilátójaként is működhet, mert csodálatos panorámát láthattunk.

Ezután beléptünk a szentélybe: a színpadra és a nézőtérre. Látogatásunkat a zsinórpadláson kezdtük a fekete falak, kötelek és függönyök között. Majd lefelé haladva értünk a színpadra, amely óriásinak tűnt és amelyről Téri Sándor műszaki vezető (kísérőnk) elmondta: a színpadtér szintjei (kazetákkal) változtathatók, a zenekari árok kialakítható vagy megszüntethető. Később mód nyílik a színpad forgatására is. Ami rendkívül érdekes volt számunkra, hogy a nézőtér szintjei, befogadó-képessége is változtatható. Ennek következtében – az aktuális előadáshoz igazodóan – a színészek közelebb ke-

rülnek a nézőkhöz, a produkció életszerűbbé válik. Ottjártunkkor igazán nem is tudtuk eldönteni, hogy hol van a színpad és nézőtér határa. Az alakíthatóság teszi lehetővé, hogy gombnyomással egy hatalmas – színpad, nézőtér alkotta – bálterem alakuljon ki. Miután az épület hátsó részéhez csatlakozó külső út (autóparkoló) és a színpad egy szinten található, könnyen megoldható a kellekek: díszletek, akár autók és állatok bevitelére.

Meghökkenítő volt számunkra az elektronika. Mindenféle villogó irányító pultokat, számítógépeket, rejtett reflektorokat, hangszórókat láttunk. Kísérőnk elmondta, hogy akár beállítható egy előadás teljes technikai programja: a díszletek mozgatása, a reflektorok működése, a kísérő hangeffektusok, zenei aláfestések stb. Mégis az ember irányítására szükség van, mert a színészek keshetnek, másképpen mozdulhatnak. Tehát a korrekcióra mód nyílik. Gondoltuk, hogy a kép akkor lesz teljes, ha később megnézzük egy előadást is.

Látogatásunk a több mint 60 fős, színházi dolgozók, alkalmi színészek, táncosok éttermében zárult. Itt egy-egy pohár bor és sör mellett mondhattuk el véleményeinket a látottakról. A többség azt hangoztatta, hogy az épület impozáns, és most már Tatabánya lakosságán múlik, hogy a nézőteret előadásról előadásra megtöltse közönséggel.

Sóki Imre

Dr. Szabó György előadása a Budapesti Helyi Szervezetenél

Zsúfoltságig megtelt az OMBKE Mikoviny terme 2009. november 3-án, amikor *dr. Szabó György*, a FALCON TXM Igazgatóság elnöke „A nem hagyományos földgázkutatás perspektívái Magyarországon és nemzetközi viszonylatban” címen tartott nagy szakmai tartalmú, látványos diavetítéssel illusztrált előadást.

Az előadó áttekintette a „nem-hagyományos” szénhidrogén-hasznosítás nemzetközi helyzetét. Hangsúlyozta, hogy a 2005 óta intenzív észak-amerikai technológiai törekvések mára már olyanira sikeresekek, hogy az USA belföldi földgáztermelésének több mint 50%-a ilyen geológiai szerkezetekből származik. Magyarországon a Falcon társaságnak 10 éve van kutatási engedélye, ez Európában az első ilyen irányú kutatás. Már 2007-re bebizonyosodott, hogy a korábbi gyakorlatban „megrepszthetetlen” plasztikus kőzetek nagy felületen jól kitémázhatóak. A másutt bizonyítottan sikeres módszerek adaptációja folyik, az olajtársaság optimizmusát egyebek mellett a Miskolci Egyetem szakintézetében folyó kutatások is megalapozzák.

A pontosan, szakszerűen megválaszolt kérdések után a helyi szervezet elnöke aktuális egyesületi témákat ismertetett.

Dr. Horn János

Petrozsényiek látogatása az OMBKE központban

A Dorogra érkezett petrozsényi delegáció három tagja – *dr. Constantin Lupu*, *Ioan Velica* és *Petre Nica* bányamérnökök –, a Dorogi Szervezet részéről *Liszka János* bányamérnök – egyben a tolmács – kíséretében november 13-án látogatást tett Budapesten, az OMBKE központjában.

A bemutatkozások és kölcsönös ajándékcseré után *dr. Gagyi Pálffy András* igazgató egy rövid előadásban tájékoztatta a vendégeket az OMBKE múltjáról és jelenéről, majd megmutatta a székház helyiségeit. Egy kávé mellett megtárgyaltuk a román fél részvételének lehetőségeit a jövő év májusi Knap-pentagon. A megbeszélés barátságos légkörben elfogyasztott ebéddel fejeződött be.

Liszka János

A Mátrai Erőmű Zrt. üzleti igazgatójának előadása

Az OMBKE Mátraaljai Szervezet Lignit Baráti Körének szervezésében 2009. november 10-én Gyöngyösön, a Honvéd Kaszinóban *Antal Jánosné* okl. közgazdász, üzleti igazgató „A Mátrai Erőmű Zrt. szerepe a villamosenergia-ellátásban és kapcsolata a környező településekkel” címmel tartott nagy érdeklődést kiváltó előadást.

Ismertette a világ primerenergia-igényének változását 1990-2030-ig. Megállapította, hogy a szén-, olaj-, gázfelhasználás 2009-2030-ig várhatóan közel 20-30%-kal, az atom 5-10%-kal, a „bio” 10%-kal növekszik majd.

Részletesen szólt az európai országok lignittermeléséről, a tartalékokról és a lignit részarányáról a villamosenergia-termelésben. Elmondta, hogy Németország éves lignittermelése 178 millió t, Lengyelországé 62, Csehországé 49, Magyarországaé 10. Németország lignittartaléka 41 milliárd t, Lengyelországaé 14, Magyarországaé 3,4. A villamosenergia-termelésben a lignit részaránya Németországban 26%, Lengyelországban 40%, Magyarországon 18%.

Hamza Jenő, Antal Jánosné, dr. Szabó Imre

2009-ben Magyarországon kb. 8300 MW teljesítményű erőmű üzemel, a villamosenergia-importunk kb. 400 MW-ra tehető. Hazánknak a földgáz és atomerőművi kapacitások fenntartása mellett szüksége van a hazai lignitbázisú erőműre úgy, hogy abban 10% feletti arányban biomassa eltüzelésére is lehetőség legyen. A Mátrai Erőmű Zrt. lignittartalékai 80 évre elegendőek, 2009-ben az erőmű 950 MW teljesítményű.

Előadásának második részében szólt az előadó az erőmű társadalmi szerepvállalásáról is. A társaság a hazai villamosenergia-piac meghatározó szereplőjeként tudatosan integrálja működésébe, üzleti etikájába a fenntartható fejlődés, a tudásalapú társadalom, a szociális problémák iránti elkötelezettséget. Ez a vállalat összhangban van a helyi, a nemzetközi és a globális érdekekkel. A társadalmi felelősségvállalás növeli a társaság elfogadottságát és részt vállal a környezetének fejlesztésében, a problémák megoldásában. A környező települések önkormányzataival, lakóival a társaság kapcsolata jó.

A külszíni bányászati tevékenység befolyásolja a környezet állapotát, de a rekultivációra fordított évi 300-400 M Ft meghozza az eredményt és látványosan megmutatkozik a már lefejtett külfejtési területeken.

Az államkasszába teljesített összes éves befizetés meghaladja a 7,8 Mrd Ft-ot. Környezetterhelési díjként 600, iparüzési adóként 1340, vízkészlethasználati díjként 560, bányajáradékként 550, TB-járadékként 3860, társasági adóként 980 M Ft-ot fizet a társaság. Emellett Heves megyében 12 önkormányzatnak évente kb. 870 M Ft iparüzési adót fizetnek.

Megemlítette még az igazgató asszony a Visontán létrehozott ipari parkkal kapcsolatos tudnivalókat is. A betelepült vállalkozások száma 24, a foglalkoztatott létszám 1871 fő, a beruházások értéke meghaladja a 13 Mrd Ft-ot. A legjelentősebb cégek: BAUMIT, RIGIPS, GEOSOL, ZÖLDOLAJ BB, XELLA.

Az előadást a jelenlévők nagy tapsal köszönték meg. Hozzászóltak, illetve kérdéseket tettek fel: *Hamza Jenő, Varga József, Morvai László, dr. Dovrtel Gusztáv, Fazekas Miklós, Karacs Imre, Oláh Sándor, dr. Szabó Imre.*

Dr. Szabó Imre

Dr. Kovács Ferenc energetikai előadása Pécsen

Az OMBKE helyi szervezete, valamint a MECSEKÉRC Zrt. meghívására 2009. november 16-án *dr. Kovács Ferenc*, volt egyetemi professzorunk, az MTA rendes tagja tartott előadást a Laterum szálló emeleti dísztermében. A rendezvény moderátora tisztét *Hideg József* okl. bányamérnök, a helyi szervezet alelnöke töltötte be. Az előadót és megjelenteket üdvözölte *Erős György* okl. bányamérnök, a MECSEKÉRC Zrt. vezérigazgatója, a Bányászati Szakosztály alelnöke és *Balázs László* okl. bányamérnök, a Mecseki Szervezet elnöke.

A sikeres szervezés, a téma súlya és az előadó személye majd' száz főt vonzott. A résztvevők között megjelentek a mecseki bányamérnökök, a Pécsi Hőerőmű vezető szakemberei és környezetvédelemmel foglalkozó szakértők is.

Az előadás foglalkozott a világ és Magyarország energiaellátásával, a tüzelőanyagok használati megoszlásával és sok más, e témákkal összefüggő kérdéssel. Különböző szerzők véleménye és elemzése alapján három változatban megadta, hogy a főbb energiahordozó készletek – mai ismereteink szerint – milyen hosszú ideig elegendők. Az ábrák alapján megállapítható volt, hogy legkevesebb ideje a kőolajnak van, legnagyobb készletek viszont szénből találhatók. A mai fogyasztás mellett szénkészleteink több száz évig lennének elegendők. A *tiszta-szén technológia* hatásfokának növekedése a jövőben segíti majd a szénnek, mint fűtőanyagnak a további, közel a maihoz hasonló ütemű felhasználását. Bepillantást nyerhettünk a népesség és az energetika, a fogyasztás és élettartam egész földet érintő tendenciáiba. Elemzést hallottunk még a zöldenergia-felhasználás lehetőségeiről, valamint arról a korlátokról, ami a kis energiasűrűségből következik. Az előadás során Kovács professzor humoros, figyelemfelkeltő stílusával is lebilincselte nézőit.

Az előadást követően a hallgatók kérdéseket tettek és kaptak, melyekre kimerítő válaszokat kaptak. *Varga Mihály* kérdése kapcsán pl. megtudtuk, hogy a politika nem nagyon kér az ilyen alapos szakmai elemzésekből. Eddig csak kevés,

kisebb befolyással bíró személyt lehetett elmélyedésre rávenni, pedig a nagyobb arányú hazai energiatermelésre való visszatérés elengedhetetlen feltétele lenne a hazai értékteremtésnek és a foglalkoztatás magasabb szintjének. Mindemellet az importról sem tudunk lemondani. Hozzászóltak még *Erős György, Hideg József* és *Töllősy Pál*.

Az előadás végeztével a hallgatóság pogácsák és üdítők mellett folytathatott szakmai és baráti beszélgetéseket. Elmondhatjuk, hogy az érdekes előadás után jó volt találkozni a már csak kevésszámú aktív, és jóval népesebb nyugdíjas tagtársakkal.

Dr. Biró József – Hideg József

Előadások a tapolcai szervezetenél

2009 novemberében két nagy sikerű rendezvényt tartott a helyi OMBKE csoport Tapolcán, a Műszaki Klubban.

November 16-án *Császár László* polgármester számolt be „Tapolca városfejlesztési, stratégiai elképzelései” című vetített képes előadásában a város elmúlt néhány évben megvalósított milliárdos nagyságrendű fejlesztéseiről és az azokra épülő további elképzelésekről. A legnagyobbak: városközpont-rehabilitáció, csatorna- és szennyvíztisztító-fejlesztés, közlekedési csomópontok, elkerülőút építése, iskolaépületek felújítása. Elmondta, hogy a források leginkább pályázatok révén nyerhetők el, és ezért kiemelten foglalkoznak az ilyen lehetőségek felkutatásával és a pályázati anyagok gondos elkészítésével. Ma már Tapolcán a nemrég épült Pelion szálló a fő iparüzési adó befizető. Más gazdálkodó szervezet letelepítésével eddig nem jártak sikerrel. Kérdésekre válaszolva kitért a távfűtés kérdésére, ahol a hatékonyság növelésével kívánják megőrizni a rendszerben lévőket, ill. a kórház helyzetére, melynek megőrzése újabb erőfeszítéseket igényel.

Két hét múlva, 30-án szintén nagy számú hallgatóság előtt *Huszár Attila*, a Halimba Bányászati Üzem vezetője mutatta be az üzem továbbélését biztosító kb. 400 kt-ás mezőcsatolás, az ún. „Mélyszerkezet” terveit. *Kovácsics Árpád*, a MAL Zrt. vezérigazgató-helyettese, a helyi szervezet elnöke bevezetőjében elmondta, hogy az itt várható jó minőségű hazai érc versenyképes az importtal, a gondosan kidolgozott tervekről a döntés hamarosan várható. Mivel a mezőcsatolás korábban már művelt bányaterülethez kapcsolódik, a ma már nyugdíjas, korábban ott dolgozó kollégák ismereteik, tapasztalataik alapján a megoldandó technikai problémák – elsősorban az öregedési, valamint a felszíni vizek kezelése – mellett sikeres bányászattal biztatták az utódokat.

PT

Helyreigazítás

A BKL Bányászat 2009/5. számának 55. oldalán az oroszlanói aknászképzésről szóló beszámolóban a hallgatókat Gyöngyösorosziiban fogadó *Lovász András* nevét tévesen írtuk *Halász Andrásként*. Továbbá a felsorolásból kimaradt *Kakics Tamás*, aki Bakonyoszlópon kalauzolta az aknászképzős csoportot.

Tisztelt kollégáinktól és olvasóinktól ezúton kérünk elnézést.

Szerkesztőség

Köszöntjük Tagtársainkat születésnapjukon!

Kovács Lorándné dr. Priska Mária orvos november 16-án töltötte be 70-ik életévét.
Farkas Gyula okl. bányagépészmérnök november 27-én töltötte be 70-ik életévét.
Csizmadia Lajos okl. bányamérnök november 29-én töltötte be 75-ik életévét.
Makrai László okl. geológus mérnök december 6-án töltötte be 75-ik életévét.
Csatár Kálmán okl. bányamérnök december 8-án töltötte be 80-ik életévét.
Pender Ferenc okl. bányamérnök december 8-án töltötte be 80-ik életévét.
Dr. Dakó György okl. bányagépészmérnök december 16-án töltötte be 75-ik életévét.
Varga József okl. bányamérnök december 16-án töltötte be 75-ik életévét.
Bánik Jenő okl. bányagépészmérnök december 16-án töltötte be 70-ik életévét.
Boros Iván okl. villamosmérnök december 19-én töltötte be 75-ik életévét.
Demeter Tibor okl. bányamérnök december 29-én töltötte be 80-ik életévét.
Vincze Zoltán közgazdasági technikus december 29-én töltötte be 75-ik életévét.
Dr. Budavári Sándor okl. bányamérnök január 1-jén töltötte be 80-ik életévét.
Tóth László okl. bányamérnök január 3-án töltötte be 70-ik életévét.
Nagy Gyula okl. bányamérnök január 12-én töltötte be 80-ik életévét.
Vass István okl. bányamérnök, külfejtési szakmérnök január 13-án töltötte be 75-ik életévét.
Fridrich Gyula okl. bányamérnök január 15-én töltötte be 70-ik életévét.
Dr. Gráf Kálmán okl. tervgazda január 16-án töltötte be 85-ik életévét.
Sztermen Gusztáv okl. bányamérnök január 21-én töltötte be 85-ik életévét.
Hild József okl. bányamérnök január 22-én töltötte be 75-ik életévét.
Túri Elemér közgazdász, bányaiipari technikus január 28-án töltötte be 85-ik életévét.

Ezúton gratulálunk tisztelt Tagtársainknak, kívánunk még sok boldog születésnapot, jó egészséget és

jó szerencsét!

*Kovács Lorándné
dr. Priska Mária*

Farkas Gyula

Csizmadia Lajos

Makrai László

Csatár Kálmán

Pender Ferenc

Dr. Dakó György

Varga József

Bánik Jenő

Boros Iván

Demeter Tibor

Vincze Zoltán

Dr. Budavári Sándor

Tóth László

Nagy Gyula

Vass István

Fridrich Gyula

Dr. Gráf Kálmán

Szternen Gusztáv

Hild József

Turi Elemér

Emlékezés a Szücsi X-es aknában 50 évvel ezelőtt történt bányászerecséltenségre

2009. november 26-án a Heves megyei Szücsi község és a környékbeli települések lakói, valamint a Mátrai Erőmű Zrt. vezetői, bányász munkatársak emlékezni gyűltek össze Szücsi község templomában és a művelődési házban az 50 évvel ezelőtt, 1959. november 26-án történt bányászerecséltenségre, a Szücsi X-es aknában meghalt 31 bányászra.

A megjelenteket a falu polgármestere, *Berta István* és *Sasné Bercsényi Erika* kultúrház igazgató fogadta és üdvözölte. Az Alföldi Olajbányászat Fúvószene-kara gyászzenéi kíséretével a népes körmenet a kultúrháztól a felújított római katolikus templomig tartott, majd a zsúfolásig megtelt templomban *dr. Hubay József* kanonok tartott gyászmisét. Prédikációjában kitért arra, hogy a Mátravidéki Szénbányászati Tröszt (Petőfibánya) Szücsi X-es bányájában 50 évvel ezelőtt milyen tragédia történt, és megemlékezett Szent Borbáláról, a bányászok védőszentjéről is.

A gyászmisét követően a templomkertben felállított kopjafánál *Hámori István Péter*, a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezetének alelnöke emlékezett meg a szerencsétlenségről. A Szücsi X-es akna pliocén korú lignitlepet fejtett. A 4-es sz. szállítóvágatot a lefejtett, összeomlasztott pillérben hajtották, ahol a légvágat és szállítóvágat között 40-50 m távolság volt, és a két vágat között a levegő lassú áramlása észrevétlenül megindult. Az oxidáció következtében a felgyülemelő meleg öngyulladás okozott, mely a tüzet előidézte. A tűz keletkezésének időpontjában 175 fő dolgozott a bányában, 144 embert kimentettek, 31 bányász az égés, szén-monoxid belégzése következtében életét veszítette.

A szerencsétlenség kivizsgálására alakult kormánybizottság vizsgálata szerint mulasztás, szándékos károkozás nem történt, ezért a katasztrófa bekövetkezéséért személyileg senki sem volt felelőssé tehető.

A megemlékezést meghatottan hallgatták a jelenlévők, a családtagok és jó cimborák szemében bizony könnyeket

fakasztott. Ötven év távlatából idézzük fel a bányász hősi halottak neveit: *Fácán Ferenc* villanszerelő, *Nagy János* lakatos, *Bolla István* villanszerelő, *Zeke István* csillés, *Pásztor László* vágár, *Geczki László* föld alatti segédmunkás, *Filcsik Mihály* elektrolakatos, *Somogyi József* csillés, *Nagy Antal* vágár, *Oláh Gyula* lakatos, *Papp Imre* föld alatti segédmunkás, *Pintér Mihály* lőmester, *Szalai István* vágár, *Koczka István* vágár, *Berki Elemér* vágár, *Kalcsó József* föld alatti segédmunkás, *Belkovic Gergely* föld alatti segédmunkás, *Deák András* föld alatti segédmunkás, *Trombitás András* főaknász, *Koczka János* csillés, *Fácán Sándor* föld alatti segédmunkás, *Bálint Edömér* vágár, *Varga Mihály* csillés, *Gergely János* föld latti segédmunkás, *Balázs Sándor* föld alatti segédmunkás, *Leopold Jozef* csillés, *Fácán Sándor* lakatos, *Jancsó József* csillés, *Kaszás István* lőmester, *Koczka József* csillés.

Az emlékműnél koszorút helyeztek el: A BDSZ részéről: *Hámori István Péter*, *Belkovic Gergely*, *Csató László*, *Varga István*, *Fekete László*, *Koczka István*, *Kovács István*, *Bódi János*, *Fácán János*, *Füzér János*, *Füzér Jánosné*. A Mátrai Erőmű Zrt. részéről: *Derekas Barnabás* stratégiai igazgató, *Bóna Róbert* bányagazgató. Az OMBKE Mátraaljai Szervezete részéről: *Dr. Dovrtel Gusztáv* titkár, *Hamza Jenő* vez. tag. A környező önkormányzatok részéről: *Kiss Zoltán* (Bükkábrány), *Süki Lóránt* (Ecséd), *Cserna Istvánné* (Rózsaszentmárton), *Molnár József*, *Balogh Sándorné* (Gyöngyöspata), *Gémes Gábor* (Apc), *Berta István*, *Lévai Ferenc* (Szücsi). Elhelyezték koszorúikat, virágaikat a hozzátartozók, barátok is.

A koszorúást követően a helyi általános iskola tanulói adtak műsort. A korabeli újságokból, megjelent írásokból olvastak fel idézeteket, mondtak verseket.

Ezután a kultúrházban rendezett szerény fogadáson *Berta István*, Szücsi község polgármestere köszöntötte az összegyűlteket, kihangsúlyozva, hogy 50 év után sem felejtette el sem a község, sem a környékbeli települések, sem a bánya jogutódja a hősi halált halt bányászokat. Emléküket örökre megőrizzük.

Dr. Szabó Imre

Hazai hírek

15 éves a Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány

A Tatabányai Bányák Vállalat önálló működésének utolsó éveiben sokat tett a százéves termelő és széles körű társadalmi, szociális, kulturális, sport tevékenységének méltó befejezéséért, az elért eredmények megőrzéséért, a hagyományok ápolásáért. Tatabányán épült az országban a két utolsó mélyművelésű bánya. Ez, valamint a külszíni tevékenységek ésszerű társaságokba történő szervezésével előkészített privatizáció tette lehetővé a termelő tevékenység harmonikus befejezését. A jelentős szociális (üdülők), kulturális (Népház) létesítmények továbbélését is sikerült elérni. A tatabányai szénbányászat az utolsó években elősegítette a felsőoktatás (Modern Üzleti Tudományok Főiskola) megteremtését. A bánya vezetői a bányászati tárgyi emlékek megmentésére és a hagyományok ápolására megalapították a Szabadtéri Bányászati Múzeum Alapítványt. Végül magánszemélyként a vállalat akkori 11 vezetője és a BDSZ tatabányai szervezete 1994-ben létrehozta a Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítványt. Ezt követően a bányász hagyományok ápolására számos magánkezdeményezés szerveződött.

Az alapítvány fennállásának tizenöt éve alatt két, a bányászatot jelképező köztéri szobor, a Szent Borbála-szobor és a Bányász Kegyeleti Emlékmű létesítésében működött közre. Kezdeményezte, hogy a város egyes közterületeit jelentős tatabányai személyiségekről nevezze el a város, így *Kóta Józsefről*, *Vida Jenőről* és *Ranzinger Vincéről*. Több mint húsz kiadványt adott ki vagy támogatott az alapítvány. Köztük a tatabányai szénbányászat monográfiáját, a jelentős tatabányai személyiségek, így többek között *Kóta József*, *Gál István*, *Vér László*, *Ranzinger Vince* és mások szakmai életútját bemutató könyveket. De készültek könyvek a tatabányai bányászat és az általa inspirált művészeti tevékenységek teljesítményéről. Így könyvet adott ki *A képzőművészet a bányászatban* címmel, majd a tatabányai festők, szobrászok, fafaragók munkásságáról jelentetett meg egy albumot. Számos más akció mellett az egyik legnagyobb eredmény, a munkásság elismeréseként, hogy a város magáénak tekinti a bányász hagyományokat, és egyre nagyobb mértékben azok aktív ápolója.

Mindezekre június 16-án az alapítvány ünnepi ülésen emlékezett. Az ünnepi ülés egyben munkaértekezlet is volt, ahol az alapítók tájékoztatást kaptak, hogy az átdolgozott szervezeti és működési szabályzat jogerőre emelkedett. Megtárgyalták és elfogadták a 2008. évi közhasznúsági jelentést. Döntöttek a 2009. évi *Ranzinger Vince*-díj kedvezményezettjéről és megtárgyalták az év hátralévő részének feladatait. Az ülést követően a tatabányai bányák egyik utó vállalkozása, a volt legendás Vilám nyomdából alakult Alfadat Press Nyomdaipari Kft. látta vendégül az ülés résztvevőit.

Dr. Csiszár István

Ajkai hagyományörző napok

Szeptember termékeny hónapnak bizonyult az aktív bánya nélkül is bányászszívvvel élő városban, Ajkán. A bányásznapi után, szeptember 18-19-én kétnapos programsorozat vette kezdetét a 139 évig működő szénbányászat bölcsőjében. Itt rendezték meg Halimbával közösen a *Bányászvárosok II. Találkozóját* és ennek keretében a Bányász Amatőr Művészeti Fesztivált.

A vendégek 18-án reggel érkeztek a Halimbán lévő szálláshelyre. Ajka, Bányaterenye, Bükkábrány, Dorog,

Halimba, Komló, Múcsony, Ormosbánya, Oroszlány, Rózsaszentmárton, Salgótarján, Sopron, Rudabánya képviseltette magát. A felsorolt helyek 24 képviselője fogadta el a „Tisztelet a bányászatnak” mottóval ellátott meghívást. A megjelenteket a Magyarországi Bányásztelepülések Országos Szövetségének (MABOSZ) alelnöke, *Nagy Tibor* (Ormosbánya) köszöntötte, majd a vendéglátó település polgármestere, Tóbel János a 680 éves Halimba történetével ismertette meg a résztvevőket. Ezt követően a Magyar Alumíniumtermelő és Kereskedelmi Zrt. vezérigazgató-helyettese, *Kovacsics Árpád* a bauxitbányászat jelenéről és fejlesztési irányáról tartott érdekes tájékoztatást. A bauxitkutatás és bányászat 100 évre visszanyúló tevékenységét *Kiss István* okleveles bányamérnök ismertette, aki az előadását diavetítéssel tette változatosabb és szemléletessé.

Az információáradatot egy kellemesen elköltött ebéd szakította félbe. Köztudott, hogy egy kiadós ebéd után lankad a figyelem, de az ebédet követő előadás desszertként hatott. *Rabi Ferenc*, a BDSZ elnöke, az Európai Bányászati Szekció vezetője beszélt a határainkon túlnyúló európai kutatásokról, az energiahordozók jövőbeni felhasználási terveiről, majd lazításként a delegációk megtekintették Halimba és Ajka nevezetességeit.

A második nap programja is sok érdekességet és izgalmat tartogatott. Az ajkai Nagy László Szabadidőközpontban tartott tanácskozáson *Schwartz Béla*, Ajka polgármestere beszédében kiemelte, hogy a szénbányászat és a hozzá kapcsolódó iparágak tették lehetővé, hogy ötven évvel ezelőtt Ajka városi rangra emelkedett. A rendszerváltáskor 33 ezer lakosból 4-5 ezer ember dolgozott a szénbányánál. A folyamatos leépítés után 2004-ben bezárták az utolsó ajkai bányát is, ezzel a munkanélküliség ugrásszerűen megemelkedett. A város jól kezelte a problémát, új munkahelyeket hozott létre, de ezzel együtt a bányászat emlékét és a hagyományok őrzését továbbra is feladatai közé sorolja. Ezt követően *Blaskó Sándor*, a MABOSZ országos elnökségének tagja emelkedett szólásra, és a sokakat foglalkoztató, a föld felszínének sebeit jelentő bányagödörök kezeléséről tájékoztatta a jelenlévőket. Elmondta, hogy Ajka környékén a föld alatti fejtések nyomai és a bányagödörök még nem okoztak problémát. Ezt erősítette meg *Németh Frigyes*, a Bakonyi Erőmű Zrt. vezérigazgatója, aki elmondta, hogyha észreveszik, hogy az erdőben a néhai bányaterületek fölött mély hasadékok keletkeznek, azonnal intézkednek és elrendelik a tömedékelést. Ez a tevékenység évente komoly összeget, kb. ötmillió forintot emészt fel. Tájékoztatójában kitért a rekvizitációs feladatokra is, miszerint az elhagyott területek rendezésére, bontásokra és helyreállításokra eddig közel 2,5 milliárd forintot fordítottak.

Amíg a delegáció tagjai a számok és adatok bővítésére kerültek, addig a város másik pontján lázas készülődés folyt. *Oravecz Edit*, a Bányász Kulturális Egyesület titkára amatőr művészeti találkozót szervezett. Egy fergeteges felvonulással kezdődött a csapatok bemutatkozása. A fúvósok zenéjére az énekkarok gyönyörű népviseleti ruhában, a zászlóforgató csoport, mazsorettesek szép és különleges formaruhában vonultak a belvárosi utcán végig, ahol az emberek az ablakokban csoportosulva gyönyörködtek a zenében, táncban és a látványban. (1. kép)

A város főterén felállított színpadon *Hámori István Péter*, a BDSZ alelnöke gratulált a város vezetőinek, hogy nem feledkeztek meg arról, mit köszönhetnek a bányászatnak és a bányászoknak. *Schwartz Béla* polgármester örömét fejezte ki a testvérvárosoknak hogy eljöttek, és most is nyomatékosította, amit minden bányászati rendezvényen szavakba önt, hogy a

1. kép: Bevonulás a Fő térre

vezetés nem felejt el, hogy Ajkát és környékét a szénbányászat tette nagyvárosná. Azt is kiemelte, hogy a tárgyi eredmények mellett a bányászember is különlegesen adott a városnak. Közvetített, hogy a bányászok egymáshoz való viszonyulása, a városához való lojalitása egyedülálló. Ez a szakma ma már csak emlékeiben és kultúrájában él tovább, ezért a szavak után a zene és a tánc vette birtokába a színpadot. Sorban jöttek egymás után az együttesek (2. kép), akik színvonalas

2. kép: Az Ajka-Padragkut néptánc-csoport „fiataljai”

műsorukkal egyre több embert vonzottak a nézők soraiba. A város egy napra megint a szénbányászat fellegvárává vált.

Barcánfalvi Zsuzsa

Szénhasznosítási tervek a Mecsekben

Tavasszal megkezdendő a feketekőszén külszíni fejtését Nagymányok térségében a Calamites Kft., s ha sikerrel jár, az a szénbányászat újraindítását jelentené a Mecsekben. *Verbóci József*, a területen elsőbbségi bányászati jogokkal rendelkező vállalat ügyvezető igazgatója az MTI-nek elmondta: a cég már megkapta a környezethasználati engedélyt, és ha a bányakapitányság jóváhagyja műszaki üzemi tervüket, nincs akadálya a bányanyitásnak. Elképzeléseik szerint a földmunkákra már 2010 késő tavaszán sor kerülhet, a termeléshez szükséges energiaellátás és a szénelőkészítés 200-300 millió forintos beruházást igényel majd.

Közölte, hogy a cég és a vele együttműködő partnerei évente 100 ezer tonna kőszén kitermelését tervezik a külszíni fejtéssel elérhető 2-2,5 millió tonnára becsült nagymányoki szénvagyomból. *Verbóci József* megjegyezte ugyanakkor, hogy az 1995-ben alakult magyar tulajdonú, bányászati kutatásokkal foglalkozó társaság stratégiai célja a „tisza szén” technológiák meghonosítása. Ennek lényege, hogy a kitermelt szenet

speciális eljárással elgázosítják, majd az így kapott – hidrogént, szén-monoxidot tartalmazó – úgynevezett szintézisgázt hő- és villamosáram-termelésre használják fel, továbbá szénvegyészeti végtermékeket állítanak elő.

Az igazgató rámutatott: egy tonna szénből mintegy 2 ezer köbméter gáz nyerhető, amelynek fűtőértéke ugyan sokkal kisebb a ma használt földgáznál, de felhasználása a jövő energetikai árprognózisait figyelve gazdaságos lehet, s kiválthatja a gázimport egy részét. A szénre alapozva Nagymányok térségében olyan energetikai mintapark létrehozását is tervezik, amelyen keresztül bemutatathatók a szén Magyarországon még nem honos, a fejlett államokban azonban már sikerrel alkalmazott hatékony, környezetbarát, sokoldalú felhasználásának lehetőségei. A Calamites a mintapark sikere esetén hozzálátna a mélyebb rétegekben található, 600 millió tonnára becsült máza-váraljai földtani szénvagyon kitermeléséhez, és a nagymányoki feldolgozáshoz hasonló, de lényegesen nagyobb volumenű hasznosításához.

MTI, *Gazdasági Rádió*, 2009. október 20.

PT

Somfai előadóiülés

A Miskolci Egyetem Ásványtani – Földtani Intézete, a Magyarhoni Földtani Társulat Észak-magyarországi Területi Szervezete, az MTA Miskolci Akadémiai Bizottsága Bányászati – Földtudományi – Környezettudományi Szakbizottsága és a MOL Nyrt. 2009. október 8-án közös előadóiülést tartott „Olajipar és földtudományi mérnök képzésünk” címmel *dr. Somfai Attila*, a MOL egykori vezető geológusa, a Miskolci Egyetem ny. tanszékvezető egyetemi tanára, professzor emeritus 75. születésnapja tiszteletére.

Az ülés helyszíne az MTA Miskolci Akadémiai Bizottság székháza volt. *Dr. Somfai Attila* professzor életútját *dr. Földessy János*, a ME Ásványtani – Földtani Intézet igazgatója foglalta össze. *Dr. Bérczi István* MOL vezérigazgatói főtanácsadó „Az olajipar helyzete a világban” címmel tartott bevezető előadást. „Alternatív energiaforrások – valódi alternatíva?” volt a témája *dr. Tihanyi László*, a ME Olaj- és Gázipari Intézet igazgatója, a Műszaki Földtudományi Kar dékánja előadásának. *Sőreg Viktor*, a MOL eurázsiai kutatási igazgatója a hazai kőolajtermelésünk kilátásairól tartott részletes összefoglalót. Végül *dr. Földessy János* adott képet az Ásványtani – Földtani Intézet szerepéről a földtudományi mérnök képzésben. Az előadásokat köszöntők követték, majd a rendezők fogadást adtak az ünnepelt és a vendégek tiszteletére. A rendezvényen 53-an vettek részt.

FJ

Skansenmajális

A Tatabányai Bányák 1991-ben alapította a Szabadtéri Bányászati Múzeum Alapítványt. Az alapítvány hathatósan hozzájárult a Tatabányai Múzeum keretében működő Bányászati és Ipari Skanzen működésének beindításához, fejlesztéséhez. A Szabadtéri Bányászati Múzeumban megtalálhatók a bányászat munkaeszközei, a bányászlakások a különböző szolgáltatások egykori helyszínei, az iskola és a 100 éves múlt számos emlékei. A skanzen ma már helyszíne sok hagyományörző rendezvénynek, itt tartjuk a szakestélyeket, a bányásznap bányásztalálkozót. Az alapítvány létrehozta a ma már százhusz tagot számláló Skanzen Baráti Kört, akik aktívan közreműködnek a múzeum fenntartásával, működtetésével, a hagyományörző rendezvények bonyolításával kapcsolatos feladatokban. Az egyik legújabb kezdeményezés a skanzenmajális,

melynek célja a bányászok legszélesebb körének találkozója, a keretet helyi művészcsoporthoz fellépése adja.

Az első összejövetelre május 23-án került sor a skanzenben. Az érkezőket a Bányász Fúvózenekar fogadta. Számos ismert bányászdallam teremtette meg a majális hangulatát. Az összejövetelt *Stúber György*, a kuratórium elnöke nyitotta meg. Rövid köszöntőjében kiemelte, hogy alkalmat akarunk teremteni volt és a mai bányászoknak kötetlen beszélgetésekre, a régi emlékek felidézésére, a régen nem találkozó munkatársaknak, kollektíváknak az újratalálkozásra. Nem titkolta, hogy a cél a hagyományteremtés is, és a régi majálisok hangulatának, szokásainak felidézése, visszahozása. Köszöntötte az összegyűlteket Lukács Zoltán országgyűlési képviselő is.

A nagy sikert aratott kulturális programban fellépett a *Rozmaringos Bányász Egylet*, az *Aprók Tánccsoport*, a *Bányász Dalkör*, a *Szonakune Cserhaja (Arany Csillag) Együttes* és a *Picinkék Tánccsoport*.

Több kollektíva találkozott, különösen népes volt a Nagye gyházi Bányauzem és az utoljára telepített tatabányai termelőüzem, a Zsigmond akna összejövetele. Meglátogatta a majálist *Bencsik János* országgyűlési képviselő, a város polgármestere is.

A múzeum kiállításai egész nap ingyenesen látogathatók voltak, az iskolamúzeumban pedig egész nap gyermekprogramok zajlottak. A felnőttek a kolóniautcában utcabálon mulathattak.

A jó hangulatú majális beváltotta a kezdeményezők várakozását, nagyobb lett volna siker, ha nagyobb létszámot sikerült volna e szép napon a múzeumban látni.

Dr. Csizsár István

A szarvasi PhD műhelytábor

Előzmények

A Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola könyvtári bizottsága (elnöke: *Nádas Lajos* főiskolai docens, aki a főiskola részéről a Szarvasi Víztelép intézményi koordinátora), a főiskola informatikai szakcsoportja és a Debreceni Egyetem Tudományegyetemi Informatikai Intézete bevonásával szakmai-tudományos konferencia-tábort szervezett *Közgyűjtemény – Informatika – Tanulmányi rendszer – Térinformatika* címmel 2009. június 12-14-én kb. 30 fő részvételével. A cél az volt, hogy „bemérjék”, hogyan valósulhat meg egy konferencia, tábori keretek között, részben kötöttebb, részben kötetlenebb formában, közel a természethez, ahol a résztvevők is közelebb kerülhetnek egymáshoz. Interdiszciplináris elgondolások és egyetemek közötti kapcsolatépítés szándéka fogalmazódott meg. Vendég megfigyelőként részt vett a táborban *dr. Földessy János* professzor, intézetigazgató (Miskolci Műszaki Egyetem), aki kitűnő lehetőséget látott a szarvasi környezetben kiépíthető szakmai-tudományos programok megvalósításához, s gyors cselekvéssel szorgalmazta az I. Kutatói Műhelytábor létrejöttét. A Debreceni Egyetem TTK Földtudományi Doktori Iskolája, illetve ennek vezetője, *dr. Kerényi Attila* professzor vállalta a házigazda szerepét, a szervezésben és megvalósulásban, a tartalmi részek kidolgozásában is jelentékeny munkát végezve.

A műhelytábor

A rendezvény időpontja 2009. október 2-4., helye a Debreceni Egyetem szarvasi víztelepe volt. Célunk az volt, hogy a fiatal kutató hallgatók szakmai kapcsolatai bővüljenek, vitakészségük kialakuljon, és közben kellemes helyen töltsenek el együtt egy hétvégét. A szállásköltségeket a Debreceni

Egyetem fedezte. A miskolci résztvevők utazási költségeit a Mikovinyi Sámuel Doktori Iskola állta.

A Miskolci Egyetem Földtudományi Doktori Iskola részéről 10 PhD hallgató, a karról további két, tanszéki kutatásokban résztvevő BSC alapszakos hallgató vett részt, a Debreceni Egyetemről érkező hallgató résztvevők száma 15 fő volt. A konferencián az ME részéről *dr. Földessy János* egyetemi tanár és *dr. Zajzon Norbert* tudományos munkatárs, a Debreceni Egyetem részéről *dr. Lóki József* egyetemi tanár és *dr. Rózsa Péter* egyetemi docens vett részt.

Október 2-án, pénteken Lóki és Földessy professzorok mutatták be a két résztvevő doktori iskola tevékenységét. Ezt követően *dr. Demeter Gábor* (DE) és *dr. Zajzon Norbert* adott életszerű képet a PhD felkészülésről, kutatóvá válásról.

Október 3-án, szombaton a PhD hallgatók számoltak be kutatásaikról. Az előadói nap – melyen *dr. Földessy János* és *dr. Rózsa Péter* elnökölt – programja az alábbi volt (15-15 perces előadásokkal és 10-10 perces vitalehetőséggel):

Ferenc Marcell (ME Geofizikai és Térinformatikai Intézet Geodéziai és Bányamérési Intézeti Tsz.): Felületillesztés, térfogatszámítás, bányászat (Témavezető: *dr. Havasi István*)

Bodor Sarolta (Miskolci Egyetem, MFK, Ásvány-Kőzettani Tanszék): Az Iba-4 fúrás felső-perm – középső-triász sziliciklasztos képződményeinek kőzettani és geokémiai vizsgálati eredményei (ÉNy-Mecsek) (Témavezető: *dr. Földessy János*)

Küpi László (ME Műszaki Földtudományi Kar Földtan-Teleptani Intézeti Tsz.): Rudabányai érc típusok, ércesedési szakaszok, lehetséges teleptmodell (Témavezető: *dr. Földessy János*)

Forgács Zoltán (DE TTK Ásvány- és Földtani Tanszék): A Máza déli szerkezet a szénbányászatot előkészítő földtani reambuláció eredményeinek tükrében (Témavezető: *dr. Rózsa Péter*)

Kereszturi Gábor (ME Műszaki Földtudományi Kar Földtan-Teleptani Intézeti Tsz.): Idősebb salakkúpok morfológiai korlási lehetőségei és azok problémái (Témavezető: *dr. Less György* és *dr. Németh Károly*)

Kiss Ákos (ME Műszaki Földtudományi Kar): Álló óriások – A bükkábrányi ósfák szövetvizsgálata (Témavezető: *dr. Zajzon Norbert*)

Mihályi Krisztián (DE Természetföldrajzi és Geoinformatikai Tsz.): A meteoritkráterek képződési mechanizmusa a Ries – Steinheim szimultán becsapódás példáján (Témavezető: *dr. Szabó József* és *dr. Gucsik Arnold*)

Németh Ágnes (ME Műszaki Földtudományi Kar, Hidrogeológiai-Mérnökgeológiai Intézeti Tanszék): A Bükki Karsztvíz Észlelő Rendszer adatainak vizsgálati lehetőségei (Témavezető: *dr. Lénárt László*)

Szántó Judit (ME Műszaki Földtudományi Kar, Hidrogeológiai-Mérnökgeológiai Intézeti Tanszék): Újszerű reaktív gáthoz kapcsolódó vizsgálatok (Témavezető: *dr. Szűcs Péter*)

Buday Tamás (DE Ásvány- és Földtani Tsz.): Hőszondák üzemeltetése során nyert hőmérsékletadatok értelmezési lehetőségei egy debreceni példa alapján (Témavezető: *dr. Kozák Miklós*)

Benő Dávid (ME Műszaki Földtudományi Kar): Térinformatikai szakértői rendszerek a környezetvédelemben (Témavezető: *dr. Bartha Gábor*)

Kántor Tamás (ME Műszaki Földtudományi Kar Hidrogeológiai-Mérnökgeológiai Intézeti Tsz.): Laza mezőgazdasági talajok geotechnikai vizsgálatai (Témavezető: *dr. Kovács Balázs*)

Nagy Richárd (DE Tájvédelmi és Környezetföldrajzi Tsz.): A talaj kémiai tulajdonságainak és eróziójának hatása a Kékfrankos és Hárslevelű szőlőfajták tápelem-felvételére és boraik minőségére (Témavezető: *dr. Kerényi Attila*)

Pásztor István Zoltán (DE Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tsz.): A Tisza-tó környéki cigányság szociálgeográfiai viszonyai (Témavezető: *dr. Teperics Károly*)

Tömöri Mihály (DE Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tsz.): A Metro nagykereskedelmi áruhálózat nemzetközi és magyarországi területi terjedésének vizsgálata (Témavezető: *dr. Süli-Zakar István*)

Völgyi Agnes (DE Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tsz.): Az észak-alföldi régió megyei jogú városainak közösségi közlekedése (Témavezető: *dr. Süli-Zakar István*)

Este a Miskolci Egyetem MFK Mikovinyi Sámuel Doktori Iskolájának oktatói és hallgatói látták vendégül a résztvevőket egy jó hangulatú főzésen. Vasárnap délelőtt a program vízitúrázással, arborétum-látogatással zárult.

Távlatok

Debreceni Egyetem TTK Földtudományi Intézete hivott arra, hogy a DE-TEK tulajdonában lévő, a szarvasi vízitelepen évenként megvalósuló összes pedagógiai célú programok elvi-módszertani irányítója legyen, mivel minden tábori programban komoly környezetvédelmi, tájvédelmi céloknak és feladatoknak kell megfogalmazódnia és megvalósulni. A Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola, a korábbi tulajdonos, jelenleg használó, mindig homlokterben tartotta a nevelési szempontokat. (*Dr. Scheibert Ferenc* főiskolai docens ilyen irányú több évtizedes fáradozására és a Körlánc program kidolgozására kell gondolnunk.)

A szarvasi vízitelepen megvalósítható lenne egy közösségi tér, adott esetben egy 30-50 fő befogadására alkalmas konferenciaterem, s a kőépület átalakításával néhány hálószoza. Ennek tervdokumentációja a DE-TEK üzemeltetési osztályán megvan. A DE-TEK vezető személyiségeinek összefogása szükséges, hogy a tervek mihamarabb megvalósuljanak. A résztvevők úgy búcsúztak el egymástól, hogy jövőre ugyanitt, akár nagyobb létszámban, több napon, több intézmény részvételével találkozónak.

A következő műhelytábort 2010 első félévében a Miskolci Egyetem rendezi Telkibányán. Javasoljuk mindkét doktori iskolának a rendezvény rendszeressé tételét, és esetleges bővítését más egyetemek bevonásával.

A résztvevők köszönetüket fejezik ki a támogató doktori iskoláknak. A program összeállításakor nyilvánvalóvá vált, hogy a résztvevők száma és az igényelt technikai színvonal miatt a táborban rendelkezésre álló, az egyetlen közösségi térnek tekinthető konyhában a konferenciát nehezen lehetne megtartani. Méltó helyet találtunk a Szarvasi Óvó- és Tanítóképző Főiskolán, ahol *dr. Lipcsey Imre* dékán úr egy előadótermet biztosított számunkra. Köszönjük az önzetlen segítséget!

Dr. Földessy János – dr. Lóki József – Nádasi Lajos

„Mangán a 21. században” nemzetközi szimpózium (2009. szeptember 5-9.)

Előzmények

A hazai mangánércbányászat hagyományosan széleskörű nemzetközi tudományos kapcsolatokkal rendelkezik, melynek alapjait *Grasselly Gyula* szegedi professzor rakta le a 20. század közepén, bevezetve a magyarországi mangánércekkel kapcsolatos kutatási eredményeket a nemzetközi tudományos vérkeringésbe, sőt ő maga a nemzetközi mangánérc-kutatás egyik vezető szerepet betöltő tudósává vált. Mivel felismerte, hogy a hazai mangánérc job megértését csak külföldi analógiák segítségével lehet elérni, kapcsolatai révén széleskörű

nemzetközi tudományos összefogást hozott létre. Ennek eredményeként 1980-ban az Akadémiai Kiadónál jelent meg *Grasselly Gy. és I. M. Varentsov* szerkesztésében a *Geology and Geochemistry of Manganese* c. háromkötetes monográfia, melynek egyes fejezeteit a világ akkori legfontosabb mangánérckutatói írták. 1978 és 1995 között hat IGCP projektben (nemzetközi földtani korrelációs program) vett részt a hazai mangánérces szakma.

Az egyik ilyen IGCP projekt terepi programmal összekötött előadóülését 1989-ben Úrkúton tartották, öt kontinens mangángeológusainak részvételével.

E rendezvény huszadik évfordulójára időzítettük a *Mangán a 21. században* c. nemzetközi szimpóziumot, melynek céljával tűztük ki, hogy öt kontinens mangános szakemberei újra Magyarországon konzultálhassanak, közösen tanuljunk egymástól és lehetőség szerint újabb, átfogó nemzetközi publikáció szülessen magyar részvételrel.

Szervezés

A rendezvény ötletgazdája és fő szervezője *dr. Polgári Márta* kandidátus, az MTA Geokémiai Kutatóintézet tudományos főmunkatársa volt. Társzervezőként az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület biztosította a szükséges adminisztrációs háttérrel, *dr. Gagy Pálffy András* vezetésével. A technikai lebonyolításban és a terepi programok szervezésében a Mangán Kft. és a MAL Zrt. stábját illeti köszönet. További szervezési és marketing segítséget nyújtott a Magyarhoni Földtani Társulat, a Pannon Egyetem Radiokémia Tanszéke és a BKL Bányászat szaklap.

A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal a rendezvény költségvetésének jelentős hányadát biztosította, a fennmaradó költségeket a részvételi díjakból és a szervezők saját kiegészítéseiből lehetett fedezni.

Sajnos, a gazdasági válság hatását a szervezés során érzékeltek, mivel több, különösen távolabbi országban élő érdeklődő jelezte, hogy intézménye, cége nem tudja vállalni az egyébként ígéretes programon való részvétel költségeit.

Tudományos program

1. nap (2009. szeptember 5.)

Prof. Dr. Haas János, a Magyarhoni Földtani Társulat elnökének megnyitója

Prof. Dr. Nicolas J. Beukes (Johannesburgi Egyetem, Dél-Afrika) – Prekambriumi mangánérctelepek földtani, genetikai és ökoszférai jellemzése

Prof. Dr. Jens Gutzmer (Freiburgi Bányászati Akadémia, Németország – Johannesburgi Egyetem, Dél-Afrika) – A Kalahári óriás mangánérc-telep, Dél-Afrika

Prof. Dr. Michael Bau (Jacobs Egyetem, Bréma, Németország) – Nyomelemvándorlási mechanizmusok tengeri mangán- ill. vas-oxidokban és karbonátos üledékekben a földtörténet során

2. nap (2009. szeptember 6.)

Vigh Tamás, Farkas István (Mangán Bányászati és feldolgozó Kft, Úrkút) – Az úrkúti mangánérc-bányászat múltja, jelene, jövője

Prof. Dr. Haas János (MTA, ELTE, Budapest) – Globális, regionális és lokális környezeti hatások a jurakorú mangán üledékek kialakulásában

Dr. habil. Weiszbürg G. Tamás és szerzőtársai (ELTE Ásványtani Tanszék, Budapest) – Az úrkúti mangánérctelep ásványtana

Dr. Polgári Márta és szerzőtársai (MTA Geokémiai Kutatóintézet, Budapest) – Az úrkúti mangánérctelep jellemzése és

genetikai viszonyai. A mikroba szerepe a mangán felhalmozódásában alacsony hőmérsékletű akvatikus rendszer esetén

Bíró Lóránt (Szegei Egyetem, PhD hallgató) – Az úrkúti mangánérctelep matematikai, statisztikai és háromdimenziós modellezése

3. nap (2009. szeptember 7.)

Prof. Dr. Barrie R. Bolton (Monash Egyetem, Ausztrália) – A fanerozoos mangánérctelepek földtana és genetikája. A mangánérctermelés jelenlegi piaci és gazdasági körülményei, általános kitekintés a szárazföldi telepek kutatási, módszertani lehetőségeire

Prof. Dr. James R. Hein (Egyesült Államok Földtani Szolgálat, Menlo Park, Kalifornia, USA) – Óceáni mangánérctelepek kialakulása és fejlődése, kutatási és feltárási lehetőségei, gazdasági viszonyai

Poszter szekció

Igor G. Zhukov, Nuriya R. Ayupova (Orosz Tudományos Akadémia Urali Terület, Ásványtani Részleg, Miassz, Oroszország): Urali mangánérctelepek

Uros Herlec (Ljubljani Egyetem, Földtani Tanszék, Szlovénia): Szlovénia mangánérc-előfordulásai

Szabó Zoltán, Vigh Tamás (Mangán Kft., Úrkút): Magyarország mangánérctelepeinek tudományos és ipari kutatása, 1959-2009

Kávási Norbert¹, Vigh Tamás², Somlai János¹, Szeiler Gábor¹, Shirji Tokonami³, Tetsuo Ishikawa³, Yoshinori Yatabe³, Kovács Tibor¹ (¹Pannon Egyetem, Veszprém, ²Mangán Kft., Úrkút, ³Nemzeti Radiológiai Kutatóintézet, Chiba, Japán): Mangános agyag radiokémiai jellemzése

A külföldi előadók közül hárman (*Nicolas Beukes, Barrie Bolton és Jim Hein*) az 1989-es workshop-on is részt vettek.

A három előadási napot két kirándulási nap egészítette ki, a Mangán Kft. mélyművelésű bányáüzemének, a csárdahegyi egykori külfejtési területnek (őskarszt), valamint a MAL Zrt. Táncsics Külfejtésének (Nyírad) megtekintése.

A rendezvényen regisztráltak száma 28 fő volt, ebből a szimpóziumon 21 fő volt jelen. A jelenlévők 5 kontinens 7 országából érkeztek (Dél-Afrikai Köztársaság, Németország, Portugália, Szlovénia, Oroszország, Ausztrália, USA).

A szimpóziumon bemutatott előadások bővített absztraktjai kötet formájában kerültek összefoglalásra, amelyet *dr. Polgári Márta* állított össze. Az előadások anyagából az előadók közös szándéka szerint cikkgyűjtemény készül, amely az Ore Geology Reviews tudományos folyóirat külön kötetként jelenik meg várhatóan 2010-ben v. 2011-ben.

Az előadások nagyon részletes információt nyújtottak a Föld különböző mangánérc-típusainak ásványtani, teleptani és genetikai jellemzőiről. Számos esetben, egy-egy előadás kapcsán élénk szakmai vita alakult ki a résztvevők között. Rendkívüli érdeklődés jellemezte az óceáni aljzat kutatásának eredményeit, ez mindenki számára egzotikus témának bizonyult. A második előadási napra koncentrált „magyar blokk” a hazai kutatók jelentős megmérettetését jelentette. Ebben az esetben is a szokásos eredmény állapítható meg: míg szakmai színvonalban nincs miért szégyenkeznie a magyar tudománynak, az anyagi lehetőségek korlátai miatt (műszeres vizsgálatok, publikációs lehetőségek stb.) nem versenyképes a fejlettebb országokéval.

A terepi programok alkalmával jelentősnek tekintjük az úrkúti mangánérctelep és az őskarszt kialakulásával kapcsolatban létrejött konstruktív vita megállapításait, melyeket a további kutatásban fel tudunk használni.

A résztvevők egy csoportja bányajárás előtt Úrkúton

Néhány tanulság és kiragadott érdekesség

Az előadók a Föld jelentős mangánérctelepeivel kapcsolatos tudományos eredmények ismertetésénél nemcsak a földtani, hanem a nyilvánosság lehetőségeinek keretei között a gazdasági viszonyok jellemzésére is kitértek. Mindezek alapján két sarkított tanulságot vontunk le: mennyiségi összehasonlításban (a földtani méret illetve a teljes fém tartalom) az úrkúti telep globálisan nem jelentős előfordulás (az alsó középkategóriába tartozik), a minőségi összehasonlítás szerint ma Magyarországon nem termelünk mangánércet (az úrkúti karbonátos mangánérc kohászati adalékanyagként hasznosul).

További érdekességek:

– A Föld legnagyobb mangánérctermelői jelenleg Dél-Afrika és Kína. Míg Kína a kitermelt ércmennyiség terén, Dél-Afrika a kitermelt fém tartalomra vetítve világszű. (Utóbbi kerekítve 3 Mt volt 2008-ban.)

– A telepek ásványvagyon alapján (ideértve az alacsonyabb ismeretességi kategóriát is) egyes termelő régiókban az ellátottság évszázadokban mérhető (Dél-Afrika 1600 év, Ukrajna 700 év, India 180 év, Gabon 100 év stb.) A bizonyított ásványvagyon alapján az ellátottság azonban többnyire csak tíz év körüli.

– A szárazföldi telepek összes fém-Mn tartalma becslések szerint kb. 5,5 milliárd tonna. Ennek ellenére megkezdődött az óceáni aljzatok telepeinek felderítése (és kitermelése) is, az eredmény (eddig) 7 milliárd tonna fém tartalmú földtani vagyon.

– Dél-Afrikában új bányászati jog szerzése csak úgy történhet, ha a bányavállalkozó társul valamely, a „feketének gazdasági felemelkedését célzó program” keretében létrehozott vállalkozással.

Összefoglalva, a rendezvényt a résztvevők nagyon tartalmasnak, kiemelkedően magas színvonalúnak és hasznosnak ítélték, a szervezést, a körülményeket és a légkört is kiválóan, kellemesnek és barátságosnak jellemezték. A hazai mangánérc kutatás presztízsét nagyban emelte a rendezvény sikeres lebonyolítása.

Vigh Tamás

Hagyományörző bányász dalkörök

A sorozatos bányabezárások nehéz helyzetbe hozták a bányász művelődési házakat is. Ahol még megszállott emberek élnek, ott igekeznek a több évszázados hagyományokat megőrizni.

A közelmúltban Tatabányán, a kertvárosi Bányász Művelődési Otthon volt a házigazdája a bányászkorosok harmadik országos találkozójának. A 2006-ban indított rendezvény célja a dalkörök találkozója révén az évszázados bányász szakmához kötődő kulturális tradíciók, dalok őrzése, tovább éltetése. Talán az sem véletlen, hogy a dalos ünnep megrendezését Komárom-Esztergom megye székhelye vállalta magára, ahol nagy hagyománya volt a szénbányászatnak.

Együttesek érkeztek: Brennbergbányáról, Szárszóról, Várpalotáról, Oroszlányról. Nógrádból: a kazári népdalkör, a mátraterenyi hagyományörző együttes, a salgótarjáni bányász-kohász dalkör. Tatabányáról a Bárdos Lajos együttes és a Rozmaring dalkör. A több évtizedes hagyományokkal, több külföldi sikert elérő együttesek mellett sikeresen szerepeltek a nógrádi csoportok is.

A szakmai értékelés szerint – *dr. Alföldi Borus István*, a magyar rádió zenei együtteseinek főigazgatója és a zsűri többi tagja – nagyon fontos, hogy ezek a szép régi dalok ne kerüljenek feledésbe.

A Nógrád megyei küldöttség vezetője, *Nagyné Hajdú Györgyi*, a salgótarjáni Művelődési Központ igazgatója meghívta a résztvevő kórusokat a szeptemberben Salgótarjában első alkalommal megrendezendő bányász fesztiválra.

Vajda István

Bányagépészeti Konferencia

Szeptember 24-25-én „*A bányászat realitásai a válság időszakában*” címmel rendezte 42. konferenciáját Balatongyörökön a Bányagépészet a Műszaki Fejlesztésért Alapítvány.

A magyar tenger partjára gyönyörű őszi verőfényben érkezünk. A regisztráció után *dr. Havelda Tamás*, a Vértesi Erőmű Zrt. bányászati igazgatója, mint házigazda üdvözölte a résztvevőket.

1. kép: A konferencia elnöksége

A nyitó előadást *Thomas Körber* elnökhelyettes tartotta a Mátrai Erőmű Zrt. képviselőjében. Prezentációjában képet kaphattunk a világ energetikai gondjainak természetéről, a környezet és az energiatermelés együttműködéséről. A jövőképet is felvázolta a primer energiahordozók felhasználási lehetőségeinek tekintetében, külön kiemelve a CO₂ és a szén szerepét.

Dr. Havelda Tamás a Márkushegyi Bányüzem hosszú távú alkalmazkodását mutatta be a múltbeli és a jövőbeli természeti, társadalmi környezethez és feltételekhez.

Ezután újra a Mátrai Erőmű következett. Érdekfeszítő előadásokat láthattunk, hallhattunk a legújabb bükkábrányi

2. kép: Thomas Körber elnökhelyettes beszél

kompekt kotrógép kiválasztásáról, beruházási, építési beüzemelési folyamatáról és eredményeiről *Simon Csaba* főosztályvezető és *Majoros Ottó* osztályvezető tolmácsolásában.

A bemutatott kisfilm szenzációs szerkesztésben foglalta össze és tette szemléletessé a több éves munkát.

A Mátrával foglalkozó sorozat következő tagját *dr. Ladányi Gábor* tanszékvezető ismertette. A meriték és bontófog fejlesztések eredményeiről szólt. Előadása nyomán bepillantást nyerhettünk a Mátra fejlesztési stratégiájába.

Szünet után lengyel előadó lépett a pódiumra és az útépitési nyersanyagtermelő gépfejlesztéseikről beszélt. Majd hallhattunk egy folyamatban lévő feketekőszén-bánya-erőmű nyitására Tolna és Baranya megye határán.

Ezután román fejlesztést ismerhettünk meg, mely a nagy teljesítményű külfejtési tehergépkocsik erőátviteli szerkezeiteinek megbízhatóságát elemzését célozta.

Szünet után energetikai blokk következett, ahol hallhattunk a világ energiagondjairól s azok tervezett orvoslásáról. Az előadók felvonultatták a környezetvédelmet, felvillantották a globális problémákat, regionális megoldásokat és a megújuló energiák alkalmazásának lehetőségeit.

Pihenésképpen az alapítvány alapító tagjai közgyűlést tartottak, melyen nemcsak az elmúlt évről szóló beszámolót hallgatták meg, új kuratóriumot is választottak, mely alapítványunkat vezeti majd a következő három év során. Elnökünk ismét *Ács József* lett. A titkári teendőket *Dubnicz László* látja el.

Este a hagyományos baráti találkozó során két kollégánk, *dr. Zsíros László* és *dr. Magyar Andor* vehette át szakmai munkájának elismeréséül a „Hell-Bláthy” díjat. A beszélgetés, ínycsiklandó vacsora után a nótázgatás – kiváló borok mellett – hajnalig tartott.

Másnap újra előadásokat hallgattunk. A Petrozsényi Egyetemen (Románia) tanulmányozzák a laza rendszerek elméletét. A fejlesztésbiztosító berendezések viselkedésének leírását *dr. András József* egyetemi tanár ismertette.

Hallhattunk kopásálló bevonatokról, bányászati rekultivációról, csapágyak élettartam-növeléséről és a paksi atomerőmű kiemelt programjairól is.

A zárzóban *dr. Vőneky György* foglalta össze a 42. nemzetközi konferenciánk tapasztalatait, melyen lengyel, román, német és szerbiai kollégák is részt vettek. Végezetül kifejtette azon reményét, hogy az alapítvány tovább folytatja közhasznú munkáját és 2010-ben megrendezi a következő konferenciát.

Az ízletes ebéd után rövid sétát tettünk a gyönyörű napfényben, majd búcsút intettünk egymásnak, a Balatonnak és útnak indultunk a hétfői programok és a hétköznapok felé.

Livo László

Energetikai konferencia

A GTTSZ 2009. szeptember 10-én a Hungexpo Zrt. Budapesti Vásárközpont Konferencia Központ nagytermében rendezte meg – melyen a BDSZ is képviseltette magát – a „Hogyan tovább Magyarország az Európai Unióban” című előadás- és vitasorozat ötvenharmadik konferenciáját, melynek témája „Hazánk atomenergia-fejlesztésének kérdései, különös tekintettel a Paksi Atomerőmű tervezett bővítésére a Magyar Országgyűlés határozata alapján”.

A megnyitót *dr. Kaposvári Bertalan*, a GTTSZ elnöke nyitotta meg, majd az alábbi előadások hangzottak el:

Hónig Péter közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter: Hazánk atomenergia-fejlesztésének kérdése, különös tekintettel a Paksi Atomerőmű tervezett bővítésére a Magyar Országgyűlés határozata alapján.

Süli János, a Paksi Atomerőmű Zrt. vezérigazgatója: Az atomerőmű-bővítés eddigi előkészületei, a további teendők. Az atomerőmű-bővítés szerepe az MVM Zrt. stratégiájában.

Dr. Hámor Tamás, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal főosztályvezetője: A bátaapáti atomhulladék-temető földtani biztonsági kérdései.

Kósa Péter, a fiatalok a Nukleáris Energetikáért elnöke: Atomenergia-termelés és környezetvédelem.

Dr. Horn János

Új emlékhely

Szócön az idei falunap (augusztus 22.) a bauxittermelés 70. évfordulója alkalmából állított emlékmű avatásával kezdődött. *Dr. Széll András* polgármester emlékező beszédében elmondta, hogy a település mérföldköveinek ünneplése már hagyomány. Ma ismét jelentős mérföldkőhöz érkezünk. Szóc életében a bauxitkitermelés fordulatot hozott, családoknak adott megélhetést. Ezzel az emlékművel tisztelünk azok előtt, akik munkájukat, életüket adták a bauxitkitermelésért.

Kovacsics Árpád, a MAL Zrt. vezérigazgató-helyettese a környékbeli bauxitbányászat múltjáról, jelenéről, jövőjéről szólt. Hangsúlyozta, hogy a magyar bauxitbányászat számára Szóc a folyamatosságot jelenti. Ma Nyirád és Halimba térségében is keresik a bauxitot, van lehetőség a kitermelésre. A válság ugyan nagyban érinti a bányászatot is, a termelési volumen jelentősen lecsökkent, a MAL Zrt.-nél azonban még jelenleg is háromszáz fő foglalkozik a bauxitkitermeléssel. Szóc és Taliándörögd térségében lehet újabb bányákat találni, kutatásokat terveznek a bányanyitás reményében. Továbbá tiszteletét fejezte ki azok előtt, akik életüket szentelték a bányászatnak.

Dr. Széll András és *Kovacsics Árpád* felavatták az emlékművet, majd *Schwartz Béla* országgyűlési képviselővel együtt

koszorúztak. A polgármester a település hősi halottaira is emlékezett.

Később a Kút-völgyben a veszprémi salsatáncosok ropták, aztán a Molnár Gábor Műhely Alapítvány lelkes tagjai énekeltek nagy sikerrel és a Borostyán Férfikar lépett fel *Lehoczky Judit* operettsokra és a bál előtt.

Napló, 2009. 08. 23.

PT

60 éves a Szilikátipari Tudományos Egyesület (SZTE)

A Szilikátipari Tudományos Egyesület – Építőanyag-ipari Tudományos Egyesület néven – 60 éve, 1949. január 27-én alakult meg. Ebből az alkalomból az Egyesület szaklapja, az *Építőanyag* a 2009. évi 3. számát a jubileumnak szentelte számos érdekes, az iparág utóbbi 60 évét áttekintő cikkel. Társegyesületünk jubileuma előtt a lap vezércikkének – írta *Szépvölgyi János*, az SZTE elnöke – néhány részletét közölve tisztelünk.

„Az egyesület immár két emberöltőnyi idő óta szolgálja a magyar építőanyag-ipart, céljai szerint hozzájárulva az iparág műszaki színvonalának fejlesztéséhez, az itt dolgozó szakemberek szakmai fejlődéséhez és továbbképzéséhez.

Ami a visszatekintést és értékelést illeti: 1999-ben, az egyesület megalakulásának 50. évfordulója alkalmából a *Lenkei György* által vezetett szerkesztőbizottság alapos munkájának eredményeként létrejött Jubileumi Kiadvány felidézte az SZTE megalakulásának körülményeit, áttekintette az első 50 év fontosabb egyesületi eseményeit, és méltatta az „alapító atyák”, valamint az SZTE-ben fontos szerepet vállalt kollégák tevékenységét és érdemeit.

Elmondhatjuk, hogy az azóta eltelt 10 esztendő sem volt kevésbé eseménydús az építőanyag-iparban, mint az előző időszak. Kiteljesedett az iparág technológiai és szerkezeti-szerkezeti átrendeződésének folyamata, lezajlott egy nemzedékváltás a cégek vezetésében, és a 2000-es évek elején drasztikusan csökkent a fiatalok érdeklődése a műszaki pályák iránt.

A globalizáció mélyen érinti a hazai építőanyag-ipart is, gondoljunk csak az újabb és újabb piaci vetélytársak megjelenésére vagy a gazdasági válság hatásaira. A közeli jövőre a piaci verseny további élesedése, a tőke és a termelés koncentrációja és a technológiai és gazdasági előrelépésre nem képes cégek megszűnése prognosztizálható.

Az elmúlt néhány évben alapvetően megváltoztak az SZTE működésének feltételei is. Megszűnt a korábbi állami támogatás, működésünket saját bevételekből, egyéni és jogi tagjaink által befizetett tagdíjakból és hozzájárulásokból, különböző pályázatokban elnyert támogatásokból és egyéb bevételeinkből kell biztosítanunk. Folyamatosan változik az egyesületi munka szakmai tartalma is: olyan szolgáltatásokat igyekszünk nyújtani tagjainknak és támogatóinknak, amelyek segítik alkalmazkodásukat a változó műszaki és gazdasági fel-

tételekhez, az új környezetvédelmi és jogi szabályozási előírásokhoz, és hozzájárulnak hazai és nemzetközi versenyképességük javításához, kapcsolatrendszerük bővítéséhez.

Ennek szolgálatába kívántuk állítani az egyesület fennállásának 60. évfordulójára szervezett tudományos-szakmai konferenciánkat is. A konferencián elhangzott előadások szerkesztett változatai az Építőanyag jubileumi különszámában olvashatók. Jó szívvel ajánljuk ezen írásokat a Tisztelt Olvasó figyelmébe.

A 60. évforduló alkalmából e szám átnyújtásával is tisztelettel köszöntöm a Szilikátipari Tudományos Egyesület valamennyi egyéni és jogi tagját, és közreműködésüket kérjük ahhoz, hogy az SZTE a jövőben is hatékonyan és eredményesen tudja szolgálni a hazai szilikát tudományt és építőanyag-ipart.”

Szerkesztőség

150 éves a Budapesti Bányakapitányság

A Budai Bányakapitányság alapításának 150. esztendeje tiszteletére kis ünnepséget rendezett a kapitányság 2009. november 4-én a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal dísztermében. Az ünnepséget közel 80-an tisztelték meg a múlt és a jelen hivatali vezetői, munkatársai, napjaink bányászati vállalkozásainak vezetői, valamint a munkáltatói, szakszervezeti és tudományos szervezetek vezetői közül. A megnyitót *Tamaga Ferenc* bányakapitány, a rendezvény szervezője mondta.

A magyar bányászati igazgatás megreformálásáról, a bányakapitányság intézményének az egész magyar királyságot átfogó intézményrendszerének létrehozásáról az 1854-ben kihirdetett ún. Általános Osztrák Bányatörvény rendelkezett. A Budai Bányakapitányság létrehozására 1859-ben került sor. A bányakapitányság intézményének – miként a magyar történelem egészének is – története meg-megszakított. Megszüntették 1919-ben és 1949-ben. Újraszervezték 1920-ban a tanácskormány bukása után, és 1987-ben is. Feladatait 1949-ben – jogaiiban erősen megnyirbálva – a Kerületi Bányarendészeti, majd Bányaműszaki Felügyelőségnek nevezett szervezet vette át.

A Budai Bányakapitányság a kezdeti évtizedekben igen jelentős nagyságú területet felügyelt, tizenhat vármegye tartozott hozzá. Jelentős területcsökkenés következett be Trianon után, és ekkor alapították a hajdani budapesti területén a salgótarjáni, a miskolci és a pécsi bányakapitányságokat. A budai hatáskörében maradt Pest, Fejér, Veszprém, Győr-Sopron, Komárom és Esztergom megye. Később újabb változások történtek, pl. megalakult a veszprémi szervezet. Jelenlegi hatáskörzete: Pest megye és Budapest.

A 20. században az ipar robbanásszerűen fejlődött, amelynek az alapját az ásványi nyersanyag és az energiahordozók ki-

termelése jelentette. A mélyműveléses ércbányászat századai után a szén- és a bauxittermelés, majd az olaj- és földgázbányászat nyert egyre nagyobb teret. Ma már a Föld belső hője ki-nyerésének felügyelete is bányakapitánysági feladat. A bányahatóság az új bányászati módszerekhez, technológiákhoz, technikákhoz, jogi szabályozási környezethez folyamatosan alkalmazkodott, sőt ezek bevezetésében jelentős szerepet is vállalt.

Az örökségünk a jelenünk is, és a mai Budapesti Bányakapitányság büszkén vállalja múltját, az elődök tevékenységét. 2007-ben ennek szellemében kapcsolódott be újra a bányászati közigazgatás rendszerébe. Sem a rövid, sem a hosszú távú jövőnkéről ma senki sem tud biztosan mondani. A bányász szakma ősi szakma, amely sok válságot átélt már. „Navigare necesse est, vivere non est necesse” – tanultuk az iskolában a latin mondást; azaz „Hajózni muszáj, élni nem”. Szakmánkra alkalmazva ez azt jelenti: hogy bányászni is „muszáj”, s nemcsak a jelenben, de nyilván a jövőben is.

A megnyitó után a megjelenteket – a hivatal elnöke, *Szabados Gábor* nevében – *Katona Gábor* elnökhelyettes üdvözölte. Kiemelte, hogy a létrehozott szervezet, miként a többi bányakapitányság is, méltósággal, tekintéllyel örködjék, örködjék a közvagyon, a közjó javára fordított ásványvagyon-gazdálkodás (s az állami érdekek), valamint a bányászok élete-egészsége fölött. Múltak az évtizedek: a Bányakapitányság dolgozói végig őrizték a parancsot, amit a törvénytól, de még inkább a szakmai-emberi tisztességüktől kaptak. Vezetők és tisztviselők írták be nevüket a látható írásokba, s a bányász szakma láthatatlan felolvasó könyvébe. Nagy nevek, nagy korok jöttek, s miként a szakma más nagyjai is, tudásuk, akaratuk, erejük teljes „bedobásával” többnyire megfeleltek a társadalom, a nemzet mindenkori elvárásainak.

A megalakulástól napjainkig terjedő történetet *Tóth Álmos*, a kapitányság nyugalmazott főgeológusa mutatta be 40 perces vetített képes előadásában. Az előadás a kapitányság által kiadott „150 éves a Budapesti Bányakapitányság” c. kis kötetben foglalt írására épült.

Ezután hozzászólások, köszöntések következtek. A hozzászólásokra a Budapesti Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség, illetve a Budapesti Bányakapitányság korábbi vezetőit kértük föl.

Elsőként *Forgács László* gépész és villamosmérnök szólt, aki 1974-1984 között vezette a Felügyelőséget. A program szerint *Lőrincz György* bányamérnök következett volna, de ő betegsége miatt lemondta a részvételt. A volt vezetőik sorát *Solymos Péter* bányamérnök követte, aki 2007-2009 között volt budapesti bányakapitány.

Csath Béla aranyokleveles bányamérnök a kapitányság két háború közötti időszakából, főleg a szénhidrogén-kutatásból való, akkori idők szakembereitől származó történeteket közvetített a ma hallgatóságához. A Miskolci Bányakapitányság vezetője, *Izsó István* a budapestiből 1921-ben rendeletileg leválasztott „kistestvér” tisztelgő üzenetét hozta az idősebb fivének.

A Bányászhimnusz eléneklése után ért véget az ünnepség hivatalos része. Az ünnepi étel és ital elfogyasztása előtt *Forgács László* a jelenlévők doayenjeként pohárköszöntőt mondott.

A résztvevők emléklakettet kaptak. Ennek közepén az 1870-es évekből származó bányakapitánysági pecsét látható. Az eredeti pecsétnyomót a soproni Központi Bányászati Múzeum őrzi. Mindenki megkapta az alkalomra készült, említett kiadványt is, amelyben mintegy 50 oldalon olvashatunk a Budapesti Bányakapitányság történetéről, és melyben a Hivatal elnökének és a két főlkért hozzászólónak írása is megtalálható. Végül e helyen mondunk köszönetet a technikai szervezőnek, a MontanPress Kft.-nek jó munkájáért.

Tamaga Ferenc – Tóth Álmos

Forgács László emlékezik

A Rozmaringos Bányász Egylet Szelestén

Egy szakmakultúra hagyományait, történetét nem csak azoknak kell ismernie, akik részesei voltak a nagy megméretetéseknél, hanem azoknak is, akik számára ez újdonság. Az érzelmi töltetet is magában hordozó hagyatékot, bányász hagyományokat megőrizni, azt másokkal megismertetni csak úgy lehet, ha vannak lelkes tenni akarók.

Egy ilyen társaság a *Rozmaringos Bányász Egylet*, melynek tagjai a Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány támogatásával szeptemberben, a Nyugat-Dunántúli Régióban vettek részt tanulmányúton.

Vendégei voltak a *Szelestei Kastélyszállónak*, ahol az összejöveteleken bányászdalokkal mutatták be a bányász hagyományörző szellemiséget. Az utazás lehetőséget adott beszélgetésekre, a kapcsolatok bővítésére. Megtekintették az 1790 körül épült *Új-Ebergényi-kastélyt*, melynek ékessége a XIX. század elejéről való festett és műmárvány borítású kő barokk díszterem, és a csodálatos kastélypark, melyben pisztrángos patak is található. Vasszécsényben az *Ásványmúzeumot* láthatták. A múzeumot megnyitó *Pódör György* mérnök-tanár gyermekkorra óta gyűjti az ásványokat és a fossziliákat, körülbelül 30 ezer darabbal büszkélkedhet. A látogatók ezek közül ezer ásványt és számos különlegességet, régi bányászlámpákat és eszközöket tekinthetnek meg. A szenvedélyének élő gyűjtő a Rozmaringos Bányász Egyletnek élménybeszámolóval egybekötött tárlatvezetést tartott, mely a Bányászhimnusz elnevelésével zárult.

A kiránduláson láthattuk, hogyan maradnak meg a bányászati emlékei még olyan helyeken is, ahol soha nem volt bányászati, és érzékelhettük, mekkora az érdeklődés a bányászati kulturális hagyaték iránt ott, ahol ez újdonság.

Mokánszki Béla

40 éves az Olajipari Múzeum

Szeptember 26-án, alapításának 40. évfordulója alkalmából a Magyar Olajipari Múzeum ünnepséget rendezett Zalaegerszegen. Az ott elhangzott beszédekben a felszólalók felidéztek a Múzeum elmúlt 40 évének legjelentősebb eseményeit, eredményeit. A MOIM Alapítvány kuratóriuma nevében *dr. Dank Viktor* elnök, a Múzeum részéről *Tóth János* igazgató köszönetet mondott mindazoknak, akik anyagiakkal és munkájukkal hozzájárultak a Múzeum tevékenységéhez.

A jubileumi rendezvényen részt vettek a MOL Nyrt., Zalaegerszeg Megyei Jogú Város és a társintézmények, köztük a Göcseji Múzeum és a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum, valamint az OMBKE képviselői.

Az Ünnepség végén 10 fő ezüst, közel 70 fő pedig bronz jubileumi emlékérem elismerésben részesült.

MOL Panoráma, 2009. október

PT

Új lendületet kap a mecseki uránkutató

2009. novemberben újraindultak a *WildHorse Energy Kft.*-nek a válság miatt lelassult mecseki uránkutatói. Cserkút körzetében három földtani kutatófúrás mélyül, ill. további uránkutató fúrások engedélyezési eljárását is megindítják. 2010 második felére el kívánják készíteni azt a tanulmányt, mely alapján dönteni lehet a mecseki bányászati újraindításáról.

Barabás András ügyvezető igazgató szerint az elmúlt év nem volt könnyű, ám az urán piacát még ez sem kezdte ki. Jelenleg egy kilogramm tiszta hasadóanyag ára 110-130 dollár között mozog. Ráadásul a kereslet egyre nagyobb, miután vi-

lágyszerre megnőtt az érdeklődés az atomenergia iránt. Kínában és Indiában nagy szerződéseket írtak alá az elmúlt néhány hónapban, és az a Lengyelország is két erőművet szeretne építeni, ahol eddig nem volt ilyen áramtermelő. Emellett itthon is döntöttek a paksi erőmű élettartam-meghosszabbításáról, s tervben van két újabb blokk építése is. Előrejelzések szerint a kereslet-növekedés jól látható lesz majd az árakon is, amelyek 2015-re megközelíthetik a 180 USD/kg-ot.

Ezzel együtt a mecseki kitermelés csak akkor lenne rentábilis, ha évente egy-két ezer tonna uránt hoznának a felszínre. Az uránérc feldolgozása itthon történne, de a gyártás csak az urán-oxidig mehet el, miután az izotópdúsítást, a fűtőelemgyártást nemzetközi szerződések nem engedélyezik hazánkban.

Népszabadság, 2009. november 10.

PT

A pécsi Bányaló-emlékmű felavatása

Fehérhegyen, a Komló út és Hársfa utca kereszteződéséhez közel, a parkban 2009. november 6-án felavatták a bányalovak siklósi mészkőbe vésett emlékművét, amely *Ványúr István* szobrászművész alkotása. Ez az ünnepélyes avatás megisméltése volt annak a július 19-i avatási kísérletnek, amelyet akkor a város kulturális bizottsága – sokak szerint politikai színezetű, kedvezőtlen – döntése meghiúsított.

Az avatáson az esős hideg ellenére mintegy kétszázan gyűltek össze. Frappáns válasz volt ez arra a huzavonára, amely az engedélyezést késleltette. A közönség a 600 támogató aláírását megerősítve, most jelenlétével szavazott a kompozíció létjogosultsága mellett.

Az emlékmű – a szervezők szerint – egyedülálló módon állít emléket a mecseki bányákban a gépesítés előtt nagy számban dolgozó bányalovaknak. Ezek az állatok nehéz körülmények között, sokszor szűk és levegőtlen vágatokban segítettek az emberek, a bányászok munkáját – mondta avató beszédében *Nagy Ferenc* bányatechnikus. Méltatásában végigjárta mindazokat az állomásokat, amelyeket az elemekkel vívott harcban a bányában dolgozóknak a bányászati évezredes fennállása, fejlődése során be kellett járni.

Kedves színfoltja volt az ünnepségnek a kis „bányamanó” szavalata. Az emlékművet *Kunszt Márta* alpolgármester lepelte le.

Az emlékmű létrejöttében tevékeny szerepet játszott a Meszesi Környezetvédő és Szépítő Egyesület, a Bányász Kulturális Szövetség, valamint a Bányász Emlékekért Egyesület. A munkálatokat anyagilag támogatta a Nemzeti Civil Alap-program, a Biokom Környezetgazdálkodási Kft., a Suzuki Szabolcs Kft.

Dr. Biró József

A fiziológiai mérések 25 éve

Az MTA Bányászati Ergonómiai és Bányaegészségügyi Tudományos Bizottság (BEBTB) a Bányaegészségügy-Bányabiztonság Alapítvány és a Magyar Alumínium Zrt. támogatásával 2009. szeptember 11-én, Tapolcán rendezte meg a „Fiziológiai mérések 25 éve” c. konferenciát. A konferencia védnökei voltak: *Ádám József*, az MTA rendes tagja, az MTA Műszaki Földtudományok Osztály elnöke, *Romics László*, az MTA rendes tagja, az Orvostudományok Osztály elnöke, *Rabi Ferenc*, a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke, *Szabados Gábor*, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal elnöke.

A konferencián az MTA BEBTB tagjain kívül megjelentek az MTA X. Osztály, a BDSZ, az MBFH, az MTA Bányászati Tudományos Bizottság és a MAL Zrt., valamint a mérésekben közreműködő üzemek képviselői. A résztvevők kézhez kapták a „Fiziológiai mérések 25 éve” c. 600 oldal terjedelmű kiadványt (szerkesztő: *Dr. Varga József*).

Tigyi József, az MTA rendes tagja, a konferencia levezető elnöke köszöntőjében visszaemlékezett a *Varga József* részéről az 1980-as években a munkavégzés közbeni fiziológiai mérések megvalósítására tett kezdeményezésre, az ötlet megvalósításának folyamatára, a több mint 700 fő közreműködésével közel 3000 műszakban elvégzett mérés mögötti munkára. Fontosnak tartotta, hogy az elért eredményekről referált folyóiratokban minél több közlemény készüljön a kutatások nemzetközi elismertetéséhez. *Dr. Nagy Béla* az MTA X. Osztálya képviselőjében, *Károly Ferenc*, a MAL Zrt. műszaki igazgatója a házigazda nevében köszöntötte a konferencia résztvevőit.

A konferencián négy előadás hangzott el:

Varga József „A fiziológiai mérések kezdete, megvalósítása és eredményei” című előadásában köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik bármilyen formában közreműködtek és hozzájárultak a munka elvégzéséhez. Kiemelte a Bakonyi Bauxitbánya Vállalat és a Veszprémi Szénbányák volt vezérigazgatóinak szerepét, akik a technikai feltételek biztosítása mellett lehetővé tették a kísérleti mérések elvégzését, valamint a Pécsi Orvostudományi Egyetem (POTE) Kórélettani Intézet segítségét a műszerek kiválasztása, pályázatok kezelése és a Repülő Orvosi Vizsgáló és Kutató Intézet (ROVKI), a MTA BEBTB, a Miskolci Egyetem közreműködését.

A továbbiakban a mérések – műszertípushoz kötődő – három szakaszáról, az elért eredményekről, azok hasznosítási lehetőségéről szólt az előadó.

Az első időszak (1987-1996) fő eredményei a pulzusnövekmény (dHR/perc) felhasználása az egyéntől függő HR/perc helyett, a komplex (fizikai, mentális és pszichés) hatások által kiváltott igénybevétel mérhetősége, a munkahelyi fiziológiai mérések és labor terheléses vizsgálatok összekapcsolt végzése, a dHR/perc és kJ/perc átszámítás lehetősége, a balesetek és igénybevétel közötti szoros kapcsolat bizonyítása és az 5-6 csatornán mért eltérő élettani paraméterek közötti szoros korrelációs kapcsolat igazolása voltak.

A második időszak (1997-2002): az egycsatornás (csak HR/perc) Polar műszerekkel az eltérő munkafolyamatok és túlnyomórészt fizikai illetve pszichés tevékenységek hatásainak tömegmérésekkel való megismerése; a labor-ergometria terén a ramp és a random profilú terhelések vizsgálata, valamint a fáradás-görbe felvétele.

A harmadik szakasz (2003-tól) a szívfrekvencia-variabilitás (HRV) analízisének felhasználásával az eltérő élettani jellemzők befolyásának, az „ún.” bányahatásnak, a váltóműszak élettani hatásainak vizsgálata az eltérő spektrumtartományok

elemzése révén. A kutatások jellemzője, hogy folyamatosan új területek vizsgálatának lehetősége kerül a felszínre.

Az előadó jelezte, hogy előkészítés alatt van a „Fejzetek a fizioergonómia témaköréből” című könyve, ami rendszerezetten tartalmazza a kutatások eredményeit.

Kovács Sándor professzor a témához kapcsolatos a pécsi szén- és uránbányászok körében a POTE-n elvégzett kutatásokról szólt, valamint a témakör kutatási eredményeinek nemzetközi konferenciákon elhangzott előadások és kiadványok (10 kongresszuson/konferencián 14 előadás) fogadtatásáról adott tájékoztatást. Kiemelte a nagy számú és munkavégzés közben elvégzett mérések általános elismerését, a munkahelyi és laboratóriumi vizsgálatok összevont értékelésének eredményei iránti érdeklődést, a komplex igénybevétel mérésére vonatkozó információkat. Említést tett arról, hogy a Saarvidéki Szénbányákkal, valamint az Ukrán Akadémiával és Csehszlovák Uránbányászattal a kutatások témakörében kétoldalú kapcsolatok kialakítására is sor került.

Porszász János előadásában felvázolta a szervezet igénybevételének összetett jellegét, annak dinamikus változását, a munkahelyeken a „stady state” állapot létrejöttének hiányát, valamint az ebből fakadóan az ergometria modellezés fontos szerepét. A tartós terhelés határérték élettani megalapozásához szükséges olyan terhelési módszerek kialakítása, amelyekkel meghatározható az egyéni anaerob küszöb, a fáradásküszöb és a maximális terhelhetőség értéke.

Végezetül az előadó hangsúlyozta a dinamikus vizsgálatok fontosságát az egyének munkaköri alkalmasságának mérlegelésénél.

Szirtes László a „Fiziológiai mérések matematikai feldolgozása” című előadásában a mérési adatok előkészítésének (adatellenőrzés, szűrés, matematikai modell kiválasztás) fontosságát, valamint az igen nagy elemszámú adathalmazoknak a feldolgozás céljai szerinti csoportosítását emelte ki. A vizsgálatok céljaként a munkavállaló fiziológiai állapota és az eltérő munkahelyi körülmények (munkavégzés helye, módja, ideje) közötti összefüggések matematikai modellezéssel való meghatározását jelölte meg. Szólt a rövid ideig tartó tevékenységek kvalitatív elemzésére felhasználható „wavelet” analízis módszeréről és a feldolgozás jövőbeni fejlesztési irányairól.

Tigyi akadémikus zárszavában kiemelte, hogy a konferencia kezdeményezése megalapozott volt, és a fiziológiai vizsgálatok, mint új kutatási irány kifejlődését mutatta be. Megköszönte az előadók közreműködését és a részvételt. A konferencia a közös ebédet követő baráti beszélgetéssel zárult.

Dr. Varga József

Átadták a stratégiai gáztárolót

Október 1-jén megkezdődött a stratégiai gázkészlet üzemszerű besajtolása a Szőreg-1 biztonsági gáztárolóba. Ennek az új létesítménynek elsődleges feladata az, hogy szükséghelyzetben a háztartási és kommunális fogyasztók gázellátását 20 millió m³/nap mértékben 45 napig biztosítsa. A törvényi előírásoknak megfelelően az év végéig rendelkezésre fog állni az ehhez szükséges 1,2 Mrd m³ gáz.

Az üzemszerű besajtolás megkezdését megtekintette *Bajnai Gordon* miniszterelnök, valamint *Hónig Péter* közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter is.

„Az ellátási problémák stratégiai kivédése mellett a beruházás 20 százalékkal növeli Magyarország kereskedelmi földgáztároló kapacitását is. Komoly, regionális szintű verseny van kialakulóban a kereskedelmi gáztároló szektorban. A Horvátországhoz, Szerbiához, Romániához és Bosznia-Hercegovinához közel lévő gáztároló létesítménynek a szélesebb közép-eu-

rópai térségen belül is fontos szerepe lehet a földgázellátási hiányok kockázatainak enyhítésében” – hangsúlyozta a rendezvényen *Hernádi Zolt*, a MOL elnök-vezérigazgatója.
MOL Panoráma, 2009. október PT

Tisztújítás a Szilárdásvány-bányászati Tagozatnál

A Magyar Mérnöki Kamara (MMK) Szilárdásvány-bányászati Tagozata 2009. november 6-án Budapesten tartotta tisztújító taggyűlését.

A taggyűlésen részt vett *Barsiné Pataki Etelka*, a Kamara elnöke és *Szarka Csaba*, a tagozati ügyekkel foglalkozó munkatársa, továbbá vendégként *dr. Gagy Pálffy András*, az OMBKE ügyvezető igazgatója, *Nagy Lajos*, az OMBKE Bányászati Szakosztály elnöke és *Szabados Gábor*, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal elnöke.

Az elnök asszony üdvözlő beszédében elmondta, hogy a mérnökökre a jelenlegi gazdasági helyzetben nagy feladat hárul, a Kamara ezért egy négy pilléren nyugvó programot dolgozott ki: az uniós lehetőségek kihasználása, alkalmazkodás az unió szabta feltételekhez, a mérnöki tudás megújítása és a szakmai munka fejlesztése érdekében. A munka elkezdődött, bizottságok alakultak a feladatok összehangolására, a jogi háttér megteremtésére. A munkában számít a bányászok segítségére is.

A taggyűlés levezető elnöke *dr. Füst Antal* volt. *Németh László* tagozati elnök az elmúlt hároméves időszakot értékelő írásbeli beszámolóhoz szóbeli kiegészítésként hozzátette, hogy a tagozatok fő feladatának – a mérnökök szakma szerinti összefogásának, a szakmai ismeretszerzés segítésének és a piac ellenőrzésének – igyekeztek eleget tenni, mint ahogy a beszámoló mutatja, sikerrel. A tagozat létszáma növekszik, gazdálkodása – a szűkös keretek ellenére – stabil. Javasolta, hogy a Tagozat a szakmánkhoz kötődő és a Bányatórvény hatálya alá tartozó geotermikus energia hasznosítását végző szakemberek részére alapítson szakosztályt, továbbá hogy a tagozatok kamarán belüli pénzügyi támogatását új alapokra kell helyezni.

Hozzászólásában *Livo László* a szakosztály létrehozását indokolta, *dr. Bodonyi József*, utalva a kamarán belül működő Geotechnikai Tagozatra, azt szorgalmazta, hogy a földtudományokkal kapcsolatos jogosultságokat egységesíteni kell, és ebben a két tagozatnak egyeztetni ajánlatos, *Füst Antal* pedig a szakmai továbbképzésben rejlő lehetőségek kihasználására hívta fel a figyelmet. A taggyűlés a beszámolót elfogadta, a Geotermiai Szakosztály létrehozását jóváhagyta, és annak vezetésével *Livo László* bízta meg.

Ezután *Németh László* elnök az elmúlt időszakban végzett kamarai munkáért elismeréseket és könyvjutalmakat adott át. A tagozat által alapított Cséti Ottó-oklevélben részesültek: *Bariczáné Szabó Szilvia*, *dr. Gagy Pálffy András*, *dr. Hargitai Róbert*, *Kovács László*, *Martényi Árpád*, *dr. Márai Ferenc*, *Solymos Péter*, *Szabados Gábor* és *dr. Vőneky György*. Könyvjutalmat 15 fő kapott. Az elnök megköszönte a közös munkát és a segítséget, amelyet a Tagozat vezetősége a tagságtól az elmúlt időszakban kapott, és az elnökség nevében lemondott.

Az új tisztségviselőkre *Hídeg József*, a Jelölő Bizottság elnöke tett javaslatot. Elmondta, hogy széleskörű közvéleménykutatás eredményeként született meg javaslatuk, a javaslatba hozott személyek megválasztásuk esetén vállalják a megbízatást. Mivel a helyszínen újabb javaslat nem érkezett, a jelöltek listája nem változott, azt a taggyűlés elfogadta.

Ezután *dr. Havelda Tamás*, a Vértesi Erőmű Zrt. bányászati igazgatója tartott előadást „Hazai szénből hazai energia

versenyképes áron” címmel. Az előadó rövid előadásában is bizonyította, hogy nem csupán ellátásbiztonsági szempontból, de gazdaságilag is hibás döntés a szénbázisú villamosenergia-termelés leállítása.

A szavazás lebonyolítása után *Vérbóci József*, a Calamites Kft. igazgatója mutatta be a mázai-váraljai szénkészlet kiaknázási lehetőségeit. Elmondta, hogy a jelentős szénvagyon keltezően ismert, a feltárási engedély megszerzése folyamatban van, tőkeerős vállalkozó kell csupán, hogy újra legyen bányászat a Mecsekben.

Az előadás után *Lois László*, a szavazatszámoló bizottság elnöke ismertette a szavazás eredményét. A szavazás érvényes és eredményes volt, miszerint a következő három évre:

- a Tagozat elnöke: *Sztermen Gusztáv*,
- az elnökség tagjai: *Bariczáné Szabó Szilvia*, *dr. Böhm József*, *Károly Ferenc*, *Kovács László*, *Livo László*, *Szabados Gábor* és *Vérbóci József*,
- a Minősítő Bizottság elnöke változatlanul *Tasnádi Tamás*,
- a Kiténtetési és Adományozási Bizottság tagjai *Gádori Vilmos*, *dr. Havelda Tamás* és *Hídeg József* lettek.

Sztermen Gusztáv az új elnökség nevében megköszönte a tagság bizalmát, kifejezte abbéli reményét, hogy a Kamarában tapasztalható új szellem és irány a Tagozat munkájára is jó hatással lesz.

A tisztújító taggyűlés a Bányászhimnusz közös eléneklésével ért véget.

Martényi Árpád

A zsanai gáztároló bővítése

2009. december 1-jén a magyar energiaügyi miniszter és a szerb energiaügyi államtitkár jelenlétében felavatták az E.ON 35 Mrd Ft-os befektetésével elkészült *600 M m³-es bővítést* Zsanán. Mintegy 2,2 Mrd m³ tárolókapacitásával és 28 M m³ napi kitárolási kapacitásával Zsana mostantól nemcsak Magyarország, hanem a közép-kelet-európai régió legnagyobb gáztárolója is.

Az eseményen *Hans-Peter Floren*, az E.ON Földgáz Storage anyavállalata, az E.ON Gas Storage vezérigazgatója elmondta: „A magyar kereskedelmi gáztárolók üzemeltetőjeként nagyon büszkék vagyunk a zsanai bővítésre, hiszen ezzel jelentősen növeltük Magyarország gázellátásának biztonságát, melyért felelősek vagyunk, és melyért felelősséget érzünk. Befektetésünknek regionális dimenziója is van; amint kiépülnek a Magyarországot Szlovákiával, Horvátországgal és Romániával összekötő vezetékek, tárolóink révén Magyarország gázellátó központtá válhat, mely jelentős előrelépés lenne a mostani importfüggőséghez képest. A jövőbeni lehetőségeket jelzi a szerb gáztársasággal megkötött megállapodás is, melynek hátterét a magyar kereskedelmi tárolók adják”.

Az E.ON 2006-ban vásárolta meg a magyarországi gáztárolókat. Azóta a társaság az öt tároló tárolókapacitását 3,4 Mrd m³-ről 4,3-ra, a napi kitárolási kapacitást 44 M m³-ről 55-re bővítette. A zsanai bővítés előkészítése és tervezése 2007-ben indult, az építkezés 2008 augusztusában kezdődött. Több mint 100 alvállalkozó és összesen 500 ember dolgozott az építkezésen, melynek során 140 km új gázvezeték helyeztek le, két új kompresszort telepítettek és négy új gázkutat alakítottak ki. A napi kitermelési kapacitás növelése révén az E.ON két hazai nagyváros gázellátását tudja biztosítani egy hideg téli napon, és a betárolási kapacitás révén nagyobb rugalmasságot jelent a liberalizált gázpiacon működő kereskedőknek.

www.mbfh.hu Forrás: PORTFOLIO 2009. 12. 01.

PT

Működött 155 évig

A közigazgatási eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével, valamint a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv átültetésével összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról és hatályon kívül helyezéséről szóló 182/2009. (IX. 10.) Korm. rendelet 148. § előírásai szerint 2009. október 1-jén hatályát veszítette a bányatörvény végrehajtását szabályozó 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet (Bt. Vhr.) 30. § (3) bekezdésének előírása, mely a következőket írta elő:

„A bányafelügyelet képviselője a helyszíni ellenőrzések és vizsgálatok során észlelt hiányosságok megszüntetésére az e célra bányauzemenként előírt „Hatósági Utasítások Könyvé”-ben a helyszínen rendelkezhet. Az ilyen bejegyzést egyszerűsített határozatnak kell tekinteni, mely ellen jogorvoslatnak van helye.”

Azaz a fenti rendelkezéssel megszűnt a „Hatósági Utasítások Könyve” (korábban „Bányabehajtási Könyv”, Bányaszemle Könyv”, „Bányahatósági Utasítások Könyve”) jogintézménye. Ez a jogintézmény azért került ki a jogszabályból, mert formailag nem feleltethető meg a Ket. határozatok tartalmi követelményeire vonatkozó előírásainak.

A jelenlegi és a korábbi hazai bányajog és a kapcsolódó szakirodalom alapján próbáltuk meghatározni, mióta volt érvényben az a szabályozás, miszerint kézzel írt rendelkezéssel lehetett a feltárt hiányosságok megszüntetésére intézkedni.

I. Ferenc József 1854. május 23-án a 173. sz. császári páttenssel, nyílt parancssal kihirdette az osztrák általános bányatörvényt Magyarországon is. A törvény 1854. november 1-jén lépett hatályba. Ezzel ugyan egy korszerű, de a magyar jogrendszer részét nem képező jogszabály lépett hatályba hazánkban. Az 1861. évi országbírói értekezlet ezt az ellentmondást csak úgy tudta feloldani, hogy ideiglenesen – a bányajognak törvény által történő végleges megállapításáig – és több módosítás alkalmazásával elfogadta a bányatörvény kötelező törvényerejű hatályát. E határozatokat az országgyűlés alsóháza 1861. június 22-én, a felsőház július 1-jén elfogadta, Ferenc József július 20-án helybenhagyta. (Az általános bányatörvény kötelező ereje tehát nem magából a törvényből, hanem az országbírói értekezleten megalkotott Ideiglenes törvénykezési szabályok törvényi erejéből fakadt.)

A bányatörvényhez 1854. szeptember 25-én kelt és október 5-én kiadott terjedelmes végrehajtási szabályok is kapcsolódtak. A bányatörvény végrehajtási szabályainak (V.sz.) 113. §-a a bányahatóság különös tevékenységénél többek között előírta, hogy:

„A bányahatóságnak kötelessége mindannyiszor, ahányszor valamely bányászati közelében hivatalosan teendője van, kiküldöttjét oda utasítani, hogy az üzembentartás módját bányarendőri szempontból megvizsgálja. Hol az üzemvezetés rendes módja iránt aggály merülne fel, külön vizsgálat rendelendő el.

Ez alkalommal a bányamű tulajdonosai vagy művezetői a bányatörvény szabályaihoz utköző fogyatkozásokra figyelmeztetendők; a munkások bérvizsgálatai és a társládák kezelési módja megvizsgálandók és a tapasztalt tényállás a minden bányaműnél létesítendő bányabehajtási könyvbe bevezetendő”.

Bányatörvény módosítás

2009. december 7-ei ülésén a Parlament a 2009. évi CXL. törvénnyel az alábbiak szerint módosította a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvényt:

1. § A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 2. §-a az alábbi (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi szöveg jelölése (1) bekezdésre módosul:

A P.M. 50.008/1892. sz. rendelete előírta:

„Az észlelt hiányosságok megszüntetése legcélszerűbben rövid úton a bányabirtokossal vagy az üzemvezetővel való megbeszélés útján történhetik és a végeztetést igen célszerű, ha a bányakapitányság egy bányaszemlekönyvet vezet, amelybe a bányamű minden megsemmisülésénél a szemle ideje, az üzem állapotára vonatkozó rendelkezések stb. bejegyztetnek. S ez utóbbiak a birtokos vagy üzemvezető által is aláíratnak.”

Az általános bányatörvényt 1961. július 1-jén váltotta fel a bányászatról szóló 1960. évi III. tv. és akkor lépett hatályba annak végrehajtási rendelete a 9/1961. (III. 30.) Korm. rendelet. E kormányrendelet 107. §-a szabályozta, hogy:

„A bányahatóság kiküldötte a helyszíni ellenőrzések és vizsgálatok során észlelt hiányosságok megszüntetésére az erre a célra rendszeresített „Bányahatósági Utasítások Könyvé”-ben utasítást adhat.”

Az ilyen bejegyzést határozatnak kellett tekinteni.

A főbányahatóság – az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség (OBF) – elnöke általános érvényű szabályzatokat adhatott ki. 1856/1961. (NIM. É. 37.) OBF utasítás rendelkezett a Bányahatósági Utasítások Könyve új formanyomtatványáról. Ez a rendelkezés 1990-ig volt érvényben.

A bányauzemben felfektetett könyvekbe a bányahatóság részéről ellenőrzést végző személy kézzel írta be rendelkezéseit. A felelős műszaki vezető vagy helyettese vette át aláírásával a rendelkezést, majd bejegyzést tett a bányahatósági utasítás végrehajtásáról. A bányahatósági rendelkezést az akkor hatályos jogszabályok alapján határozatnak kellett tekinteni és ellene a főbányahatósághoz lehetett fellebbezni. A könyvben kiadott utasítás határidőre történő teljesítésének elmulasztása esetén pénzbírságot is ki lehetett szabni.

A könyvnek nagy előnye volt, hogy időrendben lehetett követni az elvégzett ellenőrzéseken tett intézkedéseket, azok végrehajtásánál mintegy követhető volt a bányauzem munkavédelmi állapota.

Vágyis a „Hatósági Utasítások Könyve” – és jogelődjei – 1854. október 5. és 2009. szeptember 30. között működött a hazai bányászati területén. Korábbi alkalmazásáról nem sikerült adatot találni, de arról sincsen információ, hogy valaha valaki is kifogásolta volna ezt a kötelezési formát.

Károly Ferenc

Felhasznált irodalom:

1854. kir. Magyar Bányatörvény az eddig megjelent rendeletekkel bővítve, Pest, 1872. Kiadja: Lampel Róbert.
- Dr. Balkay Béla, dr. Szeőke Imre: Magyar bányajog, a teljes joganyag hivatalos adatok alapján, Budapest, 1901; „Apollo” Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság – www.mek.oszk.hu.
- Dr. Szeőke Imre: Bányajog, kiadja: Tisza Testvérek könyvkereskedése, Budapest, 1915.
- Dr. Alliquander Ödön, Dr. Bán Imre, Tassonyi Ernő: Magyar bányajog, Budapest, 1931.
- Dr. Kiss László: A magyar bányahatóság százéves fejlődése, BKL Bányászati, 1969. évi 11. szám p: 777-785.
- Dr. Izsó István: Magyar Bányajog, Miskolci Egyetemi Kiadó, 2004.

„(2) A bányászati tevékenység során olyan technológiát alkalmazni, amely cianid vagy cianid vegyület felhasználásával jár együtt, tilos.”

2. § E törvény a kihirdetését követő 30. napon lép hatályba, rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell. Magyar Közlöny 2009/184. szám KF

(A szerkesztő megjegyzése: vajon ez miért volt ilyen fontos és sürgős?)

Gyászjelentés

Tassy Mihály okl. bányamérnök 2009. október 25-én, 63 éves korában Szokolyán elhunyt.

Fehér Károly okl. bányamérnök 2009. november 20-án, 45 éves korában Miskolcon elhunyt.

Landgráf János okl. bányamérnök 2009. december 2-án, életének 67. évében Miskolcon elhunyt.

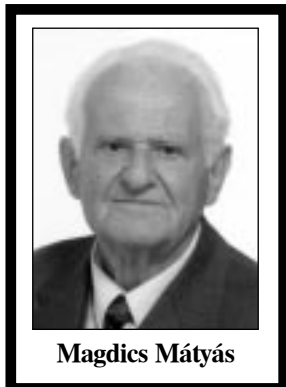
Dr. Faller Gusztávné 2009. december 17-én, életének 80. évében Budapesten elhunyt.

Szeghő Árpád okl. bányagazdász 2010. január 7-én, életének 81. évében Tapolcán elhunyt.

(Tagtársaink életútjáról későbbi lapszámunkban fogunk megemlékezni.)

Magdics Mátyás (1936–2009)

Valamennyien megdöbbenünk a szomorú hírt meghallva, hogy *Magdics Mátyás* 2009. április 30-án Mórton elhunyt. Április közepén még Oroszlányban, a Bányász Klubban találkoztunk egy egyesületi előadáson, ahová mindig szívesen jött. Jól érezte magát e kis társaságban a volt munkatársak és barátok között. A halál váratlanul és gyorsan jött.

Zalaegerszezen született 1936. február 25-én. Szülei Egerszeg mellett egy kis faluban, Zalaboldogfán laktak. Kőszegen járt gimnáziumba, ahol kintintetéssel érettségizett 1954-ben. Jó fejű, szorgalmas diák volt, tanulmányi versenyeredményei alapján felvételi vizsga nélkül felvették a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemre. Az egyetem utolsó három évét Sopronban végezte. Ők voltak az utolsó évfolyam, akik Sopronban fejezték be az egyetemet. Ő is itt kapta meg a bányaművelő mérnöki diplomáját 1959-ben.

A diplomavédést követően a Közép-dunántúli Szénbányászati Tröszt *Pusztavámi Bányauzeméhez* került, ahol üzemmérnöki, felügyeleti, majd üzemi főmérnöki beosztásokban dolgozott. A bányauzemet 1964-ben az Oroszlányi Szénbányászati Trösztözhöz csatolták.

1968-69-ben elvégezte a SZOT Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyamát. Ezt követően a *Tatabányai Kerületi Bányaműszaki Felügyelőséghez* helyezték, ahol területi bányaműszaki felügyelő, főfelügyelő, főmérnöki munkakörökben dolgozott. Részt vett az oroszlányi XX. akna Majk-üzemrész tervezési, kivitelezési, üzembe helyezési munkáinak bányaműszaki ellenőrzésében, valamint a Márkushegyi Bányauzem tervezésének, kivitelezésének ellenőrzésében.

Kérésére – 1976-ban – visszahelyezték az *Oroszlányi Szénbányákhoz* a Beruházási Osztályra műszaki tanácsadónak, majd a Döntéselőkészítő és Számítástechnikai Főosztály vezetésével bízták meg. Munka mellett – 1975-80 között – levelező tagozaton továbbtanult az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. A Szénbánya Vállalat felszámolás alatti időszakában kinevezték a Műszaki Osztály vezetőjének. 1993-ban nyugdíjba vonult, a munkától azonban nem szakadt el, 1998-ig igénybe vették szakértelmét a bányaművelés, a bányakár, a tájrendezés területén.

Munkáját mindig lelkiismeretesen, nagy figyelemmel, szakértelemmel végezte, melyet számos kitüntetéssel ismertek el. Négyyszer volt *Kiváló Dolgozó*, megkapta a Bányász Szolgálati Érdemérem mindhárom fokozatát. Ezüst fokozatú *Kiváló Feltaláló* és *Kiváló Újtó* volt. Megkapta a *Kiváló Munkáért* és a *Kiváló Bányász* miniszteri kitüntéseket is.

Egyesületünknek 1957 óta tagja, kétszer kapott *Sóltz Vilmos-emlékérmét*. Az oroszlányi szervezet rendezvényeinek rendszeres résztvevője, az előadásoknak állandó hozzászólója volt.

Fizikai állapotán nem látszott, hogy beteg, és soha nem is panaszkodott. Az alattomos betegség azonban lassan eluralkodott szervezetén, fizikailag és lelkileg is megtörte. Hamar feladta a csatát, mely így gyorsan véget ért.

Temetésére volt kollégái, munkatársai, évfolyamtársai díszsorfala mellett római katolikus szertartás szerint május 14-én került sor a móri temetőben. A család, a rokonság, az ismerősök, a munkatársak, a Vállalat és az Egyesület nevében *Győrfi Géza* mondott búcsúztatót. Évfolyamtársai nevében pedig – akik két nap múlva vették át Sopronban az aranydiplomát – *Hódosi Sándor* búcsúzott és mondott utolsó Jó szerencsét!

Hamvait a Bányászhimnusz hangjai mellett helyezték a sírba.

Győrfi Géza

Tonka Miklós (1948–2009)

Tonka Miklós okleveles gépészmérnök 1948. ápr. 4-én született Budapesten. 1966-ban az Esztergomi Bottyán János Gép- és Műszeripari Technikumban gépészmérnökként érettségizett. 1971-ben a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán gépgyártás-technológus mérnöki diplomát szerzett.

Tonka Miklós

Ugyanabban az évben felvételt nyert a *Tatabányai Szénbányák Vállalat* központi műhely üzemébe. Több műszaki beosztás után a gépész üzemvitel vezetőjeként a felelős műszaki vezető általános helyettese lett.

1993-ban a folyamatos bányabezárások következtében az *Észak-dunántúli Vízmű Rt.* víztermelő bányauzeméhez került.

Időközben több posztgraduális képzésen vett részt: többek között a NIM-nél, az Ipari Vezetőképző Intézetnél bányabiztonsági területen. Letette az OBF bányagépész szaktervezői vizsgát. Mindenkori munkáját a sokoldalú szakmai ismeretek jellemezték. Folyamatosan képezte magát. 1994-ben a Budapesti Pénzügyi és Számviteli Főiskolán másoddiplomát szerzett mérnök – üzemgazdász szakon.

Több OKJ-s tanfolyamot szervezett, bányagépkezelő, karbantartó szakterületen. Beosztásából eredően a továbbtanuló dolgozók rendszeres konzulense volt.

A víztermelő bányauzem gépészeti vezetőjeként lett nyugdíjas. A gyógyíthatatlan kór számos tervét megghiúsította. Kollégái, beosztott munkatársai szakmai tudása mellett emberségét is nagyra becsülték.

2009. április 20-án a tatabányai újtelepi temetőben a Bányászhimnusz hangjai mellett kísértük végső nyughelyére.

Gallai Rezső

Kaló János (1932–2009)

2009. november 16-án, életének 78. évében elhunyt *Kaló János* aranydiplomás bányamérnök. 1932. június 23-án született. Általános és középiskolai tanulmányait szülőhelyén, Mezőkövesden végezte. A bányamérnöki diplomáját 1956-ban Sopronban szerezte.

Kaló János

A szakmai munkát a *Borsodi Szénbányák* sajoszentpéteri üzemében kezdte, majd a Bükkaljai Bányauzemben volt műszaki csoportvezető, 1965-től 1977-ig ismét a sajoszentpéteri üzemekben aknavezetőként dolgozott. A termelő üzemek csökkenése miatt a vállalat központjába került, ahol távlati tervezési főelőadóként 12 évig tevékenykedett, és 1989-ben innen vonult nyugdíjba. Az üzemekben részt vett a korszerű fejtéstechnológiák (kombájnok, széngyaluk) és a fém biztosítószerkezetek kísérleteiben, bevezetésében, az üzemi oktatásokban, a vállalati központban új mezőfeltárások, bányanyitások tervezésében.

Munkája elismeréseként a *Kiváló Bányász* miniszteri kitüntetés mellett hatszor kapott *Kiváló Dolgozó*, egyszer *Kiváló Újító* kitüntetést, és megkapta a *Bányász Szolgálati Érdemérem* mindhárom fokozatát.

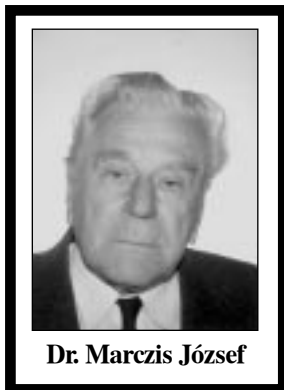
Az OMBKE-nek 1953-tól tagja, a *Sóltz Vilmos-émlékérem* tulajdonosa. A Borsodi Bányász Baráti Társaságnak megalakulásától tagja, és négy éven keresztül mint krónikása tartott 10-15 perces humoros történeti kiselőadásokat. 2002-re elkészítette a „Sajoszentpéter környéke szénbányászatának története” c. monográfiát, mely kiadásra került könyv formájában is.

2009 szeptemberében hallottuk az első kellemetlen hírt, hogy János kollégánk agyvérzéssel két napig kórházban volt. Ezután még reménykedtünk gyógyulásában, de októberben újabb hasonló baj már az életútja végét jelentette. Temetése november 20-án volt a sajoszentpéteri temetőben katolikus szertartás szerint. Volt kollégái díszőrséget állva búcsúztak az urnában elhelyezett hamvaitól. A búcsúkoszorú egyik szalagjára „Nyugodj Békében”, míg a másik szalagra „Jó szerencsét!” volt felírva.

Záhorszky László

Dr. Marczis József
(1920–2009)

2009. szeptember 17-én nagy részvétel mellett vettek búcsút *dr. Marczis József* aranyokleveles bányaművelő mérnök és geológus doktortól a földtan s bányászat képviselői.

Dr. Marczis József

A krisztinavárosi Szent János-plébániatemplomban megtartott gyászszertartáson (hamvait később a család szűk körben Pápán helyezi örök nyugalomra) a Magyar Állami Földtani Intézet, a Magyarhoni Földtani Társulat, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület és családtagok nevében *dr. Vítális György* aranyokleveles geológus vett végső búcsút *dr. Marczis Józseftől*, aki 1920. november 30-án Mezőkövesden született, azonban a család már 1928-ban Tatabányára költözött, és elemi és középiskolai tanulmányait már Tatabányán végezte. Érettségi után követte édesapját a munkában, aki 1920-1946 között vājárként dolgozott a XII. aknában. 1950-től a Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem esti tagozatos hallgatója volt, és 1955. július 12-én diplomamunkáját megvédve bányaművelő mérnöki oklevelet vehetett át.

1978. május 20-án a „A dorogi medence negyedkori képződményei” című doktori értekezését az Eötvös Loránd Tudományegyetemen cum laude eredménnyel védte meg, 2008. augusztus 31-én a Miskolci Egyetem rektorától és a Műszaki Földtudományi Kar dékánjától az aranyoklevelet vehette át.

Tanulmányait folyamatos munkavégzés mellett folytatta, munkahelye a Magyar Állami Földtani Intézet volt 1951-től 1987. évi nyugdíjazásáig.

Nevéhez számtalan szakmai anyag fűződik, több állami és szakmai kitüntetéssel ismerték el magas szintű szakmai munkáját.

Halálával nemcsak a család, hanem a földtudomány egy igaz EMBER-t, egy kiváló szakembert veszített el.

Dr. Horn János

Dr. Barátosi Kálmán
(1943–2009)

Ismét szegényebbek lettünk egy kiváló szakemberrel. *Dr. Barátosi Kálmán* okl. földmérő mérnök, okl. bányamérnök, okl. geodéziai automatizálási szakmérnök, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal nyugalmazott főosztályvezetője, a Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Bányamérő Szakcsoportjának elnöke, a Magyar Mérnöki Kamara tagja, a Nemzetközi Bányamérő Egyesület (ISM) tiszteletbeli tagja és exelnöke, 1. sz. hites bányamérő, életének 67. évében, 2009. november 12-én, váratlanul elhunyt.

Dr. Barátosi Kálmán

Dr. Barátosi Kálmán 1943. április 29-én született Budapesten. Földmérő mérnöki oklevelét 1966-ban kapta meg a budapesti Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetemen. 1977-ben kitüntetéses geodéziai automatizálási szakmérnöki oklevelet szerzett a Budapesti Műszaki Egyetemen. Ugyanitt, 1980-ban vette át műszaki doktori oklevelét. 1987-ben a Miskolci Egyetemen bányamérnöki oklevelet szerzett. 1990-ben ingatlanrendező földmérő minősítést kapott, 1991-től szerepel a bányászati szaktervezők névjegyzékében. 1996-ban, az országban elsőként, hites bányamérő minősítést kapott.

Szakmai pályafutását 1966-ban a *Bányászati Tervező Intézetnél* (BÁNYATERV) kezdte meg, majd a jogutód *Központi Bányászati Fejlesztési Intézet* (KBFI) munkatársa volt. Itt 1984-ig a Genplan, majd új nevén a Geodéziai Osztályon irányító felmérőként tevékenykedett az Intézet tervezési feladataihoz kapcsolódó bányászati és más területeken nagyméretarányú felmérések készítésében, kitérő ellenőrző és irányító mérések végzésében, és más külső megrendelések teljesítésében. 1984-től a KBFI Generáltervezési Osztályán létesítményi főmérnöként dolgozott, emellett 1986-tól kinevezték a Bányamérési Csoport tudományos osztályvezetőjévé. 1988-ban a Környezetvédelmi Osztály tudományos osztályvezetője lett. Irányítója és tevékeny résztvevője volt annak a munkának, amely a bányászati beruházások és később a bányabezárások környezeti hatástanulmányainak elkészítésére irányult.

A magyar bányászat visszafejlesztése az ő pályafutását is befolyásolta, 1992-ben 9 hónapon keresztül egyéni vállalkozóként dolgozott a geodézia és a bányamérés területén.

1992. október 1-jétől az *Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség*, majd ennek jogutódja, a *Magyar Bányászati Hivatal* (MBH), átszervezés után a *Magyar Bányászati és Földtani Hivatal* köztisztviselője lett. Innen vonult nyug-

állományba 2008. szeptember 30-án. Előbb a Tervezési és Előkészítési Osztályt vezette, emellett az Ásványvagyon-gazdálkodási Főosztály helyettes vezetője lett. Átszervezés után bányahatósági főmérnök, majd a Bányamérési Osztály vezetője, később az Ásványvagyon-gazdálkodási Osztály vezetője lett. 2006-ban szakmai tanácsadói címet kapott. Fontosabb feladatai voltak: bányászati koncessziók előkészítése; bányatelek térképek, dokumentációk felülvizsgálata; kutatási engedélyekkel, bányatelkekkel és műszaki üzemi tervekkel kapcsolatos másodfokú közigazgatási eljárások, másodfokú szakhatósági állásfoglalások; működő bányák helyszíni ellenőrzése; közreműködés a jogszabályok előkészítésében; a hites bányamérő vizsgabizottság elnöki feladatainak ellátása; a hivatal képviselője az Atomenergia Koordinációs Tanácsban.

1993-1995-ben bányászati szakértőként tagja volt a Mátrai Erőmű Rt. felügyelő bizottságának.

Dr. Barátosi Kálmán gazdag szakmai pályafutása mellett tevékenyen közreműködött szakmai és társadalmi szervezetek munkájában is.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek (OMBKE) 1975-től volt tagja, és 1982-től vett részt a *Bányamérő Szakcsoport* munkájában, 1985-től a Szakcsoport titkára, majd 1997-től haláláig az elnöke volt. Kezdeményezésére 1991-ben jött létre a *Magyar Bányamérő Alapítvány*, amelynek haláláig titkára volt. Tagja volt a *Magyar Mérnöki Kamarának*, és a Bányászati Tagozat titkaraként is tevékenykedett.

Dr. Barátosi Kálmán sokrétű, gazdag munkássága az oktatás területére is kiterjedt. Rendszeres előadója volt a mérnöktovábbképző tanfolyamoknak. Nevéhez számos rendezvény (Bányamérő Fórum, Bányamérő Továbbképző és Tapasztalatcsere, konferenciák) szervezése fűződik.

Hazai egyesületi tevékenysége mellett nemzetközi vonatkozásban is komoly tekintélyt szerzett a magyar bányamérésnek Az OMBKE Bányamérő Szakcsoport képviselőjében 1991-ben lett a *Nemzetközi Bányamérő Egyesület* (ISM) elnökségi tagja. 2000-2004 között az ISM alelnöke, 2005-2007 között elnöke és 2008-tól haláláig alelnöke volt. Elnökként fő szervezője volt az ISM 2007-ben Budapesten rendezett XIII. Kongresszusának. Kiemelkedő munkásságát az ISM tiszteletbeli tagsággal ismerte el.

Szakmai és egyesületi munkásságát számos kitüntetéssel ismerték el, köztük a *Szent Borbála-érem* (2003), *Péchy Antal-émlékérem* (2006), *Miniszeri Elismerés* (2007).

Családja, barátai és tisztelői 2009. december 1-jén búcsúztak dr. Barátosi Kálmántól a Farkasréti temetőben. A ravatalnál az egyházi szertartást követően *dr. Esztó Péter*, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal nyugalmazott elnöke, majd *dr. Havasi István*, a Miskolci Egyetem Geodéziai és Bányaméréstani Tanszékének vezetője méltatta az elhunyt gazdag életútját. Esztó Péter a szakmai méltatása végén így búcsúzott: „Köszönjük Neked és hálásak vagyunk az önzetlenségédért, a mások irányába mindig megnyilvánuló figyelmességédért, melynek annyian, oly sokszor részesei lehettünk... Köszönjük Neked azt a belőled sugárzó nyugalmat és türelmet, amivel kezelni tudtad a körülötted háborgó világot, benne kollegáid háborgásait is... Álláspontod védelmének eszköze mindig az egyenes beszéd, a higgadság és a mások megértésének bölcsessége volt... Végül köszönjük Neked életvidámságodat, azokat a felejthetetlen hangulatú órákat, amelyeket a lovasberényi prэшázatokban tölthettünk. Nem felejjük azokat az összejöveteleket, amikor egymás zsiros kenyerek társaságában megvitattuk a világ megváltásra váró dolgait...”

A résztvevők egy-egy szál fehér virággal búcsúztatták szeretett kollegájukat, barátjukat. A koporsó a Bányász-himnusz hangjaira indult el utolsó útjára. Kedves Kálmán, nyugodj békében! Utolsó Jó szerencsét!

Dr. Füst Antal

Dr. Szalai László (1932–2009)

Egy éve adtunk hírt arról, hogy 2009. január 5-én elhunyt *dr. Szalai László* PhD, aranyokleveles bányaművelő mérnök, a műszaki tudományok kandidátusa, nyugdíjas műszaki-gazdasági tanácsadó, nyugdíjas egyetemi docens.

Dr. Szalai László

Kinek-kinek mást jelentett személyed, a Veled való kapcsolat. Én édesapámat, tanáromat, bányamérnök kollégámat vesztettem el, a bányászok egyre fogyó csapata a tudóst, a hagyományokat ápoló „bányászvallású vad bányászt”, az aranyokleveles bányamérnököt tisztelték benned. Rajongással szeretett feleséged, gyermekeid, 11 unokád, családtagjaid, barátaid, évfolyamtársaid, kollégáid – néhány százan – ott álltunk koporsódnál, hogy elbúcsúzhassunk tőled. Akkor, ott, a szomorúság idején egy régen olvasott mondat jutott eszembe: „Csak a teste.” Emlékezzünk Rád életutad felidézésével.

Szalai László 1932. május 20-án született Berentén, bányavállalkozó, bányász családban. Az elemi iskolai tanulmányait Sajószentpéteren, a középiskolát az egri ciszterci Szent Bernát Gimnáziumban, majd a miskolci Fráter György Gimnáziumban végezte. 1950-ben érettségizett kitűnő eredménnyel, de származása miatt nem tanulhatott tovább, annak ellenére, hogy 1949-ben „Kiváló Tanuló” miniszeri kiténtetést is kapott.

Egy évig a Kondói Bányauzemben vállalt fizikai munkát, így munkásként 1951-ben felvették a Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karára. 1956 áprilisában, Sopronban védte meg diplomáját jeles eredménnyel. A selmeci diákhatározatok ápolása miatt az akkori politikai hatalom nem engedte, hogy tanársegédként dolgozhasson az Egyetemen, így végzés után Balatonalmádiba helyezték el a *Bauxitkutató Vállalathoz*, ahol felelős műszaki vezető, mélyfúrás-vezető lett. 1957-ben áthelyezték a veszprémi székhelyű *Közép-dunántúli Szénbányászati Tröszt*hez. Itt technológiai, műszaki fejlesztési, valamint központi bányamentő-parancsnoki feladatokkal bízták meg. 1960-ban kérte áthelyezését a *Borsodi Szénbányászati Tröszt*hez, előbb Bánfalván aknavezető, majd az Edelényi Bányauzem biztonsági és szellőztetési mérnöke, később Miskolcon, az Igazgatóságon munkaszervezési, bányagazdasági, távlati tervező mérnök volt.

1976-1981 között a *Nehézipari Minisztérium* Műszaki Fejlesztési Főosztályának bányászati tudománypolitikai főmérnöke volt. A NIM megszűnése után 1990. október 15-ig a *Borsodi Szénbányák* műszaki-gazdasági tanácsadója volt, innen vonult nyugdíjba 41 év bányászati munkaviszonyt követően.

A miskolci *NME Ipargazdaságtani Tanszékén* folyó kutatásokba 1963-tól, részben a MTESZ Megyei Szervezet Ipargazdasági Bizottsága tagjaként, részben vezető-továbbképző megbízások alapján kapcsolódott be. 1970-től meghívott egyetemi előadó volt, 1974-től mellékfoglalkozású oktató; 1984-től egyetemi docens. Egyetemi oktatói tevékenysége során mind a három mérnöki karon kapott feladatokat, nagyobb részben a Bányamérnöki Karon folyó képzés, valamint a bányagazdaságtani, bányászati szervezés- és vezetéstudományi doktori, kandidátusi minősítésre készülő irányítása foglalta le. Élete végéig szívügye volt a fiatalok tanulásra való buzdítása, továbbképzésük, tanulmányaik segítése. 1974. június 26-án védte meg ergonómiai-szervezési tárgyú kandidátusi disszertációját.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek 1953-tól volt tagja, több időszakban és több csoportban is tisztségviselője. A Szervezési és Vezetési Társaság választmányának tagja volt a Társaság megalakulásától, 1970-től 1996-ig, 1982-1996 között a Borsod megyei Szervezési Szakosztály elnöke volt. A MTESZ Borsod megyei Számítástechnikai Bizottságának megalakulásától, 1963-tól volt tagja, majd alelnöke. E bizottság átalakulásával létrejött Neumann János Számítógéptudományi Társaságnak, illetve Borsodi Szervezetének alapító tagja, később elnöke lett, mely tisztséget 1976-ig látta el.

A Magyar Tudományos Akadémia osztályközi *Bányaegészségügyi és Bányászati Ergonómiai Tudományos Bizottságának* megalakulásától, 1977-től 1990-ig titkára, 1990-1993 között a Bányászati Tudományos Bizottság ilyen nevű albizottságának elnöke, az 1993-ban ismét visszaállított osztályközi Bányászati Ergonómiai és Bányaegészségügyi Tudományos Bizottság bányász alelnöke volt. A bányaegészségügy területén legfontosabb eredménye, hogy a Bizottság keretein belül megszervezte az MTA Orvosi- és Földtudományok Osztályainak együttműködését a bányamunka humanizálása érdekében. Ennek köszönhetően egzakt mérésekkel, tanulmányokkal alapozták meg a bányászok, föld alatti bányamunkát végzők kordedvezményes nyugdíjazását lehetővé tevő jogszabályok bevezetését. A bányászati ergonómia területén végzett kutatásai eredményeként – többek között – a borsodi medencében korlátozták a vékonytelepi fejtések művelését, fejlődött a mozgásszervi betegségben szenvedő bányászok rehabilitációs lehetősége, munkavédelmi kockázatértékeléseknél még ma is az általa és tudóstársai által megalapozott módszereket alkalmazzuk a bányászatban.

1992-től az MTA Bányászati Tudományos Bizottságának a tagjává választották. 2005-ben az Akadémia tisztújítása során megválasztották az osztályközi bizottság alelnökévé, a Bányászati Tudományos Bizottság, valamint a Miskolci Akadémia Bizottság Bányászati, Műszaki-földtani és Környezetvédelmi Szakbizottság tagjává.

Szakmai és tudományos eredményeit összesen 117 publikáció (ebből 3 önálló könyv, 10 könyv társ-szerkesztőként vagy társ-szerzőként, 38 folyóirat-, 8 könyv-cikk; 43 konferencia kiadvány, 11 kutatási jelentés, 5 nyertes tudományos pályamunka) tartalmazza.

Kitüntetései: „Kiváló Tanuló” (1949); hatszoros „Kiváló Ifjú Mérnök” (1963-1974); SZOT-KISZKB-OMFB ezüstérmes (1965), majd aranyérmes közgazdász (1966); Bányászati Szolgálati Érdemérem bronz, ezüst, arany és gyémánt fokozatai; „Kiváló Munkáért” (1978, 1983) BKL Bányászat Nívódíja (1972); Jan Szecepański Emlékplakett (Krakkó, 1972); Sóltz Vilmos-émlékérem (OMBKE, 1993, 2003), SZOT aranyérem a bányaegészségügyi kutatásokról (1990); a Szlovák Bányászati Egyesület tiszteletbeli tagja (1992); Szent Borbála-émlékérem (1997); Magyar Bányászatért Emlékérem (2007).

Kitüntetéseinél is büszkébb volt azonban tizenegy unokájára, négy gyermekére, akik közül hárman még mindig a bányászatban dolgoznak és feleségére, akit másodéves erdészhallgatóként ismert meg, akivel szeretetben nevelték föl gyerekeiket és tartották össze a családot.

Oly hiábavalóságnak érzem a szavakat, talán a 2009. január 9-én, a miskolci Mindszenti-temető ravatalozójában, hamvasztás előtti szertatáson elhangzott Szeretet-himnusz fejezheti ki méltón éltedet, vagy *dr. Izsó István* miskolci bányakapitány búcsúztató szavai vigasztalhatnak: „*Laci bácsi! Most nagy-nagy csendet, ürességet érzünk, pedig milyen jó volt érezni azt az állandó tenni akarást, azt a vibrálást, amely belőled áradt; milyen jó volt melegezni annál a tűznél, amely benned lobogott. Hiszem, hogy ennek a tűznek a szikrái most is itt vannak a lelkiünkben és megőrizzük ezt a lángot, megőrizzük emlékedet. Régi szokásunk szerint, bányászköszöntéssel búcsúzunk tőled az Alma Mater, a szakmai és tudományos szervezetek, barátaid, volt munkatársaid és tisztelőid nevében. Nyugodj békében! Jó szerencsét!*”

Szalai Ferenc

Könyv- és folyóiratszemele

A halimbai Malom-völgy bauxitelfordulás

A Magyar Állami Földtani Intézet kiadásában – a Magyar Tudományos Akadémia Könyv- és Folyóirat Bizottsága támogatásával – 2009 szeptemberében jelent meg *Bárdossy Györgynek*, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjának fenti című könyve.

Halimba és Szóc térségében az 1900-as években, több évtizedes bauxitkutatás eredményeként három bauxit-előfordulást ismertek meg: a halimbai medencében a nagykiterjedésű, összefüggő halimbait, tőle délkeletre a lencsés kifejlődésű Malom-völgyit, a délen elhelyezkedő szócit.

A halimbai és a szóci előfordulást a szerző már korábban feldolgozta, a Malom-völgyi előfordulásról eddig csak vállalati zárójelentések készültek, egy-egy lencsére szorítkozva. Bár ez a térség legrégebben ismert előfordulása (Zalatnai Stürmer József 1908-ban vörös színű kőzetet talált Halimba községtől délre lévő földbirtokán, a Malom-árokban), összefoglaló földtani értékelés mind a mai napig nem készült. Ezt a hiányt pótolja most a téma legkiválóbb szakértője.

A 85 oldalas könyv – mely egy kötetben angol és magyar nyelven jelent meg – 15 fejezetben mutatja be a bauxit-előfordulást, hivatkozva 19 nyomtatásban megjelent és 10 kéziratos munkára. A szerző az egyes lencsékben a helytelen számbavételi előírások miatt korábban visszahagyott készleteket újrászámolta, és elkülönítette azokat a részeket, amelyek gazdaságosan kitermelhetők és a timföldgyártásban feldolgozhatók. A megértést 21 fénykép segíti – egyetlen szépséghiba, hogy nem színes nyomtatásban jelentek meg, de ennek vélhetően finanszírozási okai voltak.

A könyv a gazdag ismeretek közlése mellett kitűnő alkalom arra is, hogy az angol szakmai nyelvet is megismerjék, illetve gyakorolják a – nemcsak geológus – szakemberek.

A kiadvány kiváló minőségére a szerző mellett garancia a lektor (Kis Péter), a technikai és műszaki szerkesztő (Piros Olga, Simonyi Dezső) és a nyomda (Innova-Print Kft.).

A könyv 1000 Ft-os áron megvásárolható a Magyar Állami Földtani Intézet Könyvtárában (1143 Budapest, Stefánia út 14.) ill. írásos megrendelés esetén utánvételes szállítással. Ugyancsak itt van lehetőség a korábban megjelent „A halimbai bauxitelfordulás” c. könyv még bent lévő néhány példányának beszerzésére.

Dr. Horn János

Halimbai helytörténeti kiadvány

Halimba község önkormányzatának kiadásában 2009-ben jelent meg a „*Halimba története mozaikokban*” című könyv. A könyv több szerző bevonásával készült, és *M. Mester Katalin*, a település szülötte, helytörténész, pedagógus szerkesztette.

A könyvhöz *Tóbel János*, a település polgármestere írt előszót. Ebben kiemelte, hogy a könyv azokról a generációkról emlékezik, akik sok száz éven keresztül hozzájárultak a Bakony lábánál fekvő falu gazdagításához, otthonosabbá, szebbé tételéhez. Az idén kerek évfordulót ünnepelhet Halimba, hiszen hiteles oklevél először 1329-ben, 680 évvel ezelőtt említi a települést, Helymba néven.

A könyvben több fejezet is foglalkozik a helyi bauxitbányászattal: A Historia Domusban szereplő plébánosi feljegyzések, visszaemlékezések, stb. mellett a halimbai bauxitbányászat történetét *Kis István* okl. bányamérnök, stratégiai vezető (MAL Zrt., Ajka) dolgozta fel. Ez a fejezet az 1908-ban megkezdett kutatástól egészen napjainkig idézi fel az eseményeket.

A település területén több bányában, bányauzemben folyt

a bányaművelés, melynek során eddig több mint 30 millió tonna bauxit került a felszínre. Megtudhatjuk, hogy egykor a Halimba III. bányauzem volt Közép-Európa legnagyobb mélyművelésű bauxitbányája. A maximális termelést – 900.079 tonnát – 1978-ban érték el.

A könyv szerzői és szerkesztője is többször kiemelik azt a tényt, hogy főként a bauxit feltárása és termelésbevonása segítette hozzá ezt a Veszprém megyei települést ahhoz, hogy lét számában és infrastruktúrájában egyaránt növekedjen.

A helyi polgármesteri hivatal mögötti területen levő emlékmű a környékbeli bauxitbányászatban munkabalesetben elhunytak neveit örökíti meg. A volt Sulyok kocsmában pedig Bányászati Múzeum működik.

A bányászaton kívül a helytörténeti könyv foglalkozik a VI. századi avar-kori régészeti feltárásokkal, Kossuth Lajos gyermekeinek a szabadságharc utáni halimbai bujdosásával, a település híressé vált gyógyfüves papjának, *dr. Szalai Miklós* (1902-1990) esperesnek az életével, aki növénytan tudományával, kitarásával, teái segítségével sok gyógyulásra váró emberen segített. A teáiról híressé vált esperes munkásságának emléket állító könyv egyes fejezeteit „szellemi örököse”, *dr. Tolnai Pál*, a falu volt körörvosa írta.

Bízunk benne, hogy a helyiek és az elszármazottakon kívül mások is szívesen olvassák majd e művet. A könyv 2.000 Ft-os egységáron megvásárolható a halimbai polgármesteri hivatalban.

Károly Ferenc

Bányásztörténeti Közlemények VII.

Az Érc- és Ásványbányászati Múzeum Alapítvány és a B.A.Z. Megyei Bányásztörténeti Múzeum az alábbi tanulmányokat adja közre a Hadobás Sándor által szerkesztett Bányásztörténeti Közlemények 134 oldalas, számos fényképpel és rajzzal illusztrált színes borítójú VII. kötetében.

Szemán Attila: Újabban előkerült középkori bányászterszámok Rudabányáról

Az András I. bányarészben, az Adolf bányatelek területén az ásványgyűjtők 2004-ben egy régi bányaureget nyitottak meg, amelyből több középkori bányász szerszám került elő. A szerző ezekről a szerszámokról ad részletes leírást, párhuzamot vonva az Agricola-könyvben található, hasonló korú eszközök rajzaival.

Dr. Izsó István: Tudósítások a Magyar Királyság ásványkinceseiről és bányászatáról a 17. század közepétől 1830-ig megjelent európai periodikákban

A magyar bányásztörténet egyik nagy hiányossága, hogy még mindig nincs a szakirodalmi forrásoknak bibliográfiája. Ezt a hiányt is pótolja a szerző ezen tanulmánya, amely a teljesség igénye nélkül a felvilágosodás korától a reformkorig hoz példát annak szemléltetésére, hogy Európa különböző országaiban megjelent kiadványokban milyen nagy irodalma volt a geológia és montanisztika magyarországi forrásainak. A közleményből néhány nevet érdemes kiemelni: Hans Sloane, Franz Ernst Brückman, Michael Hubert, Christoph Traugott Delius, Born Ignác.

Mendly Lajos: Kitaibel Pál Baranya megyei utazásainak ásványtani és bányászati vonatkozásai

Kitaibel Pál a történelmi Magyarországon 27 kutató útja során kb. 20 000 km-t tett meg. Baranyában először 1799-ben járt, majd 1808-ban szlovéniai útja során, Baranyán jövet és menet átutazva, 40 napos tartózkodása alkalmából 1410 lelőhelyen 530 növényfajt jegyzett fel. Élmenyszerű az az útleírás,

amit a környék falvairól, házairól, lakóiról írt. Részletesen beszámol a Mecsekben működő érc- és ásványbányászatról és a művelés további lehetőségeiről.

Márkus Zsuzsanna: A rudabányai vasércbányászok táplálkozási szokásai

A magyar bányászattörténetben nagyon kevés olyan adat, cikk van, amely nem a bányák nyitásával vagy művelésének történetével foglalkozik, hanem a bányászok életkörülményeivel. Ezért hiánypótló és értékes a szerző tanulmánya, amely a múzeum tárgyi emlékeihez kapcsolódva ismerteti a helyi szokásokat is.

Dr. Biró József: Mélybánya lehetősége és építése Hosszúhetényben

E területen a felszínközeli bányászat nem tudott igazán nagyüzemi szinten kifejlődni. A vasasi bányatérsgben művelt telepeknek csak egy kis része volt elérhető. Az 1899-ben és 1900-ban folyó geológiai feltárások az itt található szénvagyon 35 millió tonnára becsülték. Csak az 1950-ben induló szénecsáták idején került sor egy aknapár lemélyítésére. A tervezett hosszúhetényi bányát figyelembe véve alakították át a Vasas bányauzem szén szállítási rendszerét. A tervek nem hozták meg a várt eredményt, ezért a bányát bezárták. Napjainkban is felmerült a szénvagyon hasznosításának lehetősége, mivel a modern technológiával a benne lekött metán az ország jelentős energiaforrása lehetne.

Dr. Peter Cengel – Pavol Horváth: Viszályok a beretkei (bretkai) vasgyár körül

Kevés olyan vidéke van Európának, ahol annyi bányászati és kohászati emlék lenne, mint a Felvidéken. Ennek következménye az, hogy még napjainkban is újabb és újabb adatokat, dokumentációkat és tárgyi emlékeket tárnak fel a kutatók. Ezek közé sorolható a hajdani beretkei vasgyár története. 2007 augusztusában a vasgyárról még csak egyetlen adat állt rendelkezésre, egy évvel később pedig ezen ipartörténeti emlékekkel kapcsolatban kötetre való adatot sikerült felkutatni a szerzőknek, amelyről e tanulmányban számolnak be.

Dr. Rudnyánszky Pál: A Bányászati Építő Vállalat a bányászat szolgálatában

2007-ben volt 50 éve, hogy megalakult a Bányászati Építő Vállalat (BÉV), amely nemcsak a széntermelés ipari és szociális hátterének megteremtéséhez szükséges építőipari munkák kivitelezője volt, de számos olyan fejlesztés kezdeményezője is, amely új iparágakat és korszerűbb technológiákat teremtett meg. Volt olyan év, amikor 10 000 bányászlakást épített meg a vállalat. Ezekről a munkákról számol be a szerző, aki e vállalat megteremtője és hosszú éven keresztül főmérnöke volt.

Hadobás Sándor: Csaplovics János érkezése Aranyidka bányászatáról (1819)

Csaplovics János 1780-ban született a Hont megyei Felsőpribéren. Jogi végzettsége mellett a bányászattörténeti és a néprajzi tudományoknak is kiváló tudósa, művelője volt. Nevéhez fűződik a Kassa melletti Aranyidka nemesércbánya művelésének és történetének részletes leírása. Ez a tanulmánya azért is értékes számunkra, mert itt végezték a Telkibányán kitermelt ércek kohósítását a 19. században. Tanulmányában 25 táró nevét írta le és részletesen beszámolt a korábbi műveletekről. Trianon következtében e terület Csehszlovákiához került, de a visszacsatolás után végzett újabb kutatások azt az eredményt hozták, hogy gazdaságos bányászat nem folytatható, ezért 1939-ben véglegesen megszűnt a bányászat e területen.

Horváth István: Hernyák Gábor 80 éves

Szakmai körökben élő legendának számít Hernyák Gábor, akinek a nevéhez sok geológiai, paleontológiai kutatás és bányászati munka fűződik. Számos szakmai publikációja közül a legjelentősebb a Rudabányai-hegység szerkezetét

elemző tanulmánya. A Rudapithecus hungaricus néven ismertté vált leletek szinte minden fontos darabját neki köszönheti a tudomány. Vezetője volt a Mongóliában folytatott érc-kutatásnak. Nyugdíjba vonulása óta igyekszik megismertetni az egykori nagy hírű vasércbánya geológiáját, történetét.

Hadobás Sándor: Banské mesto Dobsiná

A szerző azt a hiánypótló könyvet ismerteti, amelyet dr. Ondrej Rozložník geológus szerkesztett és több társszerző közreműködésével adott ki. Az irodalmi jegyzék több mint 300 tételt tartalmaz, bár ebből hiányzik néhány magyar szerző alapvető munkája. Ennek ellenére e kiadványt a legszebb szlovákiai könyvek között tartják számon.

Benke István

Csiffáry Gergely: Az ércbányászat története a recski Lahócában (1850-1979)

Kevés olyan kalandos és hányatott sorsú bányája volt hazánknak, mint a recski ércbánya, amely három évszázadon keresztül annyi vállalkozót vitt volna csődbe vagy gazdagított meg. A középkortól nemcsak a réz vagy egyéb színesfémek megszerzése készítette bányanyitásra a vállalkozókat, hanem elsősorban a nemesfémek. Erről nem maradtak fenn dokumentációk, csupán több mint 50 művelésre utaló horpa vagy bányahely-név bizonyítja a hajdani aranyásók tevékenységét. A 18. században fellendülő, újabb technológiákat alkalmazó eljárások indították el az üzemszerű bányászatot Recsken.

Az első világháború után két működő ércbányánk, a rudabányai vasércbánya és az 1917-ben termelésbe állított úrkúti mangánércbánya maradt meg. A recski rézércbánya ebben az időben csak időszakosan, készletre termelt. Az állam jelentős erőfeszítései az újabb érclelőhelyek felkutatására nem jártak sikerrel. A szarvaskői, bükk-aljai, börszönyi, cserhádi érc-kutatások eredménytelenül zárultak. Így a recski ércbányászat előtérbe került, nemcsak az ország rézszükségletének részbeni biztosítása érdekében, de a melléktermékként megjelenő nemesfémek miatt is, hiszen a két világháború között az aranytermelés évi mennyisége időnként a 175 kg-ot, az ezüsttermelés a 4 000 kg-ot is elérte.

Hiánypótló ez a kiadvány, mivel ez az első olyan tanulmány, amely a recski ércbánya történetét a 18. századtól napjainkig dolgozza fel. Nagyon alapos munkát végzett a szerző, mivel számos olyan levéltári adatot dolgozott fel, tett közkinccsé, amelyek először kerülnek közlésre. Ennek a mindenre kiterjedő kutatómunkának bizonyítéka az a 283 lábjegyzetben jelölt adatforrás és az irodalomjegyzék, amely 89 mátrai ércbányászattal kapcsolatos kiadványt sorol fel.

Csiffáry könyve rövid geológiai áttekintést ad a Gyöngyös-oroszi-Recsk-Rudabánya között kialakult Darnó övezetről, amelynek mentén vas- és színesfémérc lelőhelyek jöttek létre a felső-eocén kori vulkanikus tevékenység során. Recsken a Lahóca-hegyben 11 szabálytalan alakú érc-törmény keletkezett, amelyek legfontosabb ásványa a réztartalmú enargit, de jelentős arany- és ezüstércet is tartalmaztak.

Nem ismeretes, hogy mikor kezdődött a Mátrában az ércbányászat. Feltételezhető, hogy a Recsk és Gyöngyösolyos határában előkerült bronz leletek, amelyek a Kr.e. 1100 körül itt élő *jatice-kultúra* népeinek hagyatékai, az első bányászati termékei a Mátrának. A legkorábbi adatot a mátrai bányászatról az 1296-ban kelt oklevél tartalmazza, amely Domszóló határában vasércbányászatra ad szabadságjogot. A gyöngyös-oroszi környéki középkori ércbányászat elsősorban a nemesfémek kinyerésére irányult, de a török hódoltság alatt megszűnt. E korszakról nem maradtak fenn levéltári adatok, csupán a bányahelyek elnevezése tanúskodik az itt folyó bányászatról.

A Parád és Recsk környéki ércesedés első kutatója *Fazola Henrik* volt, aki – igyekezvén megelőzni a többi aranyásót – 1767-ben jegyeztette be a jászói bányakönyvbe a kutatási jogát. Halála után elsősorban *Orczy József* tevékenysége volt eredményes, aki már jelentős ólom- és cinkércet termelt ki, több tárót nyitott és zúzott épített, bár a gazdasági eredményét igen rontotta, hogy kohó hiányában a dúsitott érc költségét a szállítás csaknem megduplázta.

A lahócai érc-tömszök intenzív kutatása akkor indult meg, amikor a községtől 1-2 km-re természet találtak. Az 1850-es évek elején sorra alakultak a bányatársulatok, amelyek tevékenységéről és fellelhető termelési adatairól a szerző részletesen beszámol. A műveletek akkor váltak eredményessé, amikor 1861-ben a sokszor egymás érdekei ellen dolgozó kisebb vállalkozók *Mátrai Bányagyűlés* néven egyetlen bányatársulatot hoztak létre. *Péchy Antal*, mint bányagazgató, két évig tevékenykedett Recskben, nevéhez számos új ércelekészítő berendezés fűződik. Az ő kezdeményezésére létesült Recskben az érckohó.

1880-ban egy londoni székhelyű angol cég vette meg a bányákat, amely *Hungarian Copper Limited* néven működött három éven keresztül. Az eredmények viszont nem elégitették ki a külföldi tulajdonosokat, ezért az üzemet egy hazai vállalkozásnak adták el. A magánvállalkozók közül az első világháború után a *Schmidt testvérek* bányászati tevékenysége volt a legsikeresebb, akik 1925 őszén 1 milliárd korona értékű, magas aranytartalmú pirittömszöt fedeztek fel. A magyar állam 1926-ban vette meg a recski ércbányákat és dúsitó műveket, és 1944-ig változó sikerrel folyamatosan üzemeltette.

Igen értékes az üzem 1945 utáni életét leíró fejezet. Nemcsak a háború utáni termelési nehézségeket írja le, hanem azokat a törekvéseket is, amelyekkel a recski üzem számos technológiai újítást bevezetve, elsősorban *dr. Gagyi-Pálffy András* főmérnök irányításával, korszerű és gazdaságos üzemmé vált annak ellenére, hogy az ércszinpor értékesítésével és kohósításával kapcsolatos zavarok nehezítették a gazdaságos termelést. Jó korképet fest a szerző, és külön értéke a kiadványnak az a fejezet, amikor a munkaerő-toborzásról, életkörülményekről, a bányászok mindennapi életéről ír, és azokról az erőfeszítésekről, amelyeket az üzem fennmaradásáért tettek, míg végül 1979-ben a lahócai bányát bezárták.

A recski ércbányászat folytatására reményt adott az 1967-ben ismertté vált nagy mennyiségű porfirós rézérc, amelynek kitermelésével a recski bánya Európa legnagyobb mélyművelésű ércbányája lett volna. Két nagymélységű akna és több ezer méter feltáró vágat került kihajtásra, de a kedvezőtlen műszaki feltételek, valamint a réz világpiaci árának megváltozása miatt 2002. augusztusban az aknák bezárásával megszűnt a recski rézércbányászat. De talán nem véglegesen, az érc-

készletek a mélyben megvannak, és a jövőbeli hasznosításuk újra meghozhatja a vidék felemelkedését.

A könyv B5 méretben, színes borítóval, 144 oldallal, 56 ábrával az *Érc- és Ásványbányászati Múzeum Alapítvány* kiadásában jelent meg (Rudabánya, 2009) és gazdagította bányászati történetünk dokumentációit. Szerkesztette *Hadobás Sándor*.

Benke István

Zúzottkő termékek minőségbiztosítása

Dr. Gálos Miklós – Kárpáti László: *Zúzottkő termékek minőségbiztosítása a kőiparban* cikke az *Építőanyag* c. lap 2009/3. számában olvasható. A szerzők a piacvezető kőbánya vállalatok (együttal a Szilikátipari Tudományos Egyesület jogi tagvállalatai is) tevékenységét, felszereltségét és fejlesztését ismertetik. Nevezetesen a BASALT-Középkő Kőbányák Kft.-ről, a COLAS ÉSZAKKŐ Bányászati Kft.-ről, a KÓKA Kő- és Kavicsbányászati Kft.-ről van elsősorban szó.

A szerzők megállapítják és hangsúlyozzák, hogy a kő- és kavicsiparban az ezredforduló új kihívásokkal köszöntött be. Az azóta eltelt időszakra jellemző, hogy az autópálya-építés felgyorsulása, vasútépítésben a nagyobb sebességre történő kiépítés, illetve a fővonalak rekonstrukciója, az építőiparban a különböző építési technológiákban a transzport-beton térhódítása nagymennyiségű zúzottkő, valamint homok, homokos kavics és kavics termékeket, azaz adalékanyagokat igényel. A megnövekedett mennyiségi igényekhez csatlakozóan a minőséggel kapcsolatosan is komoly elvárások jelentkeznek, megerősítve a minőségtanúsítás szükségességével.

Az európai szabályozási rendszer hazai bevezetésével a kőiparban is a termékek minőségét a zúzottkő-féleségeket felhasználó iparágak követelményrendszerei szerint kell a kőbányáknak biztosítani. A felhasználói körben végzett technológiai fejlesztések új igényekkel jelentek meg a kő- és kavicsiparban. Az igények kielégítése az iparágban is szükségessé tette a technológiai folyamatok folyamatos fejlesztését, igazodóan a megváltozott, a kőiparral szemben támasztott követelményekhez.

A feladatok megoldásában támogatást a Szilikátipari Tudományos Egyesület Kő és Kavics Szakosztályában az egyesület jogi tagvállalatainak, a vállalatok szakembereinek és az egyetemek munkatársainak közös, tudományosan megalapozott munkája biztosít.

Az utóbbi néhány év a zúzottkőgyártók és megrendelőik között rendkívül hasznos szakmai viták jegyében telt el, mely vitákat rendszerint a hatályos műszaki előírások módosítása követte. Ennek motorja részben az EU-csatlakozást követő harmonizációs kötelezettség, másrészt pedig a gyakorlatban tapasztalt technológiai problémák közös megoldási igénye volt.

CSJ

Hol tart India bányászata?

Szén: Éves termelés 385 Mt, melynek 80%-át külfejtsékből termelik ki. Az éves mennyiségből 220 Mt-t a villamos erőművek használnak fel. Az acélipar számára kokszolható fekete szenet (40 Mt-t) bányásznak, de a többletigény miatt 12 Mt-t importálniuk kell. India megkutatott szénvagyon 212 Mrd t.

Vas: Éves termelés 74,5 Mt, melynek 60%-át exportálják, mert az érc igen jó minőségű, 64%-os Fe-tartalmú. A kohók éves tiszta vas/acél termelése 36 Mt.

Alumínium: Éves termelésük 842 Et, de a fejlesztéseik ezt a mennyiséget 2006/2007-re 920 Et-ra növelik. Ahhoz, hogy ezt elérjék, a timföldgyártó kapacitásukat éves szinten 1,3 Mt-val tervezik növelni, amelyhez 1770 MW villamos erőmű kapacitásbővítés is szükséges.

Cink: Éves termelés 240 Et, melyet a folyamatban lévő fejlesztéseikkel 2006/2007-re 394 Et-ra növelnek.

Ólom: Éves bányászatuk 60 Et, viszont a lakossági igényrel együtt az éves felhasználásuk 170 Et. Ezért ebben az ágazatban is nagy fejlesztéseik vannak, hogy 2006/2007-re az éves kapacitásukat 174 Et-ra emeljék.

Réz: Hasonló nagy fejlesztések vannak a rézbányászatban és a rézkohók kapacitásának a növelésében is, mert a jelenlegi éves résztermelést a 390 Et-ról 2007-re 780 Et-ra fogják növelni.

Nyersolaj: Nagy mennyiségű import olaj behozatalra szorulnak, mert az éves termelésük csak 35,5 Mt, és ezt az éves mennyiséget évek alatt is csak igen kis százalékban tudták növelni (2002-ben 32,7 Mt, 2003-ban 32,0 Mt és 2004-ben 35,5 Mt).

Mining Magazine, 2005. október

Bogdán Kálmán

Egyesületi ügyek

A Bányászati Szakosztály vezetőségi ülése

2009. december 16-án a Bányászati Szakosztály évzáró vezetőségi ülése az előre meghirdetett napirendi pontoknak megfelelően került megtartásra Budapesten, az OMBKE központban.

Az első napirendi pontban a szakosztály elnöke, Nagy Lajos adott tájékoztatást az elmúlt időszak eseményeiről:

- a központi Borbála-ünnepségről, a szakosztály által javasolt személyek kitüntetéséről,
- értékelte a 2009. évet, amelyet egyesületi oldalról sikeresnek tekintett,
- beszélt a bányászat helyzetének, szerepének, a képviseltek, érdekérvényesítésnek az át- valamint újragondolásáról,
- kiemelte a selmeci hagyományok ápolásának fontosságát,
- végezetül megköszönte a helyi szervezetek egész évi munkáját.

A következő napirendi pont keretében Huszár László, a szakosztály titkára ismertette a helyi szervezetek, valamint a szakosztály 2010. évi tisztújításának ütemtervét. A részletes adatokat, határidőket, küldöttlétszámokat a helyi szervezetek írásban megkapják. A fő tudnivalók:

- A helyi szervezetek tisztújítását 2010. március hónapban kell lebonyolítani.
- A szakosztályi tisztújítás időpontja 2010. június 18. vagy 25. helye Budapest. (A végleges időpont, pontosabb helyszín később kerül meghatározásra.)
- Az Egyesület a szokásos napirendi pontokkal 2010. május 29-én Pécsen, a Knappentag eseménysorozata keretében tart küldöttgyűlést, amelyre a korábbi (jelenlegi) küldöttek kapnak meghívót és képviselik a szakosztályokat.
- Az Egyesületi Tisztújító Küldöttgyűlésre – amely az OMBKE 100. küldöttgyűlése lesz – 2010. szeptember 10-én Selmecbányán kerül sor, melyen már az új, 2010-ben megválasztott küldöttek képviselik szakosztályaikat.
- Az eddigiektől eltérően a Sóltz Vilmos-emlékrem kitüntetések átadására nem az egyesületi, hanem a szakosztályi küldöttgyűléseken kerül sor.

A Szakosztály Vezetősége egyhangúlag elfogadta a szakosztályi tisztújítás Jelölő Bizottsága tagjaira a területi képviselők elv alapján előterjesztett javaslatot: dr. Esztó Péter (Budapesti Helyi Szervezet) egyben a bizottság elnöke, Hamza Jenő (Borsodi, Hegyaljai, Mátrai, Mátraaljai, Rudabányai HSz.), Bariczáné Szabó Szilvia (Dorogi, Oroszlányi, Tatabányai HSz.), dr. Káldi Zoltán (Bakonyi, Tapolcai, Veszprémi HSz.), Varga Mihály (Mecseki HSz.).

Ugyancsak egyhangúlag támogatta a Vezetőség azt a javaslatot, hogy az egyesületi tisztújítás Jelölő Bizottságának elnöki tiszttségére a Bányászati Szakosztály Törő Györgyöt javasolja a Választmányának.

Az egyebek napirendi pont keretében először Huszár László adott tájékoztatást a december 11-i választmányi ülésen törtétekről, határozatokról:

- a fiatal szakemberek számára kiírt pályázatok eredményhirdetéséről.
- a 2010. évi egyéni tagdíj megállapításáról, amely szerint a Választmány egyhangúlag a tagdíj 20%-os emelése mellett döntött, mely így az aktív dolgozóknak 7 200 Ft, a 70 év alatti nyugdíjasoknak 3 600 Ft, a 70 év feletti nyugdíjasoknak és a diákoknak 1 200 Ft lesz.
- a 2010. évi kitüntetési keretszámokról, ami alapján a Bányászati Szakosztály 3 emlékéremre, 3 emlékplakettre, egyesületi oklevelekre és 3 Borbála-éremre tehet javaslatot. A kitüntetési javaslatokat életrajzi adatokkal és indoklással a Szakosztály 2010. március 1-jéig kéri írásban a helyi szervezetektől.
- az egyesületi tisztújítás küldötttervezetékének szakosztályonkénti keretszámairól, a 2010-2013 közötti választmány létszámáról. A taglétszám alapján történt elosztás szerint a 139 küldöttből a Bányászati Szakosztály küldötteinek száma 59 fő lehet, míg a 25 fős választmányba 8 főt delegálhat a szakosztály (a helyi szervezetekre történő lebontást a tisztújítás ütemterve tartalmazza).
- ismertette, hogy a Választmány egyhangúlag támogatta a Kőolaj-, Földgáz- és Víznyászati Szakosztály kezdeményezését, hogy az egyesület 2010 decemberében Borbála-szobrot adományozzon a Miskolci Egyetemnek.

Dr. Gagyi Pálffy András tájékoztatást adott a 2010. május 27-30. között Pécssett megrendezendő 13. Európai Knappentag előkészületeiről, tervezett programjáról. Az egyesület vezetése azt tervezi, hogy egy-egy régióból külön autóbust indít a rendezvényre. A szervezés részletei egyesületünk honlapján, illetve a BKL következő lapszámaiban lesznek olvashatók.

Podányi Tibor, a BKL Bányászat felelős szerkesztője elmondta, hogy a fiatal szakemberek számára kiírt pályázatokra érkezett pályaművek közül a szakosztályunk részéről Vöröskői Zsófia pályamunkája II. díjban részesült, amit a választmányi év végi ülésen vett át. Arra kérte a szakosztály tagjait, hogy segítsék (akár társszerzőként is) a fiatalokat a sikeres pályázatírásban.

Benke István „A magyar bányászat ezeréves története” IV. kötetének kiadási előkészületeiről tájékoztatta a szakosztály vezetőségét.

Törő György tájékoztatta a megjelenteket, hogy a szokásos Bányász Bál Lillafüreden, a Palotaszállóban lesz 2010. február 20-án, amire mindenkit szeretettel várnak.

A szakosztály-vezetőség Illés Róbertet (Oroszlányi HSz.) és Kreácsik Istvánt (Borsodi HSz.) a szakosztály tagjai közé felvette.

A szakosztály zöld és fekete nyakkendőjéből ismét rendel az egyesület, és a kohászok kérésére elkészül ugyanez bordó színben is. 2010. január végéig még van lehetőség az újabb igények elküldésére, amit az egyesületi központ írásban kér.

A vezetőségi ülés jó hangulatban, baráti beszélgetéssel, közös ebéd elfogyasztásával ért véget.

Huszár László emlékeztetője alapján PT

Külföldi hírek

Kína aknaszállító berendezéseket vásárolt

A kínai Yankuang Csoport három új aknaszállító berendezést vásárolt 7 millió euróért a Siemag cégtől. A villamos berendezéseket a Siemens szállítja, egyenként 4000 kW-os szinkron motorral és a hozzájuk tartozó frekvenciaváltós rendszerrel. A Siemensnél rendelték meg a kis feszültségű rendszert, az automatizáláshoz a technológiát, valamint a

biztonsági felszereléseket. A Siemens felelős a gépészeti berendezésekért, a felülvizsgálatokért, az ún. indulásra kész rendszerért, és a Siemag-gal együtt fogják megvalósítani a projektet. Ez a Yankuang Csoport egyike a legnagyobb széntermelő egységeknek Kínában. Az éves aknaszállító-kapacitásuk több mint 40 Mt.

Mining Magazine, 2005. október

Bogdán Kálmán

A 142. évfolyam (2009) tartalomjegyzéke

A 142. évfolyam (2009) tartalomjegyzéke	6/65	A robbantás geometriai paramétereinek és a robbantott kőhalmaz szemszerkezetének összefüggései (Nagy Lajos)	5/11
Bányászat nélkül nincs esély a fejlődésre és a felzárkózásra (interjú dr. Vojuczki Péterrel)	1/1	Alkalmazkodó Márkushegy (dr. Havelda Tamás)	5/26
BÁNYÁSZ-NAPI MEGEMLÉKEZÉSEK		Az erőműi füstgázokból történő CO ₂ -leválasztás műszaki-gazdasági jellemzői (dr. Kovács Ferenc)	2-3/11
Az 59. Bányásznapi központi ünnepsége	6/29	Az ipari és bányászati robbantások kárhatásairól (dr. Földesi János)	5/16
Bányásznapi a győrzámolyi kavicsbányában	6/30	Az úrkúti archív bányadokumentációs adatok feldolgozása (Bíró Lóránt – dr. Polgári Márta – Vigh Tamás)	6/13
Bányásznapi Ajkán	6/30	Az úrkúti mélyfúrások sztratigráfiai és térinformatikai feldolgozása (dr. Knauer József – Bíró Lóránt – dr. Polgári Márta – Vigh Tamás)	2-3/29
Bányásznapi és fesztivál Salgótarjánban	6/30	Emlékezzünk Szellemy Gézára (Réthy Károly)	4/46
Bányásznapi Gánton	6/33	Érdekességek a régi magyar öntészeti irodalomról (Pilis Lajos)	1/20
Bányásznapi Rózsaszentmártonban	6/32	Európai nyersanyag-politikai stratégia – hol tart Magyarország? (Horányi István)	5/2
Bányásznapi Tátabányán	6/34	Hozzászólás Pethő Szilveszter cikkéhez	4/36
Bányásznapi Borsodban	6/33	Környezettudatos bányászok Felneveten (Nagy Lajos)	2-3/20
Nyugdíjas Bányásznapi Tapolcán	6/33	Középkori és kora-újkor bronzágyúk öntéstechnológiájának felülvizsgálata (Bán Attila)	1/6
Pécsi bányásznapi események	6/31	Különleges anyagok és korszerű technológiák (dr. Gergely Gréta – Makszimus Andrea – Pázmán Judit – dr. Gácsi Zoltán)	4/31
Ünnepség Dorogon	6/33	Lehetőségek és teendők a XXI. Bányászati Világkongresszus tükrében (dr. Vojuczki Péter)	1/13
BORBÁLA-NAPI MEGEMLÉKEZÉSEK 2008		Splény Béla emlékiratairól (dr. Pethő Szilveszter)	1/57
Borbála-napi központi ünnepség	1/36	Szentelepi metánfelhasználás a Cseh Köztársaságban (László Tamás)	6/10
A Borbála-napi eseményei Pécsen	1/43	Utazás a bányászat jövőjében (dr. Földessy János)	5/6
Bányászszázlós-szentelés Dorogon	1/40	Vélemény az MVM energiapolitikájáról a Vért kapcsán (dr. Katics Ferenc)	5/9
Borbála-napi Salgótarjánban	1/45	CIKKEK SZERZŐK SZERINT	
Borbála-napi Tátabányán	1/41	dr. Árpási Miklós: A geotermálisenergia-hasznosítás jogi szabályozása Magyarországon	4/49
Borbála-napi Dorog térségében	1/39	Bán Attila: Középkori és kora-újkor bronzágyúk öntéstechnológiájának felülvizsgálata	1/6
Borbála-napi a tapolcai szervezetnél	1/42	dr. Barátosi Kálmán: A bányatelek – mint jogi fogalom – a bányatérképen, a megállapító határozatban és a valóságban	6/2
Borbála-napi megemlékezés Márkushegyen	1/42	Bimbó Mihály: A mecseki gömbszenek keletkezéséről	2-3/27
Borbála-napi szentmise és szakestély Borsodban	1/46	dr. Bíró József: 20 éve hunyt el dr. Radó Aladár	6/25
Borbála-napi ünnepség Gyöngyösön	1/44	Bíró Lóránt – dr. Polgári Márta – Vigh Tamás – dr. Knauer József: Az úrkúti mélyfúrások sztratigráfiai és térinformatikai feldolgozása	2-3/29
Emlékmű-átadás, Borbála-napi Rózsaszentmártonban	1/45	Bíró Lóránt – dr. Polgári Márta – Vigh Tamás: Az úrkúti archív bányadokumentációs adatok feldolgozása	6/13
Szent Borbála szentmise a Sziklatemplomban	1/39	dr. Dovrtel Gusztáv – dr. Havelda Tamás – dr. Szirtes László – dr. Varga József: A bányahatás vizsgálatának egy új lehetősége	6/17
Új bányászati gyűjtemény Miskolcon	1/47	A bányatelek – mint jogi fogalom – a bányatérképen, a megállapító határozatban és a valóságban (dr. Barátosi Kálmán)	6/2
CIKKEK CÍM SZERINT		A geotermálisenergia-hasznosítás jogi szabályozása Magyarországon (dr. Árpási Miklós)	4/49
20 éve hunyt el dr. Radó Aladár (dr. Bíró József)	6/25	A mátraaljai lignitbányászat kialakulásának történeti áttekintése (Varga József)	4/37
50 éves az OMBKE Mátraaljai Szervezete (dr. Szabó Imre)	4/40	A mecseki gömbszenek keletkezéséről (Bimbó Mihály)	2-3/27
100 éve kezdődött a Halimba-, Szóc-, Taliándörögd-térségi bauxitkutatás (Károly Ferenc)	2-3/33	A mozgásszervi elváltozások és pszicho-szociális állapot felmérése a magyar bányászok körében (dr. Vereckei Edit – dr. Palkonyai Éva – dr. Varga József – dr. Pógyor Zsuzsanna – dr. Márton Mária – dr. Bőjte Attila – dr. Czibalmos Ágnes – dr. Nagy Zsolt – dr. Ratkó István – dr. Susánszky Éva – dr. Kopp Mária – dr. Kiss Emese – dr. Temesvári I. Péter)	6/21

<i>dr. Gergely Gréta – Makszimus Andrea – Pázmán Judit – dr. Gácsi Zoltán: Különleges anyagok és korszerű technológiák</i>	4/31
<i>dr. Havelda Tamás: Alkalmazkodó Márkushegy</i>	5/26
<i>dr. Havelda Tamás – dr. Szirtes László – dr. Varga József – dr. Dovrtel Gusztáv: A bányahatás vizsgálatának egy új lehetősége</i>	6/17
<i>Horányi István: Európai nyersanyag-politikai stratégia – hol tart Magyarország?</i>	5/2
<i>Károly Ferenc: 100 éve kezdődött a Halimba-, Szóc-, Taliándörögd-térségi bauxitkutatás</i>	2-3/33
<i>dr. Katics Ferenc: Vélemény az MVM energiapolitikájáról a Vért kapcsán</i>	5/9
<i>dr. Knauer József – Bíró Lóránt – dr. Polgári Márta – Vigh Tamás: Az úrkúti mélyfúrások sztratigráfiai és térinformatikai feldolgozása</i>	2-3/29
<i>dr. Kovács Ferenc: Az erőműi füstgázokból történő CO₂-leválasztás műszaki-gazdasági jellemzői</i>	2-3/11
<i>László Tamás: Széntelevi metánfelhasználás a Cseh Köztársaságban</i>	6/10
<i>Makszimus Andrea – Pázmán Judit – dr. Gácsi Zoltán – dr. Gergely Gréta: Különleges anyagok és korszerű technológiák</i>	4/31
<i>Nagy Lajos: Környezettudatos bányászok</i>	2-3/20
<i>Nagy Lajos: A robbantás geometriai paramétereinek és a robbantott kőhalmaz szemszerkezetének összefüggései</i>	5/11
<i>Pázmán Judit – dr. Gácsi Zoltán – dr. Gergely Gréta – Makszimus Andrea: Különleges anyagok és korszerű technológiák</i>	4/31
<i>dr. Pethő Szilveszter: Splény Béla emlékiratairól</i>	1/57
<i>Pilissy Lajos: Érdekességek a régi magyar öntészeti irodalomról</i>	1/20
<i>dr. Polgári Márta – Vigh Tamás – dr. Knauer József – Bíró Lóránt: Az úrkúti mélyfúrások sztratigráfiai és térinformatikai feldolgozása</i>	2-3/29
<i>dr. Polgári Márta – Vigh Tamás – Bíró Lóránt: Az úrkúti archív bányadokumentációs adatok feldolgozása</i>	6/13
<i>Réthy Károly: Emlékezzünk Szellemey Gézára</i>	4/46
<i>dr. Szabó Imre: 50 éves az OMBKE Mátraaljai Szervezete</i>	4/40
<i>dr. Szirtes László – dr. Varga József – dr. Dovrtel Gusztáv – dr. Havelda Tamás: A bányahatás vizsgálatának egy új lehetősége</i>	6/17
<i>Varga József: A mátraaljai lignitbányászat kialakulásának történeti áttekintése</i>	4/37
<i>dr. Varga József – dr. Dovrtel Gusztáv – dr. Havelda Tamás – dr. Szirtes László: A bányahatás vizsgálatának egy új lehetősége</i>	6/17
<i>dr. Vereckei Edit et al. (a szerzőtársakat lásd a cikkcím szerinti felsorolásnál): A mozgásszervi elváltozások és pszicho-szociális állapot felmérése a magyar bányászok körében</i>	6/21
<i>Vigh Tamás – dr. Knauer József – Bíró Lóránt – dr. Polgári Márta: Az úrkúti mélyfúrások sztratigráfiai és térinformatikai feldolgozása</i>	2-3/29
<i>Vigh Tamás – Bíró Lóránt – dr. Polgári Márta: Az úrkúti archív bányadokumentációs adatok feldolgozása</i>	6/13
<i>dr. Vojuczki Péter: Lehetőségek és teendők a XXI. Bányászati Világkongresszus tükrében</i>	1/13

EGYESÜLETI ÜGYEK

A Bányászati Szakosztály vezetőségi ülése	2-3/37, 6/37, 6/64
A Cronus Kft. tulajdonosának előadása Gyöngyösön	2-3/41
A Lignit Baráti Kör évadzáró ülése	2-3/40
Az ME Zrt. üzleti igazgatójának előadása	6/40
A Zsil völgyében jártunk	2-3/39
Az M6-os alagutak	2-3/45
Az OMBKE 2007. évi közhasznúsági jelentése	4/26
Az OMBKE 98. küldöttgyűlése	4/2
Az OMBKE Ellenőrző Bizottságának jelentése	4/9
Az OMBKE választmányának ülése	2-3/37, 4/53, 6/36
Az új népház Tatabányán	6/39
Babót-Sopron kirándulás	5/35
Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia, Máramarosziget	4/27
Bányászattörténeti előadás	5/36
Bányászünnepség Rózsaszentmártonban	5/34
Bánybiztonsági szakmai nap Oroszlányban	2-3/46
Borbála-bál Tatabányán	2-3/46
Borsodiak Mezőkövesden	5/33
Börzsönyi tanulmányút	5/35
Dr. Barátosi Kálmán előadása	2-3/40
Dr. Kovács Ferenc előadása Pécsen	6/41
Dr. Szabó György előadása	6/40
Előadás a geotermikus energiáról	2-3/44
Előadás felnémeti mészkőbányáról Gyöngyösön	2-3/44
Előadás Gyöngyösön Gyöngyösről	2-3/47
Előadások a tapolcai szervezetről	6/41
Emlékezés az SBTC-re	1/48
Emlékezés Böckh Hugó könyvére	5/31
Évzáró Miskolcon	2-3/38
Filmvetítés Tatabányán	2-3/46
Főtítkári beszámoló 2008	4/23
Gyalogtúra a dorogi Homokvasútnál	2-3/45
Gyémántdiploma-átadás Dorogon	5/54
Hozzászólás a halimbai szakmai nap kapcsán	2-3/B3
II. Fazola-napok 2008	1/55
Ipartörténeti emléknep Salgótarjánban	1/48
Kirándulás Ipolytarnóca	2-3/42
Klubnap a Nógrádi Osztálynál	2-3/38
Kotrógép szerelése Bükkábrányban	5/30
Látogatás a 4-es metró építésénél	2-3/47
Megemlékezés a dorogi temetőben	6/37
Miskolci séták	5/31
Nagyvárad kirándulás	6/38
Óév búcsúztató Gyöngyösön	2-3/41
OMBKE bál	1/42
Petrozsényiek az OMBKE központban	6/40
Somfai professzor előadása Gyöngyösön	5/30
Szakestély Dorogon	2-3/38
Szakestély Oroszlányban	2-3/39
Szakmai előadás Tatabányán	2-3/46
SZALAMANDER – 2008	1/29, 1/54
Szervezeti élet Salgótarjánban	6/38
Színes múzeumi körutazás	4/54
Tatabányai baráti találkozó	2-3/37
Tavaszi program Tapolcán	2-3/45
Ünnepi szakestély Tatabányán	6/20
Ván jövője a szénbányászatnak?	2-3/40
X. Luca-napi szakestély	1/54
EU Nyersanyagpolitikai Kezdeményezés	2-3/2

FELHÍVÁSOK, KÖZLEMÉNYEK

11 jegyű a mobilszám	6/16
Bányász nyakkendő	5/B2, 6/B3
Borbély Samu szobrára	1/53
Hasznos tudnivalók	1/18
KBM közlemény a SZJA 1%-ának felhasználásáról	6/12
Köszönetnyilvánítás	4/B2
Lakcímváltozásról	5/B2
Pályázati felhívás fiatal szakembereknek	1/B3

GYÁSZJELENTÉSEK – NEKROLÓGOK

Balázs Aladár	5/67
Dr. Barátosi Kálmán	6/58
Bátai József	5/65
Belákovics István	5/62
Bérces József	2-3/65
Bíró Aladár	2-3/59
Dr. Bogdány Béla	2-3/58
Brunáczki Zoltán	2-3/58
Dr. Faller Gusztávné	6/56
Falus Tamás	2-3/58
Fehér Károly	6/56
Fekete István	5/62
Gordoni Miklós	5/67
Jurida Ferenc	2-3/62
Kaló János	6/57
Dr. Kolozsvári Gábor	5/63
Dr. Kun Béla	2-3/58, 4/60
Landgráf János	6/56
Magdics Mátyás	2-3/58, 6/56
Dr. Marczis József	5/62, 6/58
Márkus István	5/62
Mohi Előd	5/67
Dr. Móra László	2-3/58
Nekovetics Oszkár	2-3/58
Novotnyi Csongor	2-3/58
Oláh Imre	2-3/59
Dr. Pera Ferenc	2-3/64
Dr. Pődör Mihály	2-3/58
Dr. Salamon Miklós	2-3/60
Selmeci Béla	4/61
Solymos András	2-3/61
Szabó Rezső	2-3/58
Dr. Szalai László	6/59
Szappan Ferenc	5/66
Szeberényi Ferenc	2-3/65
Szeghő Árpád	6/56
Szemán István	2-3/58
Szilárd Imre	2-3/58
Dr. Szirtes Lajos	2-3/63
Szöke János	5/65
Tassy Mihály	6/56
Tonka Miklós	5/67, 6/57
Tuskán József	2-3/66
Vig Ede	5/64
Vörös Géza	5/67
Wisnowsky Károly	2-3/58, 5/56

HAZAI HÍREK

15 éves a Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány	6/44
40 éves az Olajipari Múzeum	6/52
60 éves a Szilikátipari Tudományos Egyesület	6/50
80 éves a Bányász Fúvószenekar Várpalotán	2-3/67

115 éves a Jó szerencsét köszöntés	4/57
120 éves a Dorogi Bányász Zenekar	5/61
130 éves a Salgótarjáni Kohász Művelődési Központ	1/49
150 éves a Budapesti Bányakapitányság	6/51
A bányászat Pécs város napján	5/61
A bányatörvény módosítása	6/55
A fiziológiai mérések 25 éve	6/53
A III. Műszaki Értelmiség Napja	4/64
A Magyar Köztársaság energiapolitikai stratégiája	6/9
Az MMK jubileumi ülése	2-3/68
A pécsi Bányaló-emlékmű felavatása	6/52
A Rozmaringos Egylet Szelestén	6/52
A szénhidrogén-ipar hírei (7 hír)	1/50
A szarvasi PhD műhelytábor	6/46
A Vértesi Erőmű helyzetéről	4/59
A zsanai gáztároló bővítése	6/54
Ajkai hagyományörző napok	6/44
Aknásképzés Oroszlányban	5/55
Ásványnapi bemutató Iszkaosztálygyörgyön	4/56
Átadták a stratégiai gáztárolót	6/53
Az első végzett anyagmérnök BSc évfolyam	1/52
Bányagépészeti Konferencia	6/49
Bányakatasztrófa áldozataira emlékeztek Ajkán	2-3/53
Bányász emlékmű Egercsehiben	2-3/B3
Bányász hősök napja	5/58
Bányász térzenei programok	5/58
Bányászati rovat a Reális Zöldek honlapján	4/48
BDSZ kongresszus	4/58
Diplomaátadási ünnepség a Miskolci Egyetemen	4/62
Elnökségi ülés az MMK Szilárdásványbányászati Tagozatánál	5/60
Emlékezés a szücsi bányaszerencsétlenségre	6/43
Energetikai kerekasztal	4/48
Energetikai konferencia	2-3/54, 6/50
Évfolyamtalálkozó	5/60
Fél évszázada Miskolcon a földtudományi kar	4/63
Hagyományörző bányász dalkörök	6/48
Hatóságok száma	4/56
Hozzászólás Molnár László tudósításához	1/59
Jánosi Engel könyvbemutató	5/59
Komlói bányászok találkozója	5/59
Konferencia dr. Richter Richárd emlékére	5/28
Mangán a 21. században szimpózium	6/47
Megemlékezés Bóday Gáborról	5/56
Méltányossági nyugdíjmelés	1/51
Mikoviny Sámuel virtuális emlékkiállítás	1/41
Működött 155 évig	6/55
Óriás kotrógép Bükkábrányban	4/48
Pénztárzárás	1/37
Skanzenmajális	6/45
Somfai előadóülés	6/45
Szakmai tapasztalatsere Bükkábrányban	5/56
Szén-dioxid-kereskedelem	1/19
Szénhasznosítási tervek a Mecsekben	6/45
Színesfémérc kutatások Rudabányán	2-3/550
Szt. György-napi Bauxit Találkozó	4/52
Szt. Katalin emléktároló avatás	4/57
Tiszteletdiplomák átadása Sopronban	5/39
Tisztújítás az MMK-ban	5/25
Tisztújítás a Szilárdásvány-bányászati Tagozatánál	6/54
Új elnök a GTTSz élén	1/37
Új emlékhely Szócön	6/50
Új lendületet kapott a mecseki uránkutatás	6/52
Új mátrai szénerőmű	5/25

Válasz Csath Béla hozzászólására	4/48
Válságkezelő intézkedések a MAL Zrt.-nél	4/58
XIII. Bányászati Szakigazgatási Konferencia	4/53

HELYREIGAZÍTÁS2-3/10, 5/27, 6/B3, 6/41, B3

HIRDETÉSEK – MEGHÍVÓK

3B Hungária	1/B4, 2-3/B4, 4/B4, 5/B4, 6/B4
Metso Minerals	2-3/B4, 5/B4, 6/B4
H+S Kft	1/B4, 2-3/B2, 4/B4, 5/B3, 6/B3
A Miskolci Egyetem felhívása a jubileumi oklevelekről	6/B3
Mangán Konferencia	2-3/B2
Könyvgyűjtemény eladó	5/B2
OMBKE 1%-os felhívás	6/68
Bánya eladó (Gravel&Sand Kft.)	1/B4, 2-3/B2
XIII. Európai Bányász-Kohász Találkozó	5/B4, 6/B2
OMBKE 98. Küldöttgyűlés	1/B3

KÖNYV- és FOLYÓIRATSZEMLE

A geotermikus energia	2-3/52
A halimbai Malom-völgy bauxitelfordulás	6/61
A recsk-lahócai ércbányászat története	6/62
Bányászattörténeti közlemények VII.	6/61
Energia és társadalom	4/22
Halimbai helytörténeti kiadvány	6/61
Kiállítás vezető	2-3/52
Kincsek karnyújtásnyira	5/B3
Magyarország földtani atlasza országjáróknak	5/B3
Víz erőmű vagy vízi erőmű	2-3/52
Zúzottkő termékek minőségbiztosítása	6/63

KÜLFÖLDI HÍREK ..1/18, 1/46, 1/47, 2-3/19, 2-3/19, 2-3/32, 2-3/32, 2-3/55, 2-3/56, 2-3/56, 2-3/57, 2-3/57, 5/6, 5/10, 5/15, 5/27, 5/42, 5/67, 6/24, 6/28

SZEMÉLYI HÍREK

2009. március 15-én kitüntetett tagtársaink	1/19
A 2008. évi Szent Borbála-nap alkalmával kitüntetettek	1/38
A 2009. évi Bányásznapon átadott kitüntetések	6/29
A BKL Bányászat 2008. évi nívódíja	5/B3
Az ME földtudományi és anyagtudományi karain végzetek	4/62
Az OMBKE 98. Küldöttgyűlés kitüntetettjei	4/10
Dr. Tisza István kitüntetése	4/45
Hegedüs Csaba kitüntetése	6/35
Köszöntjük tagtársainkat születésnapjukon	2-3/48, 5/36, 6/42
Kroszner László kitüntetése	2-3/48
Jubileumi diplomával kitüntetettek 2009	5/43
Vasoklevéllel kitüntetettek	5/43
Bányász János, dr. Horváth László	
Gyémántoklevéllel kitüntetettek	5/44
Kárpáty Lóránt, Pálffy Gábor, dr. Pethő Szilveszter, Sátor Sándor	
Aranyoklevéllel kitüntetettek	5/45
Aizenpreis Dezső, Buránszky István, Cs. Nagy Béla, Cserháti József, Hegedüs Csaba, Hild József, Judt István, Kovács János, Kóhalmi Gábor, Magdics Mátyás, Nagy Gyula, Németh György, Ponyi Imre, Schmidt József, dr. Schmotzer Imre, Sztremen József, Unger Péter, dr. Varga József, dr. Kiss József, Vass Gyula, K. Tóth Attila, Lóránt Miklós, Mendly Lajos, Németh Kálmán	
Gyémántoklevéllel kitüntetettek 2009	5/54
Schoppel János, Diósy Gáspár	

Felhívás

A SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ EGY SZÁZALÉKÁNAK FELAJÁNLÁSÁRA

Ezúton is megköszönjük mindazok támogatását, akik 2009-ben személyi jövedelemadójuk 1%-a kedvezményezettjének az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületet jelölték meg.

Kérjük tagjainkat, hogy 2010-ben 2009. évi adóbevallásukkor is válasszák az 1% kedvezményezettjének az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületet. A befolyó összeget elsősorban hagyományaink ápolására és arra kívánjuk fordítani, hogy nyugdíjas tagtársaink és az egyetemisták folyamatosan megkaphassák a Bányászati és Kohászati Lapokat.

Közhasznú egyesületünket úgy támogathatják, ha az adóbevallási csomagban található

RENDELKEZŐ NYILATKOZAT A BEFIZETETT ADÓ EGY SZÁZALÉKÁRÓL

nyomtatványt a következőképp töltik ki:

A kedvezményezett adószáma:

1 9 8 1 5 9 1 2 - 2 - 4 1

A kedvezményezett neve:

Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület

Elektronikus adóbevallás esetében a fenti eljárást értelemszerűen kérjük követni.

Kérjük, hogy ajánlják ismerőseiknek, munkatársaiknak, barátaiknak is, hogy adóbevallásukban az OMBKE-t jelöljék meg kedvezményezettnek.

Az OMBKE választmánya